WARSZAWSKIE CENTRUM NUMIZMATYCZNE

MAREK KONDRAT

Warszawa, ul. Hoża 43/49

tel. 22 625 67 97

http://wcn.pl e-mail: moneta@wcn.pl

AUKCJA Nr 83

Sobota, 19 października 2024 r.

Saturday, 19th October 2024

10:00 – 15:00 Nr 1 – 340

MIEJSCE AUKCJI

NOVOTEL Warszawa Centrum

00-510 Warszawa, ul. Marszałkowska 94/98

LICYTACJA NA ŻYWO W INTERNECIE

LIVE BIDDING IN THE INTERNET

http://wcn.onebid.pl

Przedmioty wystawione na aukcję będą udostępnione do oglądania w biurze spółki przy ulicy Hożej 43/49 w Warszawie od 16.09.2024 do 18.10.2024 (z wyjątkiem dni świątecznych) w godzinach 10:00 - 18:00. Nie ma możliwości oglądania przedmiotów w komfortowych warunkach w dniu aukcji, tj. 19.10.2024.

Items set for sale on the auction will be availlable for viewing in our office in Warsaw, at Hoża street 43/49 from 16.09.2024 to 18.10.2024 (excluding national holidays) in opening hours, from 10 a.m to 6 p.m. There is no possibility of viewing in comfort auction lots in the day of the auction, on 19.10.2024

Tabela stanów zachowania

Polska	**Niemcy**	**USA**
St. Lustrz.	Polierte Platte (PP)	Proof (PF)
I	Stempelglanz (stgl.)	Uncirculated (Unc)
II	Vorzüglich (vz.)	Extremely Fine (XF)
III	Sehr Schön (s.sch.)	Very Fine (VF)
IV	Schön (sch.)	Fine (F)
V	Sehr Gut	Very Good (VG)

Opis przedmiotów, wycena i układ katalogu:
Ryszard Kondrat, Marek Kondrat, Robert Buczak Jr, Łukasz Sroka, Maciej Jasiński
Zdjęcia i skład komputerowy:
Marek Kondrat i Piotr Zieliński

Wszelkie prawa zastrzeżone
naświetlanie i druk: Agpress, Nowa Biała 34, 09-411 Biała k/Płocka

REGULAMIN AUKCJI
Warszawskiego Centrum Numizmatycznego

1. Aukcja odbywa się na zlecenie i rachunek właścicieli przedmiotów i w imieniu licytujących.
2. Opisy w katalogu są podane w dobrej wierze, a autentyczność przedmiotów jest zagwarantowana chyba, że stwierdzono w opisie iż jest inaczej.
3. **Ceny w katalogu są cenami szacunkowymi a licytacja będzie się zaczynać o 20% niżej.**
4. Warunkiem uczestnictwa w aukcji jest **wcześniejsza rejestracja**, jednoznaczna z akceptacją niniejszego regulaminu.
5. Klientowi przyznawany jest kredyt wydatków na aukcję, powyżej którego nie może On licytować.
6. Klienci nie znani wcześniej firmie WCN, chcący wziąć udział w aukcji, zobowiązani są do wpłaty na konto bankowe WCN wadium w wysokości 25% żądanego kredytu wydatków. WCN może odstąpić od żądania wpłacenia wadium.
7. Uczestniczący w aukcji jest zobowiązany po wygraniu przetargu opłacić wylicytowany przedmiot gotówką lub przelewem na konto bankowe WCN w terminie 7 dni od daty zakończenia aukcji. Niedotrzymanie tego terminu spowoduje, że WCN będzie pobierać odsetki za każdy dzień zwłoki. Istnieje możliwość zmiany terminu zapłaty w wyniku umowy pomiędzy WCN a klientem.
8. Wszelkie koszty związane z wysyłką wylicytowanych przedmiotów oraz koszty płatności (w tym prowizje za przelewy bankowe oraz systemy płatności internetowych) ponosi kupujący.
9. Uczestniczący w aukcji będą traktowani tak jakby widzieli i studiowali stan przedmiotów. Wszelkie zastrzeżenia dotyczące określeń podanych w katalogu będą przyjmowane przez WCN wyłącznie na piśmie.
10. Klient ma prawo do odstąpienia od zakupu jedynie w przypadku znaczącej niezgodności wylicytowanego przedmiotu z opisem.
11. Zakończenie licytacji następuje po trzykrotnym wywołaniu ceny i jej przybiciu.

    Do wylicytowanej ceny WCN dolicza 15% opłaty aukcyjnej.

    Opłata aukcyjna zawiera podatek VAT. W kwestiach spornych licytator ma prawo powtórzyć licytację.
12. **Przedmioty wpisane do Rejestru Zabytków lub o wartości powyżej 16 000 zł mogą być wywiezione poza granice Polski tylko po uzyskaniu pozwolenia na wywóz.** Tryb wywozu i zezwoleń na wywóz zabytków reguluje ustawa z dnia 23.07.2003 "O ochronie zabytków i opiece nad zabytkami" wraz z późniejszymi zmianami.
13. Aukcję prowadzi licytator według następujących stopni przebicia:

do 200 zł	10 zł
200 zł - 500 zł	20 zł
500 zł - 1 000 zł	50 zł
1 000 zł - 2 000 zł	100 zł
2 000 zł - 5 000 zł	200 zł
5 000 zł - 10 000 zł	500 zł
10 000 zł - 20 000 zł	1 000 zł
20 000 zł - 50 000 zł	2 000 zł
od 50 000 zł	5 000 zł

14. Moc prawną ma polski tekst regulaminu.
15. Miejscem rozstrzygania wszelkich sporów jest Sąd Rejonowy dla miasta st. Warszawy.
16. Należności w złotych polskich prosimy wpłacać na nasze rachunki bankowe:

    Citibank Handlowy w Warszawie S.A., nr konta:

    91 1030 0019 0109 8503 0015 6357

    MultiBank, BRE Bank S.A., nr konta:

    66 1140 2004 0000 3302 7693 7811
17. Należności w innych walutach niż złote polskie prosimy wpłacać po uprzednim ustaleniu z WCN aktualnego kursu danej waluty, na rachunek bankowy:

    Citibank Handlowy w Warszawie S.A., ul. Chałubińskiego 8, 00-613 Warszawa

    SWIFT / BIC: CITIPLPX

    IBAN: PL 54 1030 0019 0108 4006 0113 2818 (dla płatności w USD)

    IBAN: PL 35 1030 0019 0109 7806 0106 9847 (dla płatności w EUR)

TERMS OF AUCTION
of Warsaw Numismatic Centre

1. The auction is conducted to order and for the account of the owners of items, and on the behalf of the bidders.
2. The auction lots are described in good faith and the authenticity of items is guaranteed, if not otherwise stated in the description.
3. **The prices indicated in the catalogue are estimates and bidding will start at 20% lower prices.**
4. The condition of participating in auction is **fulfilling the registration process**. The registration process is unequivocal to the acceptance of this terms.
5. During the auction to buyer is given a credit to spend, and after spending it the bidding will be blocked.
6. Customers not known earlier to Warszawskie Centrum Numizmatyczne, who wish to participate in auction, are obliged to pay a deposit on WCN's bank account in amount of 25% of requested credit. WCN may retract from request of paying deposit.
7. The successful bidders are obliged to redeem the auction lots immediately after the auction in cash or money transfer to WCN's bank account within 7 days from the end of the auction. The breach of this condition will cause charging interest for every day of delay. There is a possibility of changing the term of payment by agreement concluded by WCN and purchaser.
8. All additional costs joined with shipping auction items and transferring payment (especially bank transfers provisions and charges of internet payment methods) are on buyer's side.
9. Bidders will be considered to have seen and studied the items. Any complaints concerning the items will be accepted by WCN only in writing.
10. The purchaser has the right to retract from purchase agreement only in case of important discrepancy the item with its description in catalogue.
11. The items are knocked down after the highest bid has been called for third time.

    To the knocked down price 15% buyer's fee will be added.

    Difference-VAT is included in buyer's fee. In case of any doubts the item will be called down once more.
12. **Items inscribed to National Monuments Register or of amount greater than 16,000 zlotys** (about 3,500 EURO) **can be taken outside Poland only after receiving the permition for exportation.** The procedure of exportation and receiving permissions is regulated by the act of lat from 23rd July 2003 with later changes.
13. The bidding procedure is executed with rates of increase:

up to 200 PLN	10 PLN
200 zł - 500 PLN	20 PLN
500 zł - 1,000 PLN	50 PLN
1,000 zł - 2,000 PLN	100 PLN
2,000 zł - 5,000 PLN	200 PLN
5,000 zł - 10,000 PLN	500 PLN
10,000 zł - 20,000 PLN	1,000 PLN
20,000 zł - 50,000 PLN	2,000 PLN
above 50,000 PLN	5,000 PLN

14. Only the Polish text of the terms of auction has a legal force. This is a free translation included only for guidance.
15. The District Court in Warsaw has jurisdiction in case of any litigations.
16. All money transfers in Polish Zlotys should be made to our bank accounts:

    Citibank Handlowy w Warszawie S.A., ul. Senatorska 16, Warszawa

    SWIFT: CITIPLPX; IBAN: PL 91 1030 0019 0109 8503 0015 6357

    mBank (BRE Bank S.A.), ul. Prosta 18, Warszawa

    SWIFT: BREXPLPW; IBAN: PL 66 1140 2004 0000 3302 7693 7811
17. Payments in other currencies should be payed after consultation with WCN about the exchange rate for payment currency to following account:

    Citibank Handlowy w Warszawie S.A., ul. Senatorska 16, Warszawa

    SWIFT: CITIPLPX

    IBAN: PL 54 1030 0019 0108 4006 0113 2818 (for payments in USD)

    IBAN: PL 35 1030 0019 0109 7806 0106 9847 (for payments in EUR)

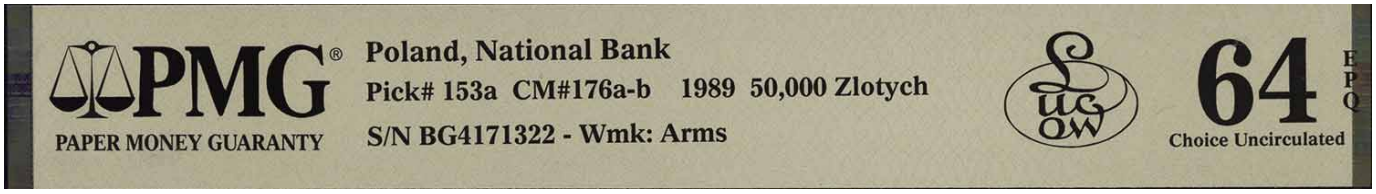

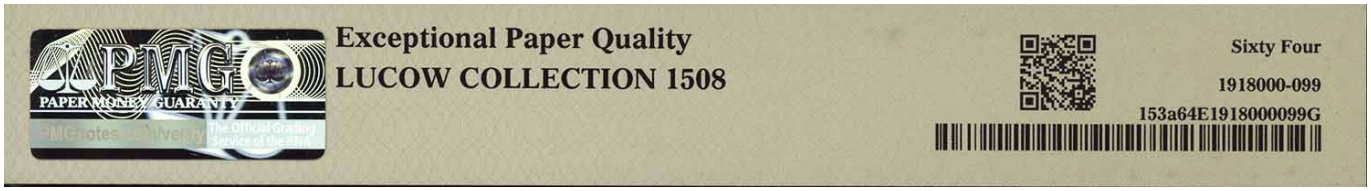

Poniżej prezentowane banknoty są – w zdecydowanej większości – zapakowane w foldery firmy Paper Money Guaranty (PMG) z certyfikatami.

Dla firmy. PMG podstawowym katalogiem banknotów jest opracowanie Alberta Picka, posiłkują się dodatkowo katalogami bardziej szczegółowymi, jak katalog Czesława Miłczaka, lecz wiele próbnych druków czy odmian nie są wyszczególnione w tych opracowaniach.

„**Kolekcja Lucow**" numizmatycznie znacznie wyprzedza PMG co do możliwości merytorycznej oceny niektórych pozycji. Dotyczy to eksponatów nie ujętych w katalogu Picka, niekiedy jedynie wzmiankowanych w innych publikacjach, czy podpisanych przez osoby biorące udział w emisji. banknotów – np. prezesów Banku lub projektanta banknotów. Wiele odmian technologicznych również nie zostało zaakceptowane przez PMG, choćby projekty hologramów na banknotach „małego PRL-u", sklejonych jednostronnych projektów awersu i rewersu, a także niektórych wzorów.

Dla tych wyżej określonych pozycji PMG nie podjęła się dokonania oceny, opisując jako „Information Required" (np. 1 złoty 1794 roku) czy „Non Suitable for Certification" (np. 10 złotych 1994 roku z podpisem Andrzeja Heidricha).

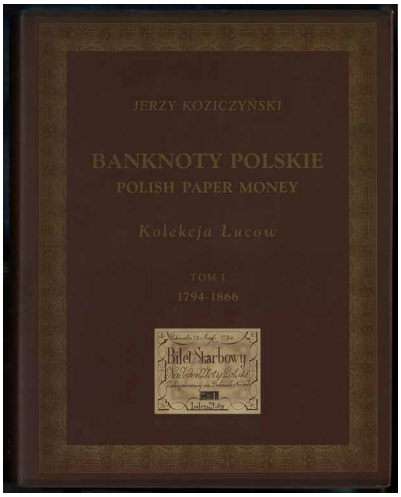

1

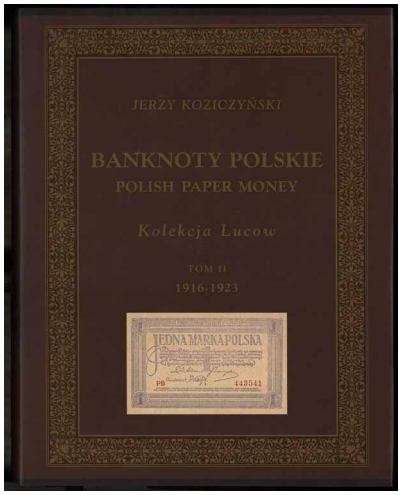

2

KATALOGI KOLEKCJI LUCOW

1. Koziczyński Jerzy – Banknoty polskie / Polish Paper Money, **Kolekcja Lucow, Tom I** (1794–1866); Warszawa, 2000, ISBN 8391336107; 282 strony, twarda oprawa ze złoceniami i obwolutą, format A4+, dodatkowo wkładka dotycząca biletów kasowych z 1824 roku; bogato ilustrowany katalog, przy każdej pozycji określenie rzadkości, *rysy na obwolucie, lekko porozklejany blok na łączeniu poszczególnych arkuszy.* I- 2.000,-

   Pierwszy tom katalogu największej i najpełniejszej kolekcji polskich banknotów obejmuje okres od początku emisji pieniądza papierowego w Polsce w 1794 roku do 1866 roku. Co ważne, katalog obejmuje prawie wszystkie banknoty tego okresu (w tym niezwykle rzadkie, praktycznie niedostępne banknoty 25 rubli srebrem), brakuje jedynie pojedynczych odmian literowych banknotu 1 złoty z roku 1794 oraz niektórych banknotów z lat 1842–1866.

2. Koziczyński Jerzy – Banknoty polskie / Polish Paper Money, **Kolekcja Lucow, Tom II** (1916–1923); Warszawa, 2002, ISBN 8391336115; 320 stron, twarda oprawa ze złoceniami i obwolutą, format A4+; bogato ilustrowany katalog, przy każdej pozycji określenie rzadkości, *drobne wgniecenia na obwolucie.* I/I- 2.000,-

   Drugi tom obejmuje banknoty Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej w walucie markowej z lat 1917–1923 oraz dokumenty banknotopodobne. Wśród tych drugich wyróżnia się rozległy zbiór bonów patriotycznych w różnych walutach i nominałach.

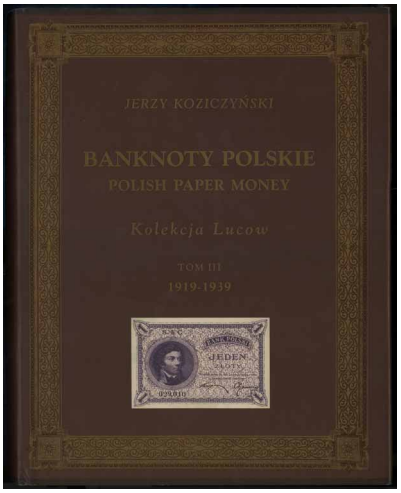

3

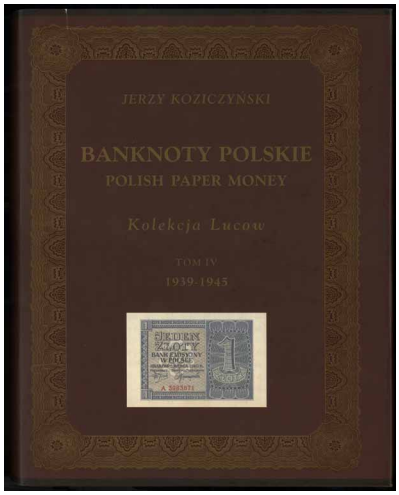

4

3. Koziczyński Jerzy – Banknoty polskie / Polish Paper Money, **Kolekcja Lucow, Tom III** (1919–1939); Warszawa, 2005, ISBN 839133614X; 264 strony, twarda oprawa ze złoceniami i obwolutą, format A4+; bogato ilustrowany katalog, przy każdej pozycji określenie rzadkości, *niewielkie ryski na obwolucie.* I 2.000,-

   Trzeci tom obejmuje banknoty polskie waluty złotowej z lat 1924–1939 oraz bilety zdawkowe i państwowe, a także dokumenty banknotopodobne emitowane przez Ministerstwo Skarbu, w tym liczne wzory oraz egzemplarze niewprowadzone do obiegu.

4. Koziczyński Jerzy – Banknoty polskie / Polish Paper Money, **Kolekcja Lucow, Tom IV** (1939–1945); Warszawa, 2008, ISBN 9788392333234; 264 strony, twarda oprawa ze złoceniami i obwolutą, format A4+; bogato ilustrowany katalog, przy każdej pozycji określenie rzadkości, *naddarcie obwoluty, rozklejone łączenie arkuszy między stronami 136 i 137 oraz 144 i 145.* I- 3.000,-

   Czwarty tom obejmuje banknoty z okresu okupacji emitowane przez Bank Emisyjny w Polsce, kasy obozów wojskowych, gett oraz obozu koncentracyjnego Auschwitz, a także asygnaty Kas Kredytowych Rzeszy Niemieckiej, asygnacje kontrybucyjne oraz bilety Banku Emisyjnego w Polsce z nadrukami z okresu Powstania Warszawskiego. Dodatkowo, zawarto dwie emisje banknotów przygotowywane przez Bank Polski na emigracji, w tym niezwykle rzadkie ich wersje próbne, odmiany kolorystyczne i druki jednostronne.

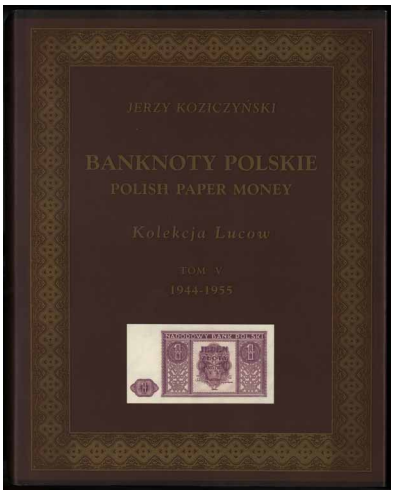

5

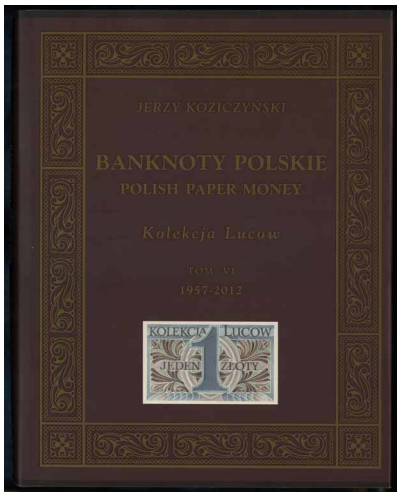

6

5. Koziczyński Jerzy – Banknoty polskie / Polish Paper Money, **Kolekcja Lucow, Tom V** (1944–1955); Warszawa, 2010, ISBN 9788392333272; 320 stron, twarda oprawa ze złoceniami i obwolutą, format A4+; bogato ilustrowany katalog, przy każdej pozycji określenie rzadkości, *pojedyncze ryski na obwolucie.* I 500,-

   Piąty tom obejmuje część pierwszą banknotów NBP, drukowanych początkowo w moskiewskiej drukarni Goznak. Mimo wojennych zniszczeń, pierwsze banknoty zaczęto drukować w Polsce już w 1945 roku, jednak główna emisja (datowana na 1948 rok) została wykonana w większości poza granicami kraju. Zniszczona działaniami wojennymi Państwowa Wytwórnia Papierów Wartościowych w Warszawie została uruchomiona dopiero w 1950 roku. W katalogu zawarto banknoty obiegowe, wzory, projekty, próby kolorystyczne oraz bilety niewprowadzone do obiegu, w tym bardzo rzadkie (i reprodukowane po raz pierwszy) pierwsze bilety skarbowe powojennej Polski.

6. Koziczyński Jerzy – Banknoty polskie / Polish Paper Money, **Kolekcja Lucow, Tom VI** (1957–2012); Warszawa, 2013, ISBN 9788391226151; 280 stron, twarda oprawa ze złoceniami i obwolutą, format A4+; bogato ilustrowany katalog, przy każdej pozycji określenie rzadkości, *pojedyncze ryski na obwolucie.* I 1.000,-

   Ostatni tom, obejmujący lata 1957–2012, zawiera drugą część banknotów NBP: obiegowych, niewprowadzonych do obiegu oraz kolekcjonerskich. Wśród nich wyróżniają się, częściowo niepublikowane, projekty banknotów pierwszej wersji serii wielcy Polacy z 1957 roku autorstwa Ryszarda Kleczewskiego.

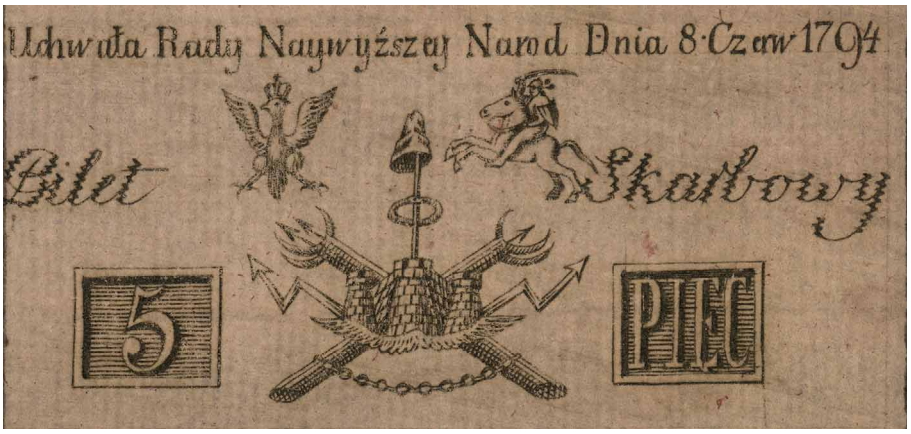

INSUREKCJA KOŚCIUSZKOWSKA (1794)

Targana konsekwencjami zawiązanej w 1792 roku konfederacji targowickiej Rzeczpospolita stanęła u progu upadku. Bankructwo ogłosiły największe, znajdujące się wówczas na jej terytorium banki. Trudna sytuacja, co i rusz wywoływana porachunkami frakcji politycznych, musiała wreszcie przynieść zmiany. Po drugim rozbiorze Polski, dokonanym przez Rosję oraz Prusy, konspiratorzy rozpoczęli przygotowania do wybuchu powstania. 24 marca 1794 roku rozpoczęła się na polskich terenach insurekcja, zwana kościuszkowską. Aby ustabilizować sytuację pieniądza, Rada Najwyższa Narodowa – za namową dyktatora powstania Tadeusza Kościuszki – podjęła się reformy mającej wprowadzić na ziemie polskie papierowe banknoty.

Trudności nastręcza jednoznaczne wskazanie autora powstałej wówczas ustawy, choć najczęściej wymienia się nazwiska Andrzeja Kapostasa – członka Dyrekcji Biletów Skarbowych, czasami też Hugona Kołłątaja – jednego z twórców Konstytucji 3 maja.

Rada Najwyższa Narodowa dnia 8 czerwca 1794 roku uchwaliła powołanie Dyrekcji Biletów Skarbowych. Na łamach Gazety Warszawskiej tego samego dnia ukazała się wiadomość o emisji biletów skarbowych. Ustanowione nominały rozpoczynały się od 5 złotych, kończyły zaś na 1.000, a wielkość emisji określono na 60 milionów złotych polskich. Drukiem miała zająć się warszawska drukarnia Jana Abrahama Willinga. Realizacja produkcji spoczywała w rękach Dyrekcji Biletów Skarbowych urzędującej w pałacu Raczyńskich, przy ulicy Długiej w Warszawie. Nadzór nad wykonaniem matryc miedziorytniczych sprawował drukarz Karol Michał Gröll. Papier do druku importowano z niderlandzkich wytwórni: J. Honig & Zoonen, Pieter de Vries & Comp., C & I Honig, D & C Blauw.

13 sierpnia 1794 roku, zdecydowano o wprowadzeniu do obiegu biletów zdawkowych: 5, 10, 20 groszy oraz 1 złotówki (której nakład wynosił 11.920 sztuk). Cieszyły się one dużym zainteresowaniem ludności, którą stać było na obracanie niskimi nominałami. Aby przyśpieszyć ich dystrybucję, stworzono specjalną kasę wymian w Pałacu Krasińskich.

W następnym miesiącu (4 września), na wniosek Andrzeja Kapostasa, dodano kolejne nominały w postaci 2 i 4 złotych (z czego do druku trafił tylko drugi z nich).

W przypadku niskich nominałów nie importowano już papieru z niderlandzkich wytwórni – zamówiono go w papierni Jeziorna koło Warszawy. Druk powierzono drukarni Piotra Dufoura, a nadzór nad wszystkim znów sprawował (jak w przypadku wysokich nominałów) Karol Michał Gröll.

Bilety Skarbowe Rady Najwyższej Narodowej przestały być środkiem płatniczym w listopadzie 1794 roku. Obecnie, na rynkach numizmatycznych poszukiwane przez kolekcjonerów są w szczególności wysokie nominały ¬– 500 złotych i 1.000 złotych, a także bilet skarbowy na 1 złotówkę.

PMG 25

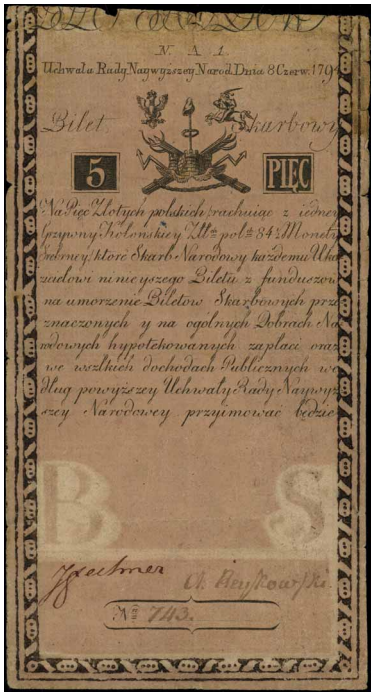

7

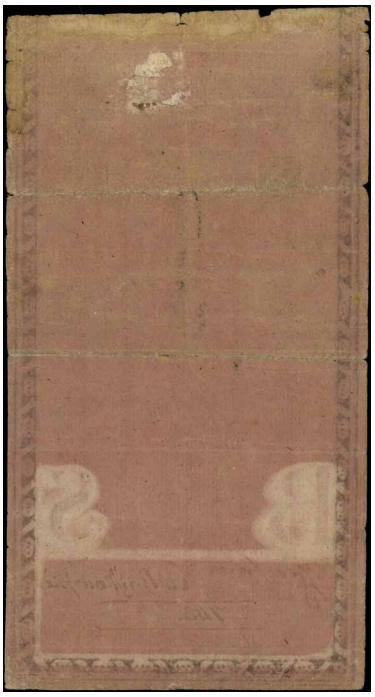

7. 5 złotych polskich, 8.06.1794; seria N.A.1, numeracja 743, podpisy Jana Fechnera i Antoniego Reykowskiego, papier bez znaku wodnego; Lucow 1 (R2), Miłczak A1a1, Pick A1; *złamania w pionie, drobne naddarcia i przebarwienia papieru, na stronie odwrotnej oderwana podlepka, banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917973-001 z oceną* ***25****.* III 6.500,-

PMG 55

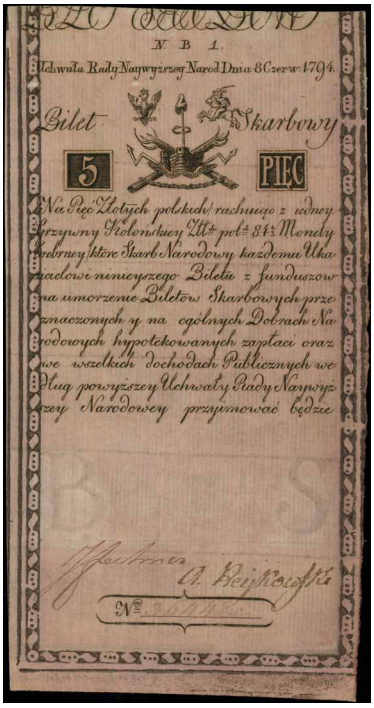

8

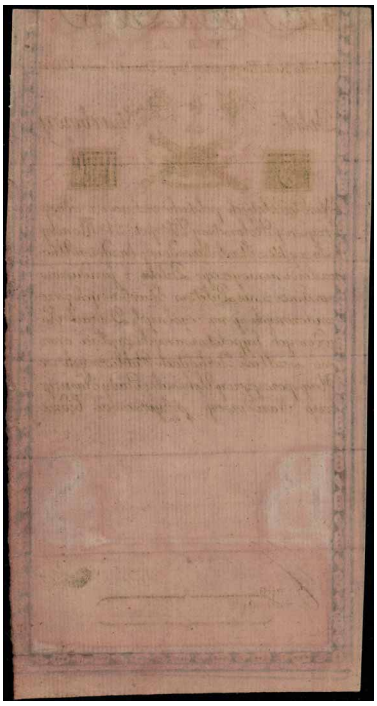

8. 5 złotych polskich, 8.06.1794; seria N.B.1, numeracja 36422, podpisy Jana Fechnera i Antoniego Reykowskiego, papier bez znaku wodnego; Lucow 3d (R2), Miłczak A1a2, Pick A1; *zagniecenia i drobne ugięcia papieru, bardzo ładnej prezencji banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917973-002 z oceną* ***55****.* II+ 10.000,-

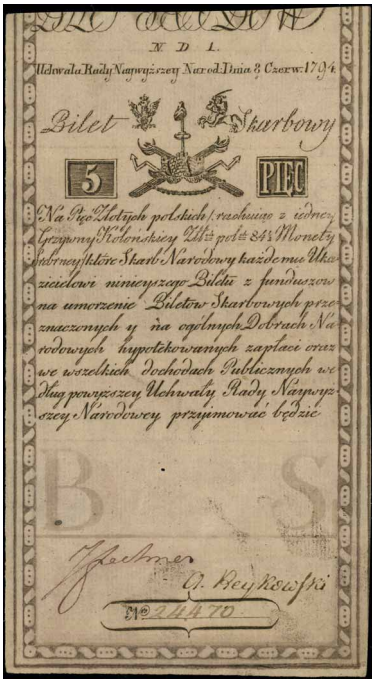

PMG 35 9

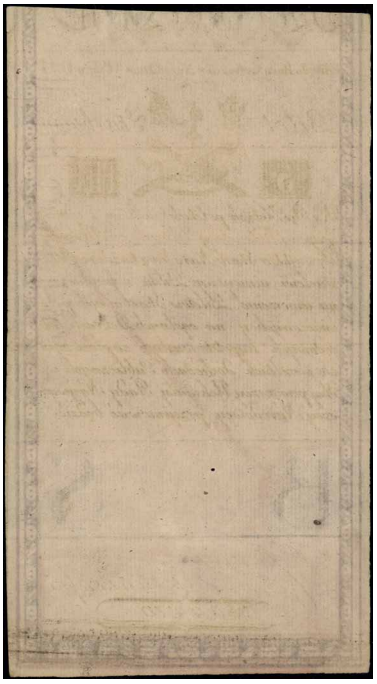

9. 5 złotych polskich, 8.06.1794; seria N.D.1, numeracja 24470, podpisy Jana Fechnera i Antoniego Reykowskiego, papier z widocznym fragmentem znaku wodnego firmy J.Honig & Zoonen; Lucow 5a (R3), Miłczak A1a2, Pick A1; *ugięcia i zagniecenia papieru, mikrodziurka wewnątrz suchej pieczęci, banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917973-003 z oceną* ***35****.* II- 7.500,-

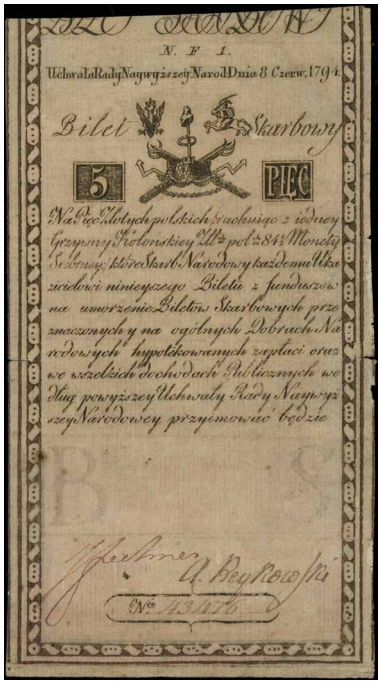

PMG 25 10

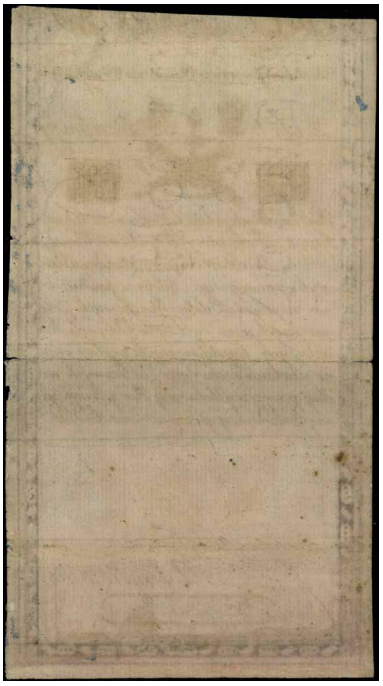

10. 5 złotych polskich, 8.06.1794; seria N.F.1, numeracja 43476, podpisy Jana Fechnera i Antoniego Reykowskiego, widoczny znak wodny z pełnym napisem J. Honig & Zoonen oraz fragment firmowego herbu; Lucow 7b (R5), Miłczak A1a2, Pick A1; *mocno złamane w pionie, miejscowe przybrudzenia i przebarwienia papieru, ugięcia i delikatne naddarcia na marginesach, banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917973-004 z oceną* ***25****.* III 10.000,-

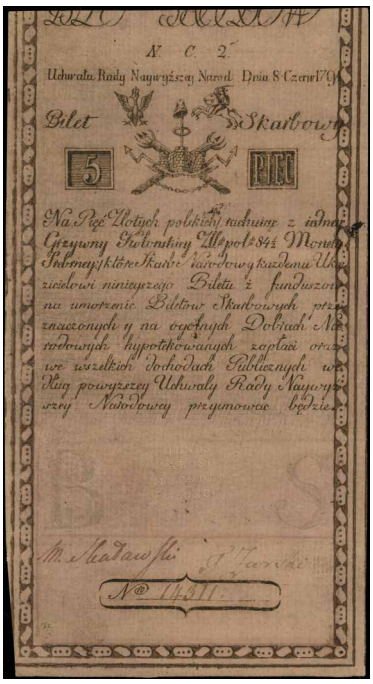

PMG 58

11

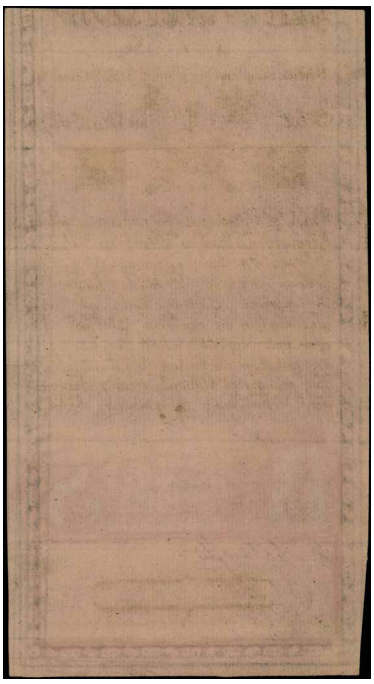

11. 5 złotych polskich, 8.06.1794; seria N.C.2, numeracja 14311, podpisy Macieja Skaławskiego i Tomasza Żarskiego, papier bez znaku wodnego; Lucow 13b (R4) - egzemplarz ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak A1c, Pick A1; *delikatne zagniecenia i ugięcia papieru, na prawym marginesie przybrudzenie farbą drukarską, pięknej prezencji banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917973-005 z wysoką oceną* ***58****.* I-/II+ 12.500,-

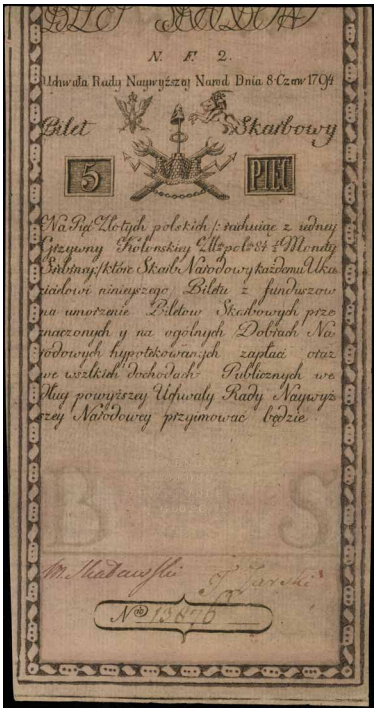

PMG 63

12

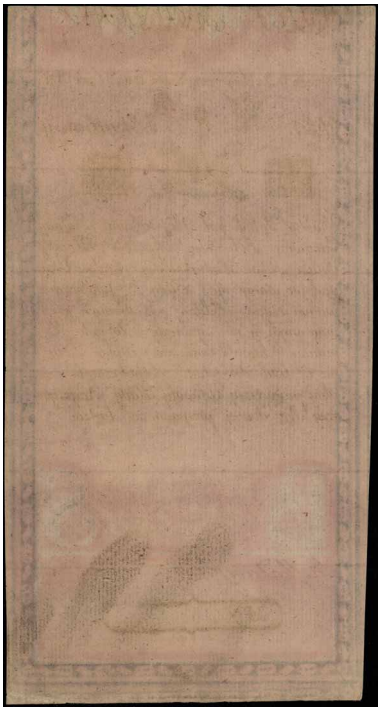

12. 5 złotych polskich, 8.06.1794; seria N.F.2, numeracja 13876, podpisy Macieja Skaławskiego i Tomasza Żarskiego, papier bez znaku wodnego; Lucow 16a (R4) - egzemplarz ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak A1f, Pick A1; *nieznaczne defekty papieru, piękny banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917973-006 z bardzo wysoką oceną* ***63*** *,* ***drugą z najwyższych*** *w PMG.* I/I- 17.500,-

PMG 50

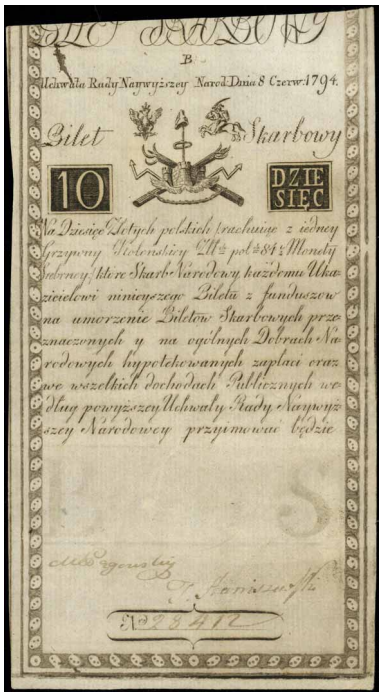

13

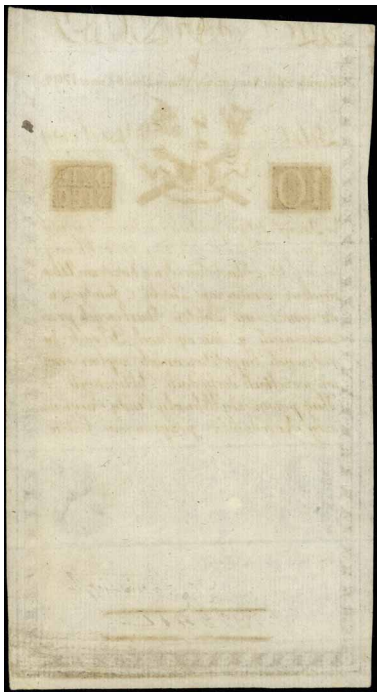

13. 10 złotych polskich, 8.06.1794; seria B, numeracja 28412, podpisy Michała Pągowskego i Tomasza Staniszewskiego, papier bez znaku wodnego; Lucow 18a (R2), Miłczak A2, Pick A2; *zmarszczenia i zagniecenia papieru, przegięcie w poziomie u dołu, bardzo ładny banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917973-007 z oceną* ***50 EPQ***. II/II+ 7.500,-

PMG 63

14

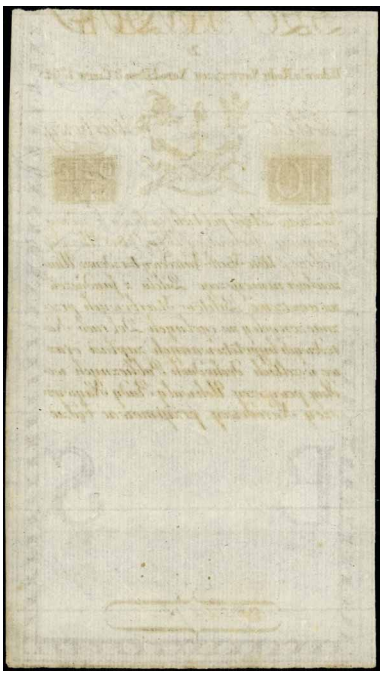

14. 10 złotych polskich, 8.06.1794; seria D, numeracja 32276, podpisy Michała Pągowskego i Tomasza Staniszewskiego, widoczny fragment znaku wodnego z firmowym herbem; Lucow 21c (R3) - egzemplarz ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak A2, Pick A2; *złamany prawy dolny rożek, mikro ubytek górnego marginesu, piękny banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917973-008 z bardzo wysoką oceną* ***63 EPQ***. I/I- 17.500,-

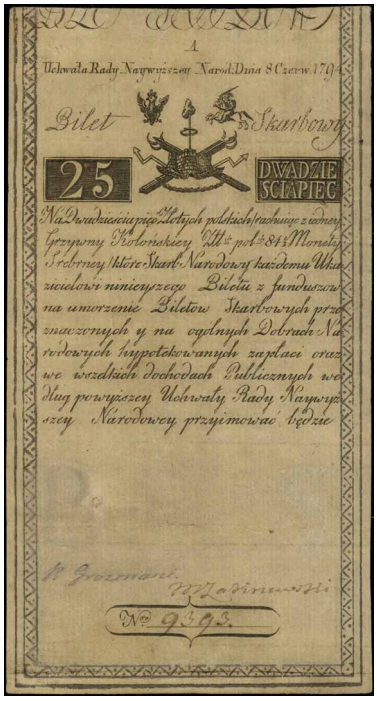

PMG 25 15

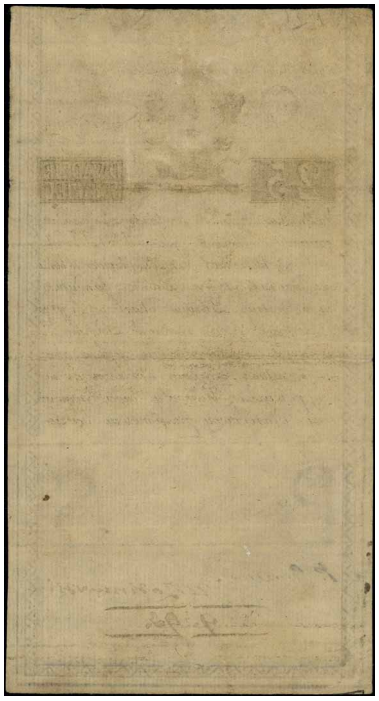

15. 25 złotych polskich, 8.06.1794; seria A, numeracja 9393, podpisy Piotra Grozmaniego i Michała Zakrzewskiego, papier bez znaku wodnego; Lucow 24 (R1) - egzemplarz ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak A3, Pick A3; *złamania i przegięcia w poziomie, banknot w opakowaniu **PMG** 1917973-009 z oceną **25**.* III 5.000,-

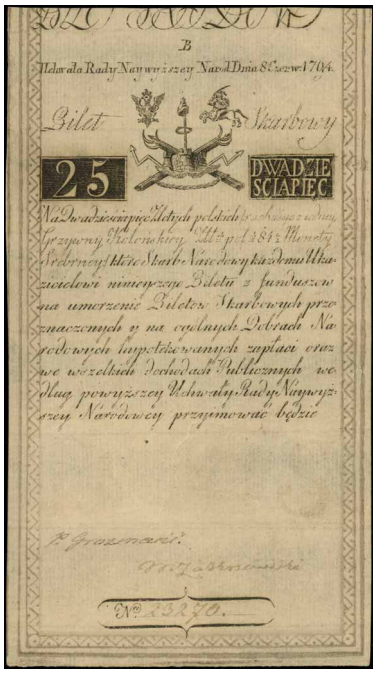

PMG 58 16

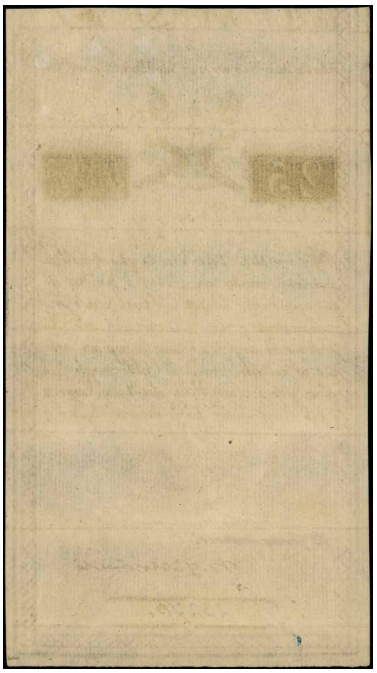

16. 25 złotych polskich, 8.06.1794; seria B, numeracja 23270, podpisy Piotra Grozmaniego i Michała Zakrzewskiego, papier bez znaku wodnego; Lucow 25a (R1), Miłczak A3, Pick A3; na *stronie odwrotnej u góry przybrudzenie tuszem, delikatne zagniecenia i ugięcia papieru, ale pięknej prezencji banknot w opakowaniu **PMG** 1917973-010 z wysoką oceną **58**.* I-/II+ 10.000,-

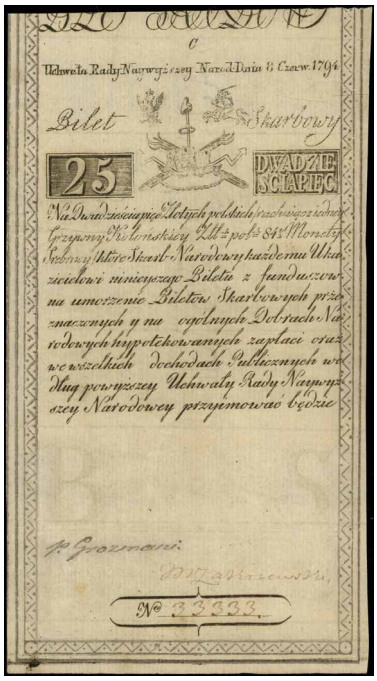

PMG 58

17

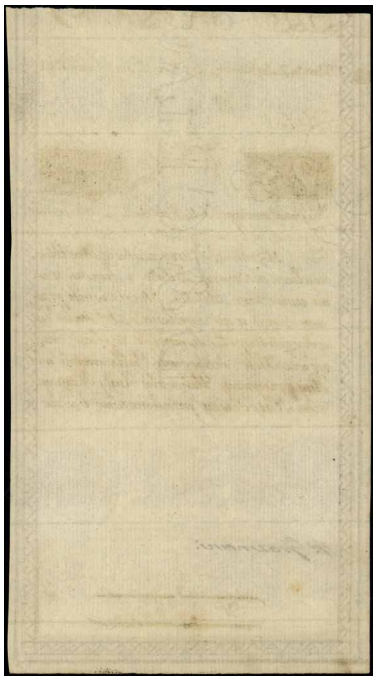

17. 25 złotych polskich, 8.06.1794; seria C, bardzo rzadko spotykana **numeracja – 33333**, podpisy Piotra Grozmaniego i Michała Zakrzewskiego, widoczny znak wodny z niemalże pełnym napisem D & C Blau[w] oraz fragment firmowego herbu; Lucow 26e (R3), Miłczak A3, Pick A3; *zmarszczenia i zagniecenia papieru, ale banknot pięknej prezencji w opakowaniu **PMG** 1917973-011 z wysoką oceną **58**.* I-/II+ 12.500,-

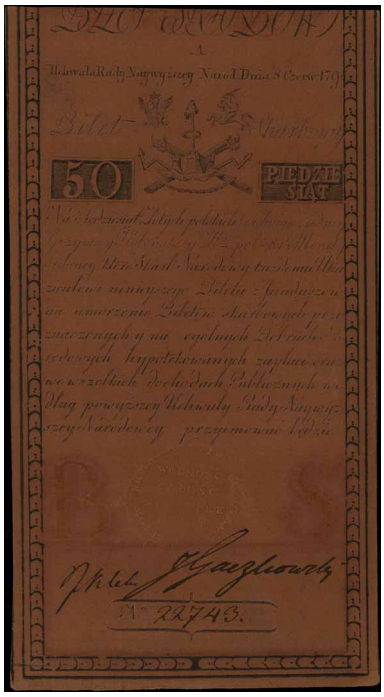

PMG 55

18

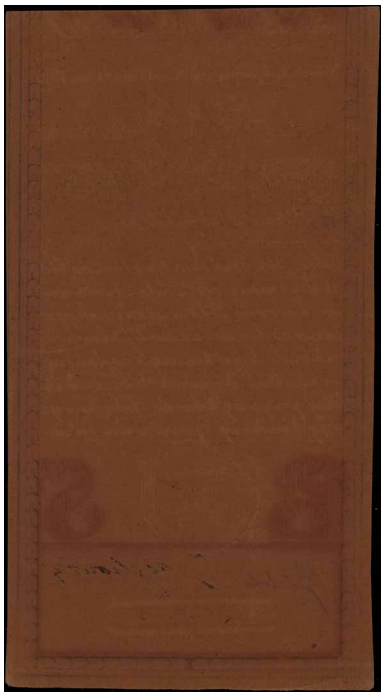

18. 50 złotych polskich, 8.06.1794; seria A, numeracja 22743, podpisy Jana Klemensa Gaczkowskiego i Jana Kleka, papier bez znaku wodnego; Lucow 29a (R4), Miłczak A4, Pick A4; *delikatne ugięcia, dolne rożki nieświeże i zaokrąglone, bardzo ładny egzemplarz w opakowaniu **PMG** 1917973-012 z oceną **55 EPQ**, banknot z **kolekcji W. Dąbrowskiego**, bogatego zbioru XIX-wiecznych banknotów polskich.* II+ 14.000,-

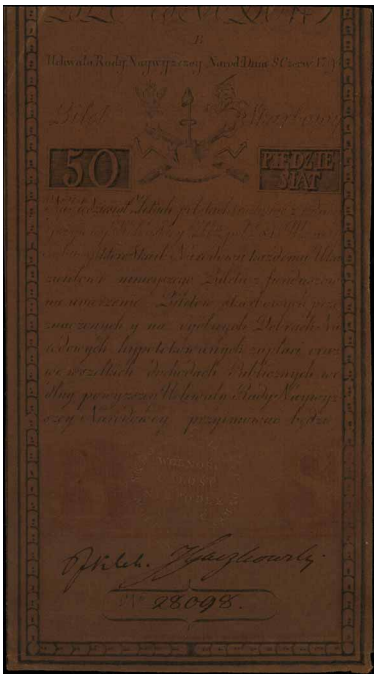

PMG 53 19

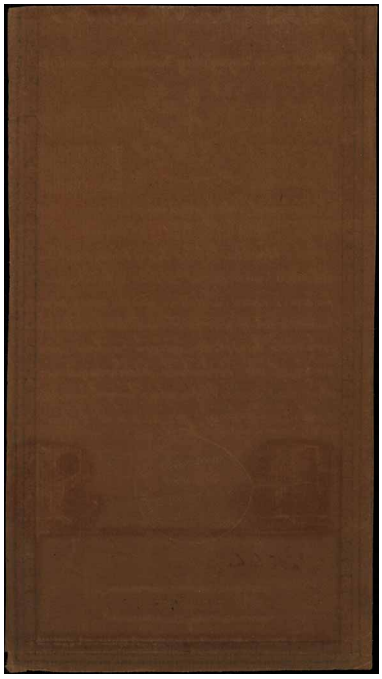

19. 50 złotych polskich, 8.06.1794; seria B, numeracja 28098, podpisy Jana Klemensa Gaczkowskiego i Jana Kleka, znak wodny z częściowo widocznym napisem [D] & C Blauw; Lucow 30c (R2), Miłczak A4, Pick A4; *zgięty w poziomie na dolnym marginesie, lewy górny róg złamany, bardzo ładny banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917973-013 z oceną* ***53****.* II+ 12.500,-

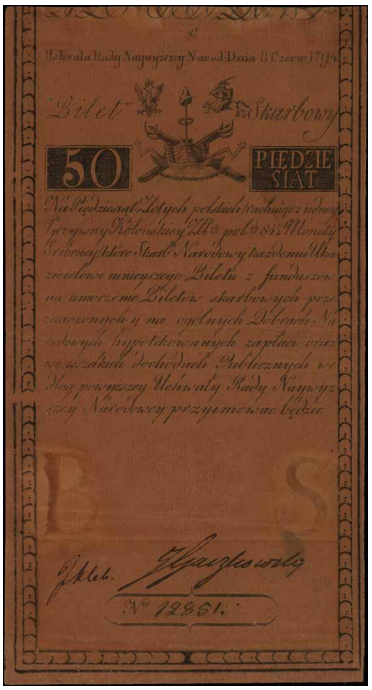

PMG 35 20

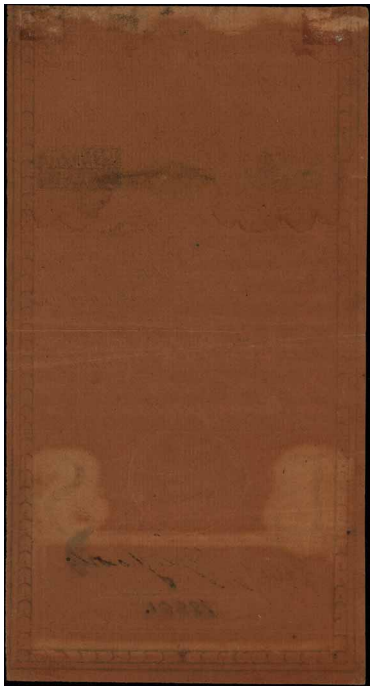

20. 50 złotych polskich, 8.06.1794; seria C, numeracja 12851, podpisy Jana Klemensa Gaczkowskiego i Jana Kleka, papier bez znaku wodnego; Lucow 31a (R2), Miłczak A4, Pick A4; *zgięcia w poziomie, ślady po usuniętych podlepkach u góry, w opakowaniu* ***PMG*** *1917973-014 z oceną* ***35****.* III+/II- 10.000,-

PMG 53

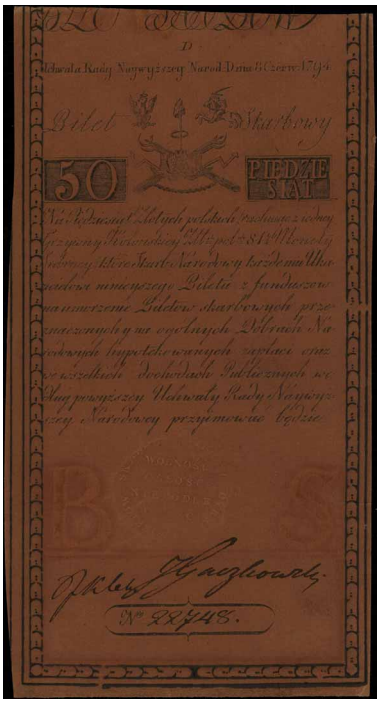

21

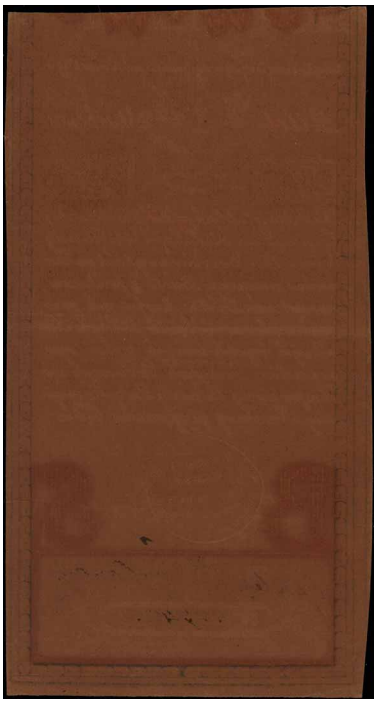

21. 50 złotych polskich, 8.06.1794; seria D, numeracja 22748, podpisy Jana Klemensa Gaczkowskiego i Jana Kleka, papier bez znaku wodnego; Lucow 32c (R2), Miłczak A4, Pick A4; *przegięty w poziomie, ugięcia na rogach, bardzo ładny banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917973-015 z oceną* ***53***. II/II+ 12.500,-

PMG 30

22

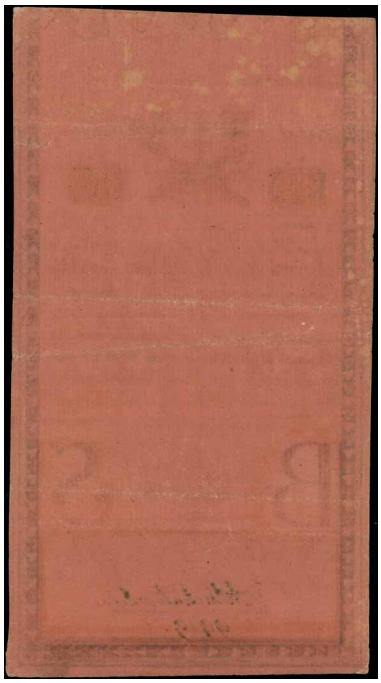

22. 100 złotych polskich, 8.06.1794; seria A, numeracja 9919, podpisy Jana Klemensa Gaczkowskiego i Jana Kleka oraz Antoniego Michałowskiego, znak wodny z częściowo widocznym napisem [J.] Honig; Lucow 33d (R5), Miłczak A5, Pick A5; *zgięcia w pionie, na prawym marginesie naddarcie, banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917973-016 z oceną* ***30***. III/III+ 15.000,-

23

PMG 62

23. 5 groszy miedziane, 13.08.1794; bez oznaczenia serii i numeracji, papier z widocznym fragmentem znaku wodnego papierni; Lucow 38 (R1) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak A8a, Pick A8; *lewy dolny rożek złamany, piękny banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917974-001 z oceną* ***62****.* I- 4.500,-

24

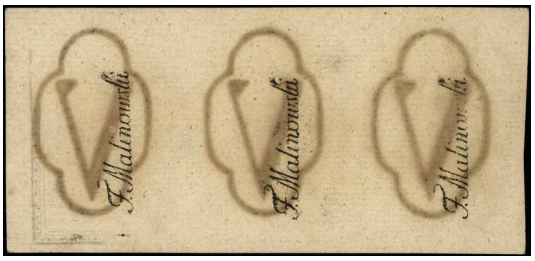

PMG 64

24. 3 x 5 groszy miedziane, 13.08.1794; bez oznaczenia serii i numeracji; trzy egzemplarze nierozcięte, papier z widocznym fragmentem znaku wodnego papierni; Lucow 38b (R6) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak A8 var, Pick A8 var; *piękne, egzemplarze w opakowaniu* ***PMG*** *1917973-017 z wysoką oceną* ***64****, banknot z* ***kolekcji W. Dąbrowskiego****, bogatego zbioru XIX-wiecznych banknotów polskich.* I/I- 23.000,-

25

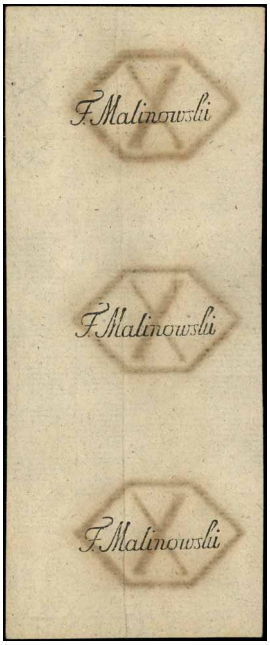

PMG 58

25. 3 x 10 groszy miedziane, 13.08.1794; bez oznaczenia serii i numeracji; trzy egzemplarze nierozcięte, papier z widocznym fragmentem znaku wodnego papierni; Lucow 40b (R6) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak A9 var, Pick A9 var; *zgięte w pionie, egzemplarze w opakowaniu* ***PMG*** *1917973-018 z oceną* ***58****.* II+ 17.000,-

26

26. 1 złoty polski, 13.08.1794; litera A; Lucow 42a (R9) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak A10a, Pick A10; *zaplamione, przybrudzone, ślady po podlepkach, zagniecenia, delikatny prześwit papieru na lewym dolnym rogu, wyjątkowo rzadki nominał, wprowadzony do obiegu 1 listopada, na cztery dni przed kapitulacją wojsk powstańczych.* III+ 75.000,-

Pomimo wysłania tego banknotu do firmy PMG (1917972-001) i próby oceny stanu zachowania nie udało się to z powodu braku wiedzy firmy gradingowej. Złotówek z insurekcji kościuszkowskiej niestety nie oceniają (informacja DO NOT GRADE – INFORMATION REQUIRED), prawdopodobnie z powodu ogromnej rzadkości tego typu banknotu i braku doświadczenia.

PMG 63 27

PMG 64 28

27. 4 złote polskie, 4.09.1794; seria 1-D; Lucow 43d (R0) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak A11a, Pick A11; *banknot pięknej prezencji w opakowaniu **PMG** 1917974-002 z oceną **63 EPQ**.* I/I- 1.500,-
28. 4 złote polskie, 4.09.1794; seria 1-K, obrócony ozdobnik w prawym górnym rogu; Lucow 43k (R0) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak A11a, Pick A11; *piękny egzemplarz, banknot w opakowaniu **PMG** 1917974-003 z oceną **64**.* I/I- 1.500,-

PMG 64 29

PMG 63 30

29. 4 złote polskie, 4.09.1794; seria 1-S; Lucow 43s (R0) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak A11a, Pick A11; *piękna prezencja, banknot w opakowaniu **PMG** 1917974-004 z oceną **64 EPQ**.* I 1.500,-
30. 4 złote polskie, 4.09.1794; seria 2-F; Lucow 44f (R0) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak A11e, Pick A11; *piękny banknot w opakowaniu **PMG** 1917974-005 z oceną **63 EPQ**.* I/I- 1.500,-

PMG 63

31

31. 4 złote polskie, 4.09.1794; seria 2-C, odmiana z błędem w dacie 7birs, odwrócone faksymile wskutek rozklejenia i ponownego sklejenia dwóch warstw papieru; Lucow 45c - dołączony do kolekcji po wydrukowaniu katalogu, Miłczak A11e, Pick A11; *piękne, banknot w opakowaniu **PMG** 1917974-006 z oceną **63**.* I/I- 1.500,-

KSIĘSTWO WARSZAWSKIE (1807–1815)

W przebiegu kampanii wojennej między rokiem 1806 a 1807, zwanej pierwszą wojną polską oczekiwano od Cesarza Francuzów Napoleona Bonapartego ogłoszenia niepodległości Polski od państw zaborczych. Los kraju był przede wszystkim uzależniony od sukcesów militarnych armii napoleońskiej. W wyniku rokowań pokojowych w Tylży doszło do utworzenia Księstwa Warszawskiego. Choć uzależnione militarnie, politycznie i gospodarczo od Francji, stanowiło ono faktyczną kontynuację I Rzeczypospolitej na ograniczonym terytorium, pod władaniem króla saskiego Fryderyka Augusta. Stan ten usankcjonowały traktaty międzynarodowe z 1807 roku.

Przyczyną wydania biletów kasowych o nominale 1, 2, 5 talarów był ogromny deficyt skarbowy Księstwa Warszawskiego. Wprowadzone zostały dekretem z Pałacu w Dreźnie z dnia 1 grudnia 1810 roku w nakładach: 700.000 sztuk, 250.000 sztuk oraz 60.000 sztuk, zgodnie ze wzrostem wartości nominału. Podpisy na banknotach złożyło łącznie aż dziewięciu komisarzy, ale na każdym z nich widnieje tylko jedno nazwisko kontrolera Mariana Piramowicza.

Niestety, obrót nowo wydanymi banknotami był mocno utrudniony, ponieważ nie budziły one zaufania ludności. Dodatkowo, przy wymianie biletów na monety Kasa wymiany potrącała 4 grosze od każdego talara (1 talar = 180 groszy). Pod koniec 1812 roku większość biletów talarowych wymieniono w kasach skarbowych na monety, pozostałe straciły ważność.

Porażka Napoleona na froncie z Rosją przyniosła dla polskiej waluty opłakane skutki. Banknoty częściowo zostały ewakuowane, niestety duży nakład został spalony przez najeźdźcę i wyparty rosyjską walutą w styczniu 1813 roku.

Sprawą likwidacji pozostałych biletów kasowych mógł się zająć dopiero regularny rząd. Powstał on za sprawą Traktatu Wiedeńskiego podpisanego 9 czerwca 1815 roku. Królestwo Polskie, związane unią personalną z Cesarstwem Rosyjskim, zobowiązano do zakończenia procesów związanych z całkowitym usunięciem banknotów talarowych i spłatą długów Księstwa Warszawskiego. W listopadzie car Aleksander I podpisał Konstytucję Królestwa, przystąpiono wtedy do prac wcześniej nakazanych. W latach 1815–1816 Centralna Komisja Likwidacyjna, pod przewodnictwem Stanisława Staszica, miała opracować proces wymiany banknotów przeznaczonych do wykupu. Trwało to jednak lata i dopiero w 1824 roku przystąpiono intensywnie do prac nad likwidacją starej waluty. Dlatego dziś na rynkach numizmatycznych możemy nabyć talara zarówno z stemplem CKL, jak również rzadsze nieostemplowane egzemplarze, których rząd nie był w stanie odzyskać.

PMG 25

32

32. 1 talar, 1.12.1810; podpis komisarza: Józef Jaraczewski (herbu Zaremba, prezes Sądu Apelacyjnego), seria A, numeracja 105416, rzadsza odmiana **bez stempla** komisji likwidacyjnej na odwrocie; Lucow 52b (R4), Miłczak A12, Pick A12; *rzadka odmiana bez stempla, ślady złamań, zagniecenia i zmarszczenia papieru, banknot przyzwoitej prezencji w opakowaniu **PMG** 1917973-019 z oceną **25**.* III 6.500,-

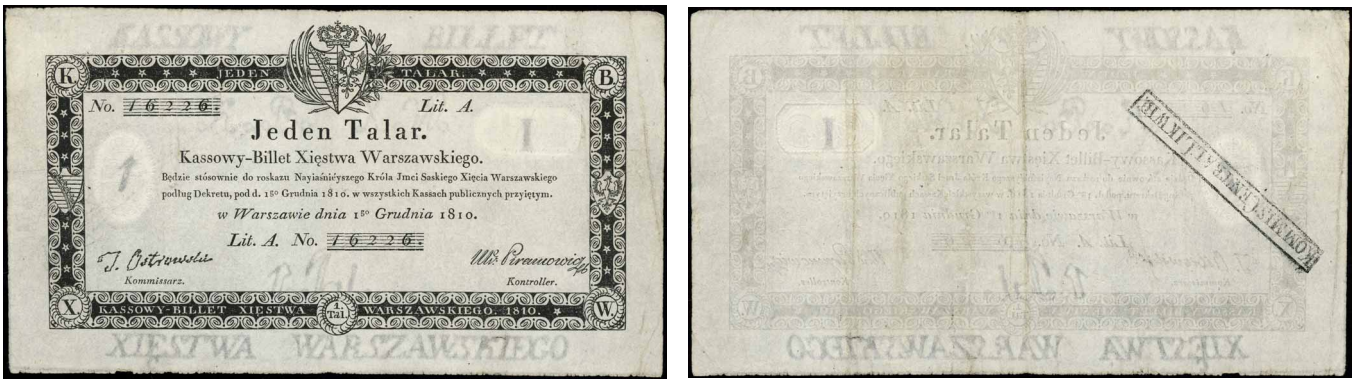

PMG 30

33

33. 1 talar, 1.12.1810; podpis komisarza: Tomasz Adam Ostrowski (herbu Rawicz, podskarbi nadworny koronny, wojewoda, marszałek sejmu Księstwa Warszawskiego), seria A, numeracja 16226, ze stemplem Komisji Likwidacyjnej na odwrocie; Lucow 56 (R2), Miłczak A12, Pick A12; *ślady złamań, miejscowe przybrudzenia i zagniecenia papieru, dość ładnie zachowany egzemplarz w opakowaniu **PMG** 1917973-020 z oceną **30**.* III/III+ 6.500,-

PMG 30

34

34. 2 talary, 1.12.1810; podpis komisarza: Józef Jaraczewski (herbu Zaremba, prezes Sądu Apelacyjnego), seria B, numeracja 80769, **bez stempla** komisji likwidacyjnej na odwrocie; Lucow 61a (R5), Miłczak A13, Pick A13; *rzadka odmiana bez stempla, złamania i przegięcia w pionie, delikatne przybrudzenia, przyzwoity stan zachowania banknotu w opakowaniu **PMG** 1917973-021 z oceną **30**.* III/III+ 10.000,-

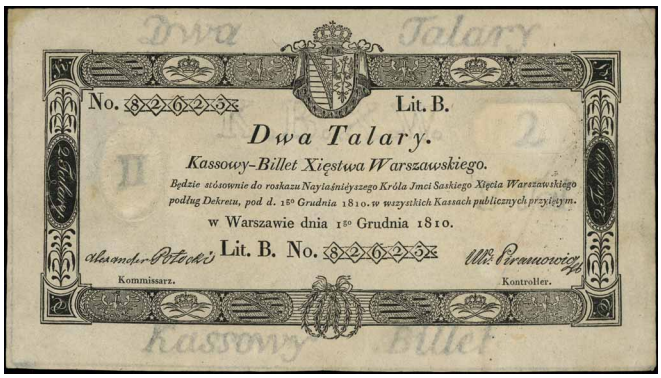

PMG 40

35

35. 2 talary, 1.12.1810; podpis komisarza: Aleksander Potocki (hrabia, wielki koniuszy wielki dworu królewskiego, szambelan cesarza Napoleona Bonaparte), seria B, numeracja 82625, ze stemplem Komisji Likwidacyjnej na odwrocie; Lucow 66a (R3), Miłczak A13, Pick A13; *złamania i przegięcia w pionie, ale ładnie zachowany banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917973-022 z oceną* ***40***. II- 10.000,-

PMG 30

36

36. 5 talarów, 1.12.1810; podpis komisarza: Antoni Kochanowski (herbu Korwin, komisarz do obrachunków galicyjskich), seria C, numeracja 37280, ze stemplem Komisji Likwidacyjnej na odwrocie; Lucow 71 (R6), Miłczak A14, Pick A14; *złamania i przegięcia w pionie, delikatne przebarwienia papieru, nieświeżości na marginesach, przyzwoitej prezencji egzemplarz w opakowaniu* ***PMG*** *1917973-023 z oceną* ***30***. III/III+ 15.000,-

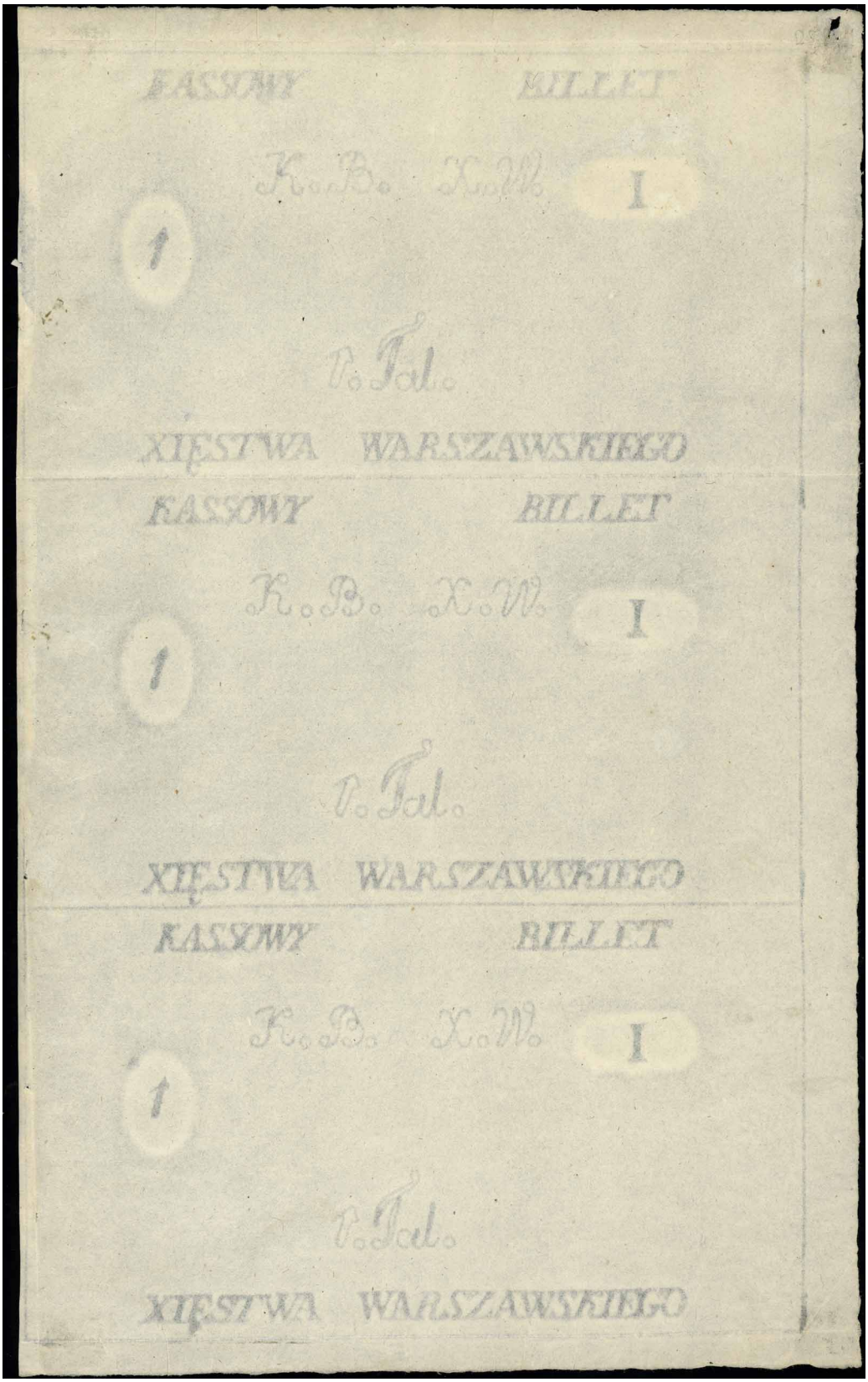

37
skala 70%

PMG

37. Połowa arkusza papieru do druku biletów o nominale 1 talara, 1.12.1810 (trzy sztuki - składające się na pół arkusza dającego uzyskać sześć sztuk biletów); Lucow 78 (R8) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak A12 var; na *marginesach zafalowany papier, u góry przy prawym rogu dziurka, przegięcie w pionie, arkusz w opakowaniu* ***PMG*** *1917972-002 z adnotacją* ***Watermarked Paper***. I/II 17.500,-

KRÓLESTWO POLSKIE (1815–1831)

Królestwo połączone unią personalną z Rosją przeżywało wciąż swój kryzys po upadku Księstwa Warszawskiego. Dekret cara Aleksandra I z kwietnia 1823 roku miał na celu poprawę skutków dewaluacji waluty w Królestwie Polskim. Na jego mocy zlecono druk nowych polskich banknotów w Petersburgu. Bilety tej emisji były pierwszym polskim pieniądzem papierowym drukowanym dwustronnie. Awersy wszystkich nominałów bazowały na wzorze asygnat rosyjskich. Jako pełnoprawne banknoty trafiły do obiegu po otwarciu Banku Polskiego, 6 maja 1828 roku, w związku z wydanym dekretem następcy tronu po Aleksandrze, Mikołaju II.

Nie przesadzilibyśmy nazywając te banknoty „przejściowymi". Bank Polski planował wprowadzenie własnych emisji, przy czym to banknoty przygotowane w Petersburgu miały pomóc w odzyskaniu zaufania do polskiej waluty. Były one w pełni wymienialne na walutę kruszcową, co nie zdarzało się wcześniej. Podlegały również wymianom w przypadku ich częściowego zniszczenia. Warto zaznaczyć, że były to bardzo wysokie nominały – nie trafiały one zatem do mas, a głównie do osób zamożnych. Cieszyły się one dużą przychylnością społeczną, a działania Banku zaowocowały zaufaniem do wprowadzonej waluty.

Wspominając o wymianie zniszczonych banknotów należy pamiętać o ich mankamentach. Cienki papier, podlegający szybkiemu zużyciu sprawiał, że nakład dość szybko się wyczerpał. Przygotowano kolejną emisję i wprowadzono ją do obiegu pod koniec 1830 roku. Popełniono przy tym błąd, gdyż zapomniano o niskich nominałach, co doprowadziło do spowolnienia transakcji oraz niedogodności w codziennym handlu.

Banknoty Królestwa Polskiego są dziś dużą rzadkością pozwalającą im osiąganie wysokich cen na aukcjach. Ich popularność w dawnych czasach sprawiła, że kolekcjonerom trudno dziś zakupić szczególnie egzemplarze w dobrych stanach zachowania.

38

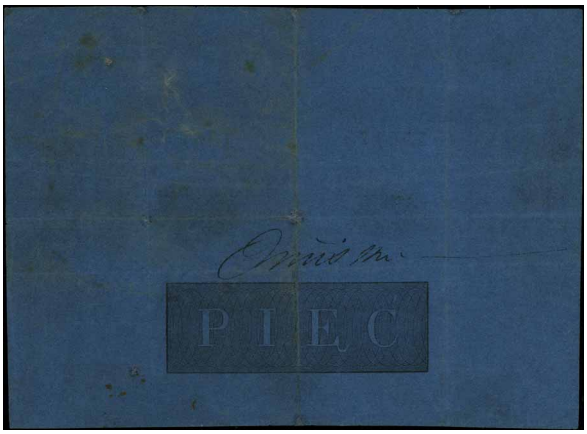

PMG 20

38. 5 złotych polskich, 1824; podpisy komisarzy: Adam Feliks Oppeln-Bronikowski (herbu własnego Osęk, senator-kasztelan Królestwa, dziedzic Żychlina i Krągoli) i Stanisław H. Sołtyk (herbu Sołtyk, senator-wojewoda Królestwa), seria A, numeracja 756173; Lucow 89 (R7) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak A15, Pick A15; *złamania w pionie i poziomie, minimalne prześwity papieru, przybrudzenia strony odwrotnej, ale ładnie zachowane jak na ten typ banknotu, ogromna rzadkość, egzemplarz w opakowaniu* ***PMG*** *1917972-003 z oceną* ***20****.* III/IV 40.000,-

Banknoty z emisji z 1824 roku wykonano w Petersburgu – do obiegu trafiły jako pełnoprawne banknoty po otwarciu Banku Polskiego, które nastąpiło 6 maja 1828 roku.

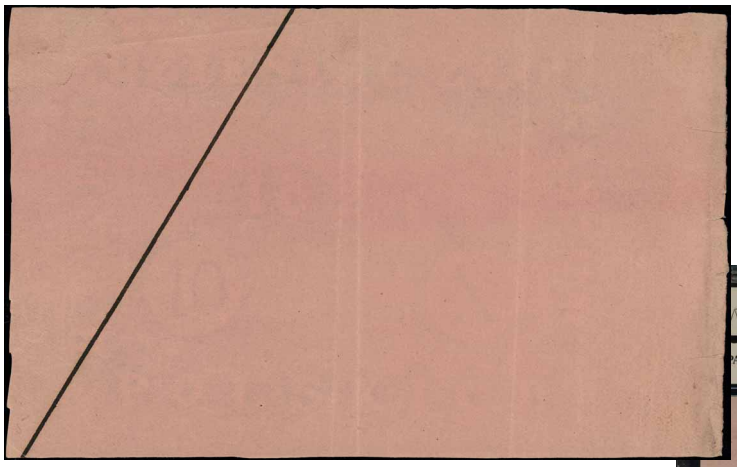

PMG 39

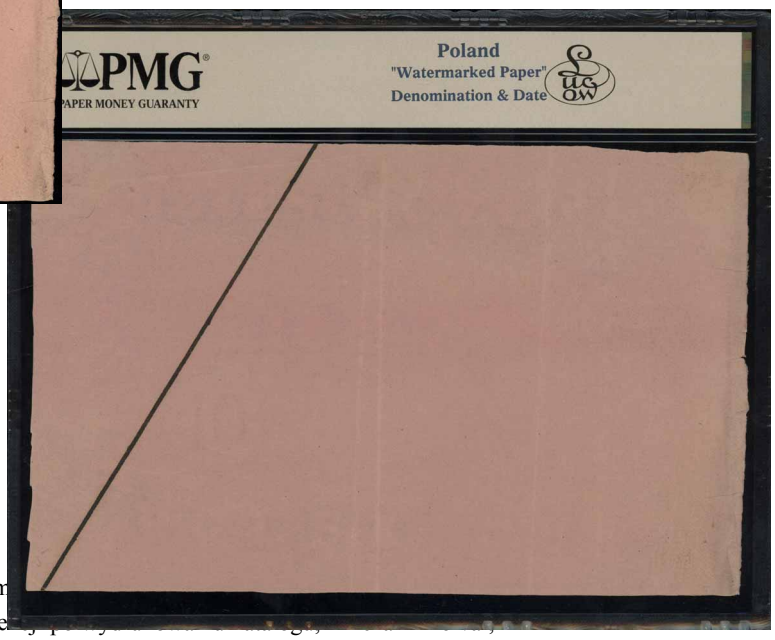

39. papier do druku banknotu 10 złotych polskich, 1824; egzem
ukośnie czarne skreślenie; Lucow 103a - dołączony do kole
Pick A16 var; *złamania w pionie, nieświeży lewy górny róg i prawy margines, papier w opakowaniu* ***PMG*** *1917972-004 z adnotacją* ***Watermarked Paper****.* II-/III+ 17.500,-

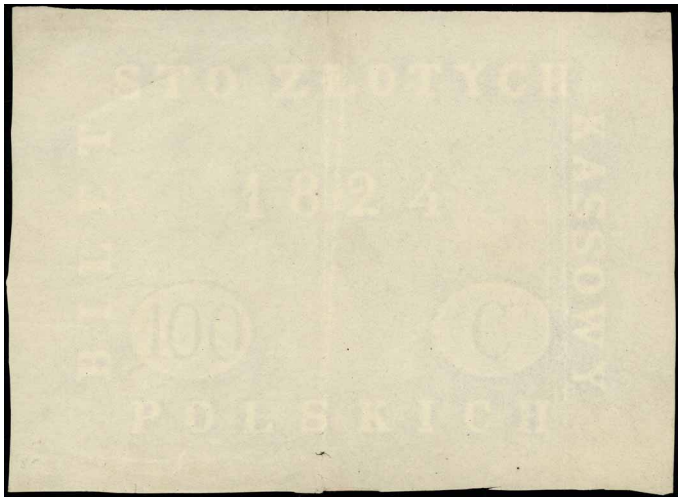

PMG 40

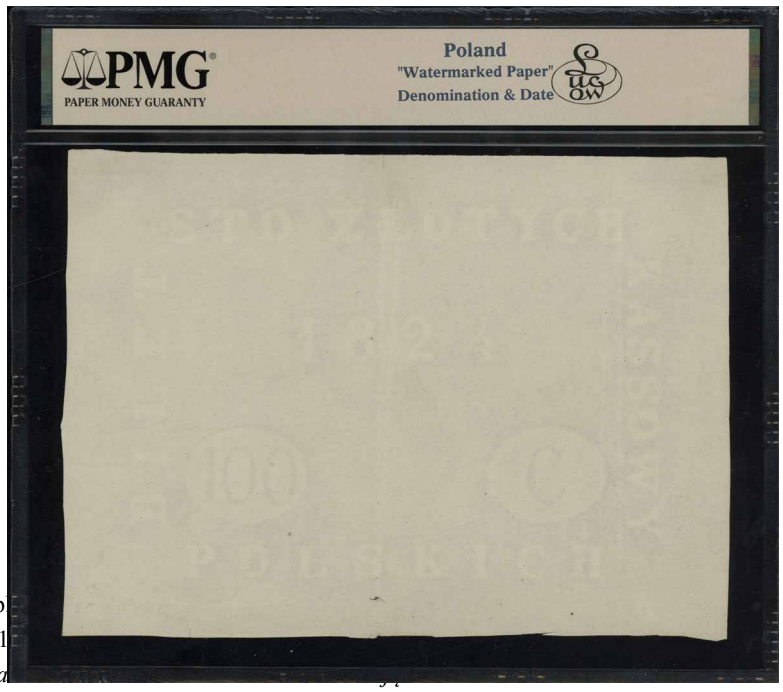

40. papier do druku banknotu 100 złotych polskich, 1824; egzemp
dołączony do kolekcji po wydrukowaniu katalogu, Miłczak A1
kilka ugięć, delikatne zmarszczenia papieru, egzemplarz w opa
Watermarked Paper*.* II-/III+ 17.500,-

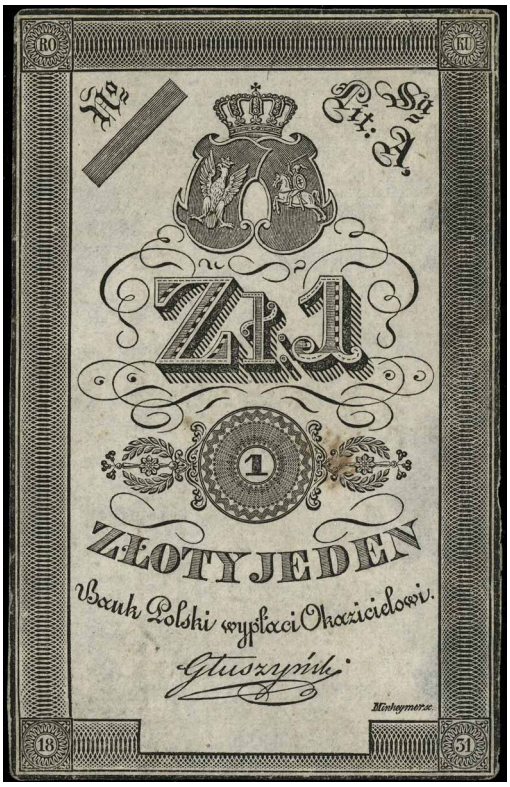

PMG 63

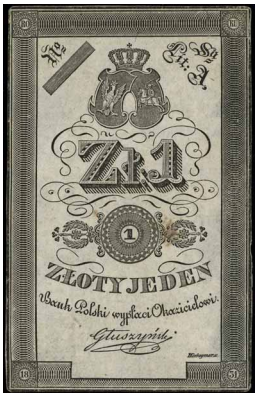

41

POWSTANIE LISTOPADOWE (1830–1831)

41. Próbny druk – 1 złoty polski, 1831; seria A; podpis: Paweł Głuszyński (dyrektor Banku Polskiego w latach 1828–1845, referendarz stanu), biały papier bez znaku wodnego ani suchej pieczęci; Lucow 132 (R7) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak A22Wa, Pick A22; *delikatnie pofalowany papier z minimalnymi przebarwieniami, pięknej prezencji banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917972-006 z wysoką oceną* ***63****.* I/I- 23.000,-

Jedyny nominał wypuszczony przez Bank Polski za czasu Powstania Listopadowego zaprojektowany przez Jana Minheymera.

ZABÓR ROSYJSKI (1831–1864)

Po upadku Powstania Listopadowego, Królestwo Polskie stało się integralną częścią Cesarstwa Rosyjskiego. Bank Polski znacząco stracił na swojej autonomii. Przeprowadzono reformę analogiczną do rosyjskiej z lat 1840–1841, wprowadzając na polskie ziemie nową walutę – rubla srebrem. Wydano banknoty o nominałach 1, 3, 10 i legendarne 25 rubli srebrem. Widniał na nich herb Królestwa Kongresowego oraz legendy zarówno w języku polskim, jak i rosyjskim. W planach znalazły się również projekty nominałów 50 i 100 rubli, nigdy ich jednak nie wyemitowano.

Pierwszym nominałem wprowadzonym do obiegu były 3 ruble srebrem. Pierwsze emisje drukowane były na papierze biało-kremowym. Banknoty pozbawione szczegółowych zabezpieczeń wzbudziły zainteresowanie fałszerzy – na szkodę społeczeństwa. Późniejsze nakłady trzyrublówki, jak i pozostałych nominałów były bardziej staranne, zapewniając autentyczność środka pieniężnego i podnosząc tym samym poziom jego zabezpieczeń. Nie powstrzymało to jednak fałszerzy przed ich podrabianiem.

Emitowane do 1866 roku ruble srebrem były ostatnią emisją pieniędzy papierowych Banku Polskiego przed I wojną światową. Cztery lata później Bank Polski został pozbawiony prawa do emisji banknotów, a jego bilety kasowe były stopniowo wycofywane z obiegu i zastępowane rosyjskimi rublami. Wymiana w kasach Banku Polskiego możliwa była do lipca 1875 roku, a banknoty utraciły moc nabywczą w 1891 roku.

Ruble srebrem nawiązują trwałością papieru do wcześniejszych emisji banknotów na terenach polskich. Bardzo szybko się zużywały, co utrudnia poszukiwania na rynkach numizmatycznych egzemplarzy pięknych, bankowych. Podkreśla to ich rzadkość, szczególnie w przypadku wysokich nominałów, które można nazwać unikatami będącymi częścią legendarnych kolekcji.

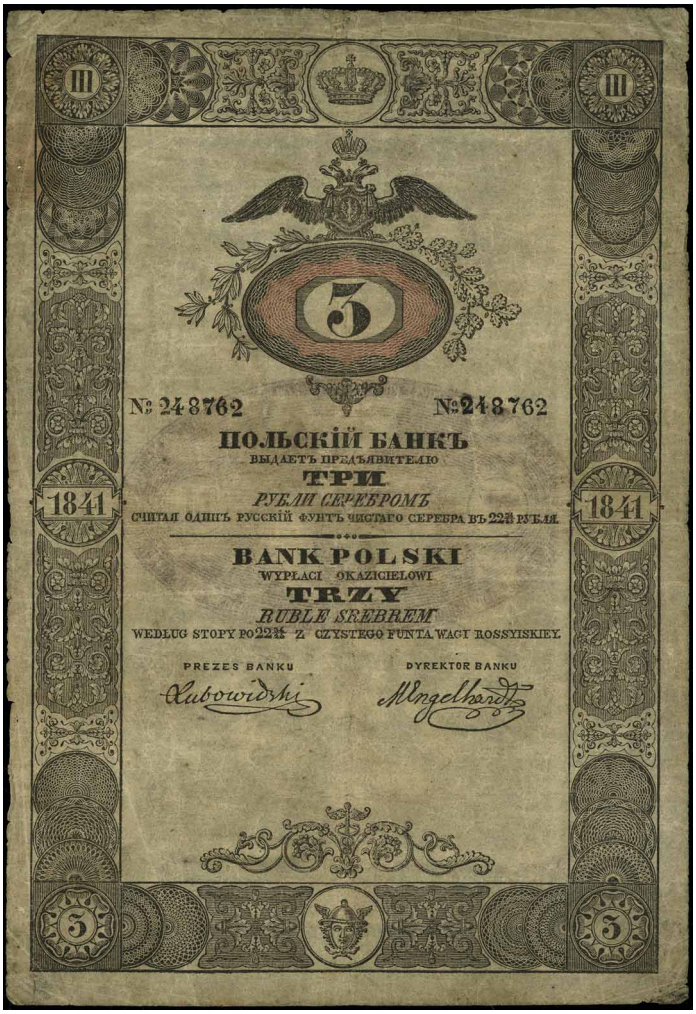

42

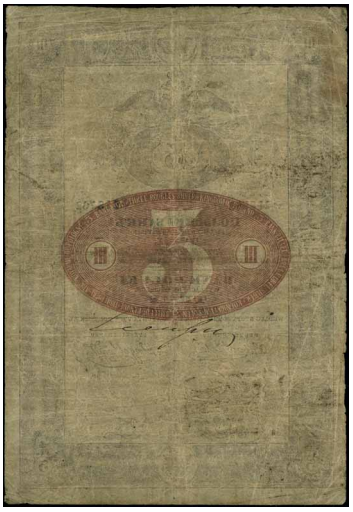

PMG 20

42. 3 ruble srebrem, 1841; podpisy prezesa i dyrektora banku: Józef Gabriel Lubowidzki (herbu Topacz, marszałek Sejmu Królestwa) i Maksymilian von Engelhardt (pastor, dyrektor i później wiceprezes Banku Polskiego), seria G, numeracja 248762; Lucow 138 (R6) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak A23, Pick A23; *liczne złamania i ugięcia papieru, miejscowe nieświeżości, duża rzadkość, banknot w opakowaniu **PMG** 1917972-007 z oceną **20**.* III/IV 60.000,-

Ruble srebrem stanowią największe wyzwanie dla współczesnego kolekcjonera. Zebranie wszystkich znanych roczników jest wyjątkowo trudne, a ich dostępność jest bardzo znikoma.

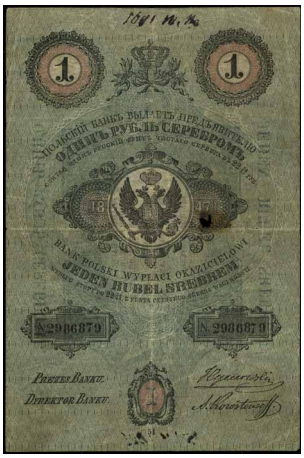

PMG 40

43

43. 1 rubel srebrem, 1847; podpisy prezesa i dyrektora banku: Józef Tymowski (szambelan dworu Królewskiego, senator) i Aleksander Korostowzeff (sekretarz stanu), seria 51, numeracja 2986879; Lucow 149a (R6) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak A29b, Pick A29; *przy dacie wypalona mała dziurka, złamania w pionie, poziomie, na rogach banknotu oraz ugięcia przy marginesach, bardzo rzadki typ banknotu, egzemplarz w opakowaniu **PMG** 1917973-024 z oceną **20**.* IV 17.500,-

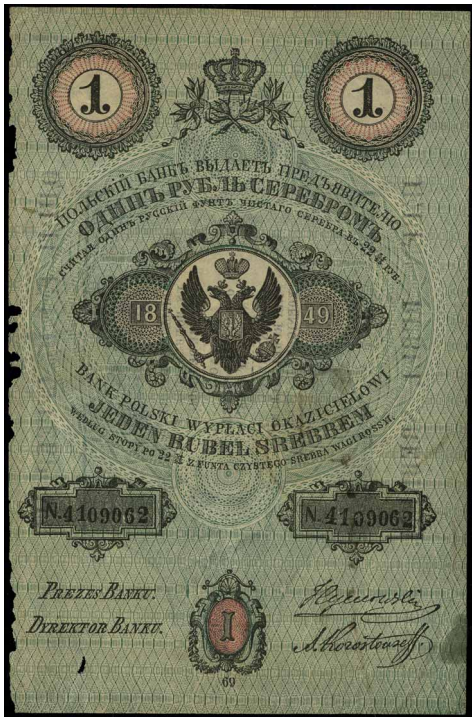

PMG 40

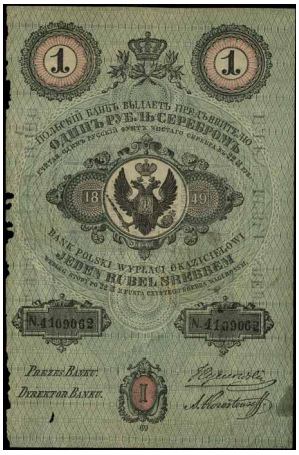

44

44. 1 rubel srebrem, 1849; podpisy prezesa i dyrektora banku: Józef Tymowski (szambelan dworu Królewskiego, senator) i Aleksander Korostowzeff (sekretarz stanu), seria 69, numeracja 4109062; Lucow 154 (R6) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak A32, Pick A32; *ugięty w pionie, pomniejsze zagniecenia, ślad po podlepce widoczny na stronie odwrotnej, ubytki papieru lewego marginesu i mała dziurka przy lewym dolnym rogu, duża rzadkość, bardzo przyzwoita prezencja jak na ten typ banknotu, egzemplarz w opakowaniu **PMG** 1917973-025 z oceną **40**.* II- 23.000,-

PMG 15

45

45. 1 rubel srebrem, 1858; podpisy prezesa i dyrektora banku: Benedykt Wilhelm Niepokojczycki (tajny radca) i Stanisław Englert (radca dworu), seria 18, numeracja 1053507; Lucow 174 (R4), Miłczak A45a, Pick A45; *liczne złamania, zagniecenia, przybrudzenia papieru, miejscowe, drobne prześwity, rzadki ryp banknotu w opakowaniu **PMG** 1917973-026 z oceną **15**.* IV 12.500,-

PMG 20

46

46. 1 rubel srebrem, 1858; podpisy prezesa i dyrektora banku: Benedykt Wilhelm Niepokojczycki (tajny radca) i Feliks Szymon Szymanowski (herbu Ślepowron, oficer napoleoński, pułkownik armii carskiej), seria 138, numeracja 8137577; Lucow 176a (R4), Miłczak A45b, Pick A45; po *subtelnej konserwacji, wielokrotnie złamany, podlepka na górnym marginesie, rzadki typ banknotu w opakowaniu* ***PMG*** *1917973-027 z oceną* ***20***. IV+ 17.500,-

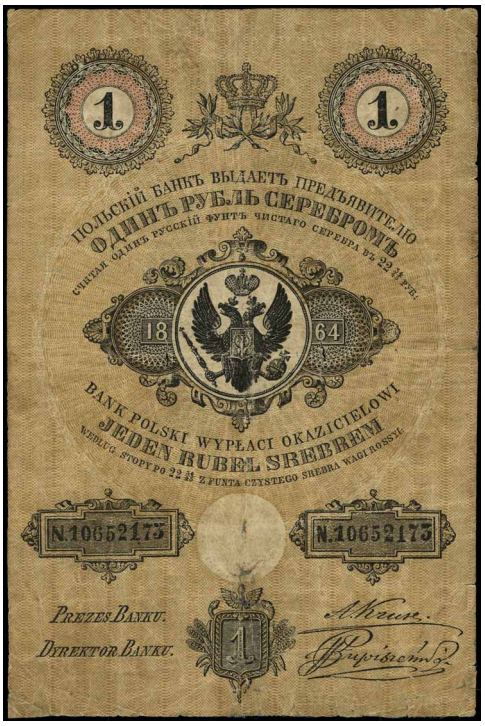

PMG 12

47

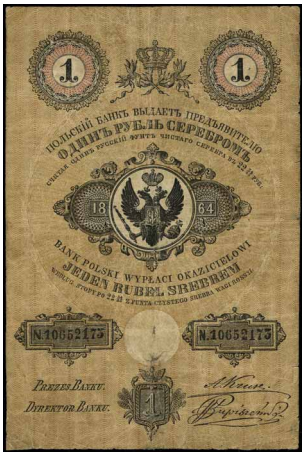

47. 1 rubel srebrem, 1864; podpisy prezesa i dyrektora banku: Aleksander Kruze (pierwszy rosjanin-prezes Banku Polskiego, rzeczywisty radca stanu) i Franciszek Kupiszeński (ksiądz kanonik), seria 180, numeracja 10652173; Lucow 181 (R5) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak A47b, Pick A47; po *subtelnej konserwacji, wielokrotnie złamany, prześwity papieru, rzadki typ banknotu w opakowaniu* ***PMG*** *1917973-028 z oceną* ***12***. IV- 12.500,-

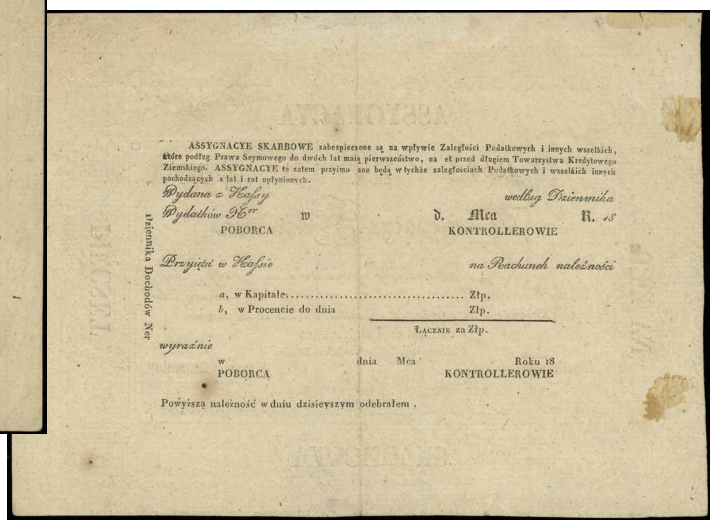

PMG 45 48

POWSTANIE LISTOPADOWE (1830–1831)

48. Asygnacja Skarbowa na 500 złotych, 1831; seria C, numeracja 4882; podpisy Aleksander Owocki, Leon Dembowski, Hilary Ostrowski; Lucow 197 (R4) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Mazur C.7.3, Moczydłowski PL3 (R), Pick A18B; *złamana w pionie, miejscowo podlepki oraz minimalne przebarwienia papieru, duża rzadkość szczególnie w tak dobrym stanie zachowania, egzemplarz w opakowaniu **PMG** 1917974-007 z oceną **45**.* II- 10.0000,-

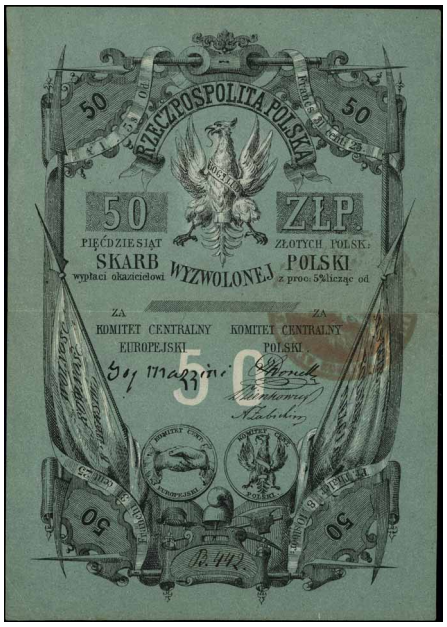

49

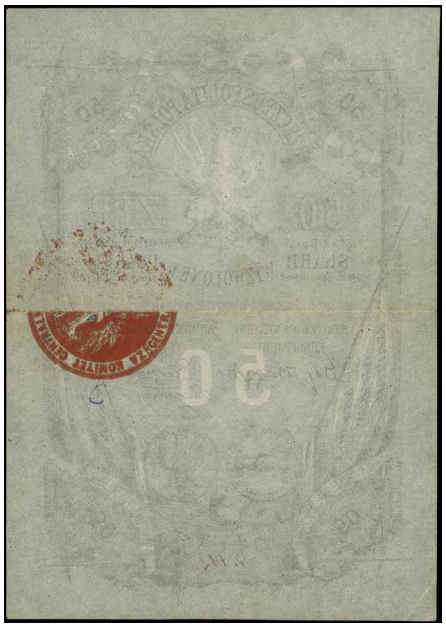

SKARB WYZWOLONEJ POLSKI

49. 50 złotych polskich wyemitowane przez fundusz Skarbu Wyzwolonej Polski., [1853]; seria B, numeracja 442, z pieczęcią Komitetu Centralnego na odwrocie (banknoty tej emisji były składane przez emitenta na pół, następnie stemplowano je na zgięciu), podpisy: G Mazzini - S Worcell - L Zienkowicz - A Żabicki; Lucow 203 (R8), Mazur C.18.3, Moczydłowski C3; *typowe zgięcie w poziomie dla tego typu banknotu, lewy dolny róg złamany, ugięcie na lewym marginesie oraz minimalne zagniecenia, banknot pięknej prezencji, drugi z najwyższych nominałów, ekstremalnie rzadki.* II/II+ 27.500,-

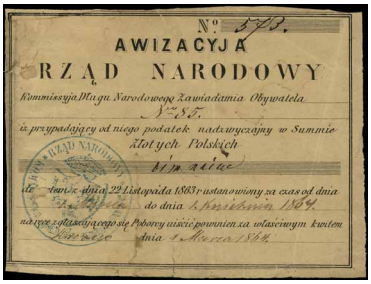

50

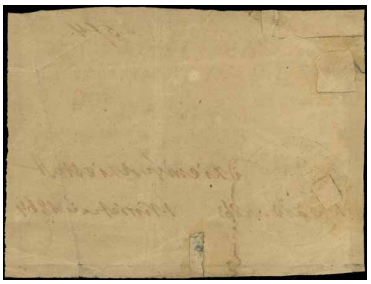

POWSTANIE STYCZNIOWE (1863–1864)

50. Awizacyja Rządu Narodowego, 1863; na papierze bez znaków wodnych, kwitariusz podatku nadzwyczajnego w sumie 18 złotych, numeracja 573, wystawiano na obywatela z numerem 85, według dekretu z dnia 22.11.1863, płatny do dnia 1.03.1864; Lucow 207a - dołączony do kolekcji po wydrukowaniu katalogu, Moczydłowski S3; *miejscowo naddarcia papieru, kilka złamań, oraz kilka podlepek na stronie odwrotnej, duża rzadkość.* III- 1.500,-

51

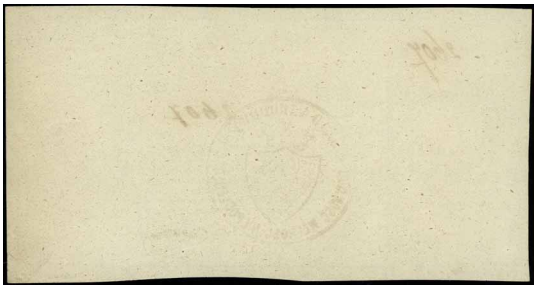

51. Obligacja tymczasowa Ogólnej Narodowej Pożyczki na 500 złotych, 1863; seria 1/B, numeracja 2607; Lucow 211b (R3) - dołączony do kolekcji po wydrukowaniu katalogu, Mazur C.23.2, Moczydłowski S5; *zaniedbywalne zagniecenia, ale piękny egzemplarz.* I 1.500,-

52

52. Kwit z awizacją podatku ofiary narodowej jednorazowej, 1863, numeracja 54531, na kwotę 133 zł 10 gr, wystawiony dla Katarzyny Bethier; Lucow 218 (R5) - ilustrowane w katalogu kolekcji, Moczydłowski S1; *złamania i zagniecenia papieru, kilka małych dziurek w papierze, duża rzadkość.* III 1.500,-

53

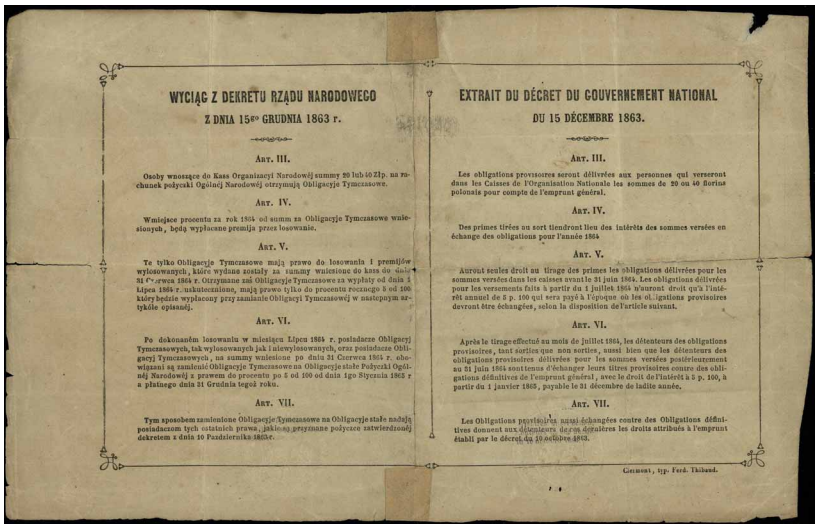

WYCIĄG Z DEKRETU RZĄDU NARODOWEGO
Z DNIA 15go GRUDNIA 1863 r.

ART. III.

Osoby wnoszące do Kass Organizacyi Narodowéj summy 20 lub 40 Złp. na rachunek pożyczki Ogólnéj Narodowéj otrzymują Obligacyje Tymczasowe.

ART. IV.

Wniejsce procentu za rok 1864 od summ za Obligacyje Tymczasowe wniesionych, będą wypłacane premija przez losowanie.

ART. V.

Te tylko Obligacyje Tymczasowe mają prawo do losowania i premijów wylosowanych, które wydane zostały za summy wniesione do kass do dnia 31 Czerwca 1864 r. Otrzymane zaś Obligacyje Tymczasowe za wypłaty od dnia 1 Lipca 1864 r. uskuteczniane, mają prawo tylko do procentu rocznego 5 od 100, który będzie wypłacony przy zamianie Obligacyi Tymczasowéj w następnym artykule opisanéj.

ART. VI.

Po dokonaném losowaniu w miesiącu Lipcu 1864 r. posiadacze Obligacyj Tymczasowych, tak wylosowanych jak i nierwylosowanych, oraz posiadacze Obligacyj Tymczasowych, na summy wniesione po dniu 31 Czerwca 1864 r. obowiązani są zamienić Obligacyje Tymczasowe na Obligacyje stałe Pożyczki Ogólnéj Narodowéj z prawem do procentu po 5 od 100 od dnia 1go Stycznia 1865 r. a płatnego dnia 31 Grudnia tegoż roku.

ART. VII.

Tym sposobem zamienione Obligacyje Tymczasowe na Obligacyje stałe nadają posiadaczom tych ostatnich prawa, jakie są przyznane pożyczce zatwierdzonéj dekretem z dnia 10 Października 1863 r.

EXTRAIT DU DÉCRET DU GOUVERNEMENT NATIONAL
DU 15 DÉCEMBRE 1863.

ART. III.

Les obligations provisoires seront délivrées aux personnes qui verseront dans les Caisses de l'Organisation Nationale les sommes de 20 ou 40 florins polonais pour compte de l'emprunt général.

ART. IV.

Des primes tirées au sort tiendront lieu des intérêts des sommes versées en échange des obligations pour l'année 1864

ART. V.

Auront seules droit au tirage des primes les obligations délivrées pour les sommes versées dans les caisses avant le 31 juin 1864. Les obligations délivrées pour les versements faits à partir du 1 juillet 1864 n'auront droit qu'à l'intérêt annuel de 5 p. 100 qui sera payé à l'époque où les obligations provisoires devront être échangées, selon la disposition de l'article suivant.

ART. VI.

Après le tirage effectué au mois de juillet 1864, les détenteurs des obligations provisoires, tant sorties que non sorties, aussi bien que les détenteurs des obligations provisoires délivrées pour les sommes versées postérieurement au 31 juin 1864 sont tenus d'échanger leurs titres provisoires contre des obligations définitives de l'emprunt général, avec le droit de l'intérêt à 5 p. 100, à partir du 1 janvier 1865, payable le 31 décembre de ladite année.

ART. VII.

Les Obligations provisoires ainsi échangées contre des Obligations définitives donnent aux détenteurs de ces dernières les droits attribués à l'emprunt établi par le décret du 15 octobre 1863.

Cermont, typ. Ferd. Thibaud.

53. Obligacja tymczasowa Pożyczki Ogólnej Narodowej wartości 40 złotych, 1863, numeracja 00,210, podpisy: J. Ordęga - K Ruprecht; Lucow 222a (R6) - dołączony do kolekcji po wydrukowaniu katalogu, Mazur C.23.12, Moczydłowski S20 (R); *przerwania papieru na złamaniach, ubytek fragmentu górnego marginesu, dwie podlepki, duża rzadkość nawet w tym stanie zachowania.* V/VI 6.000,-

GENERALNE GUBERNATORSTWO WARSZAWSKIE (1915–1918)

Na ziemiach Rzeczypospolitej przed I Wojną Światową panowały trzy odrębne systemy pieniężne – niemiecki, rosyjski oraz austro-węgierski. Kraj wtedy nie istniał, będąc podporządkowanym pod emisje zaborców. W 1915 roku po wyparciu sił rosyjskich z terenów polskich, rząd niemiecki szukał rozwiązań na wzrost wartości własnej waluty i wprowadzeniu odrębnej dla terenów polskich. Utworzono Generalne Gubernatorstwo Warszawskie. Z dniem 9 grudnia 1916 roku powołano Polską Krajową Kasę Pożyczkową, upoważnioną do emisji nowej waluty – marek polskich. Banknoty PKKP zostały wprowadzone do obiegu w kwietniu 1917 roku. Wydrukowano łącznie 10 nominałów, od ½ marki polskiej aż do 1.000 marek polskich. Wyemitowano dwie serie, różniące się nazwą emitenta (Bilet Krajowej Polskiej…, następnie Bilet Polskiej Krajowej…), klauzulą oraz pisownią Gubernatorstwa (Zarząd jenerał…, następnie Zarząd Generał…). W pierwszej emisji zabrakło banknotów o nominale 5, 10 i 1.000 marek polskich, w drugiej nie wydrukowano nominału 50 marek polskich. Umieszczano również informację, że „Rzesza Niemiecka przyjmuje odpowiedzialność za spłatę Biletów Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej w markach niemieckich po cenie nominalnej", co miało gwarantować łatwą ich wymianę.

Projekt ten szybko wyparł z terenów polskich inną, wciąż obecną walutę, czyli rosyjskiego rubla. Wszelkie zobowiązania rublowe zostały przeliczone na marki polskie.

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości, 11 listopada 1918 roku, PKKP przeszła całkowicie w ręce rządu polskiego, stając się pierwszą niezależną instytucją bankową w kraju.

Na rynku najtrudniej dziś spotkać banknot o nominale 1.000 marek polskich oraz warianty próbne banknotów z napisami Muster oraz perforowanymi napisami DRUCK PROBE.

PMG 64

54

54. 2 marki polskie, 9.12.1916; jenerał, seria A, numeracja 0000000; wzór biletu - obustronnie ukośny czerwony nadruk Muster, bez perforacji; Lucow 256 (R8) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 3Wa, Pick 3, Ros. 441; *nieświeży lewy margines, ale pięknej prezencji banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917974-008 z oceną* ***64****.* I/I- 15.000,-

55

55. 50 marek polskich, 9.12.1916; jenerał, seria A, numeracja 3515858, niedokończony druk - na stronie głównej słabo wydrukowane czerwone kolory, na odwrocie widoczna jedynie numeracja; Lucow 262a (R4) - dołączony do kolekcji po wydrukowaniu katalogu, Miłczak 5, Pick 5, Ros. 445; *złamane w pionie, papier z śladami ingerencji wody.* III/IV 3.000,-

PMG 66

56

56. 1/2 marki polskiej, 9.12.1916; Generał, seria B, numeracja 1480970; Lucow 268 (R1) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 7, Pick 7, Ros. 449; *wyśmienity banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917974-010 z wysoką oceną* ***66 EPQ****.* I 1.000,-

PMG 66

57

57. 1 marka polska, 9.12.1916; Generał, seria B, numeracja 8367188; Lucow 272 (R2) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 8, Pick 8, Ros. 450; *wyśmienity banknot w opakowaniu **PMG** 1917974-011 z wysoką oceną **66 EPQ**.* I 1.000,-

PMG 58

58

58. 5 marek polskich, 9.12.1916; Generał, seria A, numeracja 2361130; odmiana z napisem Biletów; Lucow 280 (R4), Miłczak 10, Pick 11, Ros. 447; *lewy dolny róg złamany, bardzo ładnej prezencji banknot w opakowaniu **PMG** 1917974-012 z oceną **58 EPQ**.* I- 2.250,-

PMG 63

59

59. 5 marek polskich, 9.12.1916; Generał, seria B, numeracja 0271740; odmiana z napisem biletów; Lucow 285 (R3), Miłczak 11b, Pick 10, Ros. 452b; *ubytek warstwy papieru na lewym marginesie (ślad po usuniętej podlepce), ale piękny banknot w opakowaniu **PMG** 1917974-013 z oceną **63**.* I/I- 3.750,-

PMG 50

60

60. 10 marek polskich, 9.12.1916; Generał, seria A, numeracja 6729175; odmiana z napisem biletów; Lucow 292 (R3), Miłczak 13b, Pick 12, Ros. 453; *złamane w pionie, złamany lewy dolny róg, pozostałe zaokrąglone lub lekko ugięte, banknot w opakowaniu **PMG** 1917974-014 z oceną **50**.* II/II- 3.000,-

PMG 64

61

61. 20 marek polskich, 9.12.1916; Generał, seria A, numeracja 5944655; Lucow 296 (R3) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 14, Pick 14, Ros. 454; *banknot pięknej prezencji w opakowaniu **PMG** 1917974-015 z oceną **64 EPQ**.* I 6.500,-

II RZECZPOSPOLITA POLSKA (1918–1939)

Pozostając w tematyce działalności Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej, dekret z dnia 5 lutego 1919 roku zakładał zunifikowanie waluty w Polsce i nadanie jej nowej nazwy. Jedną z propozycji okazał się **lech**, a jego setną część stanowić miał grosz. Jak wiemy z historii, nie została ona zaakceptowana, lecz zastąpiona słowem złoty.

PKKP chciano dość szybko postawić w stan likwidacji, co zaowocowało opracowaniem nowej emisji banknotów z datą ustanowioną na 28 luty 1919 roku, przypisanych emitentowi, jakim miał być Bank Polski. Planowano wydrukować nominały od 1 złotego do 5.000 złotych.

Uregulowanie polskiego systemu walutowego wymagało jednak czasu.

Wzrost obiegu oraz niedobór w budżecie państwa spowolniły znacząco pracę nad likwidacją spadku niemieckiego w postaci instytucji bankowej.

Oprócz banknotów PKKP na terytorium polski obiegały banknoty zastępcze, czy bony na cele patriotyczne, które pojawiły się w okresie I wojny światowej.

Wzrastająca inflacja uniemożliwiała zaprzestanie działalności PKKP, które w dalszym ciągu wypuszczało kolejne banknoty markowe. Pierwszym z nich był bilet 500 marek polskich z datą emisji 15 stycznia 1919 roku (dziś rzadki i poszukiwany szczególnie w ładnych stanach zachowania). Następnie wydrukowano w Zakładach Graficznych Bolesława Wierzbickiego w Warszawie kolejne nominały: 1, 5, 20 i 1.000 marek polskich z datą 17 maj 1919 roku.

Nie była to ostatnia emisja z tego roku. 23 sierpnia pojawiła się kolejna z nominałami od 1 marki polskiej do 1.000 marek polskich, a w lutym 1920 roku dodano jeszcze dwa nominały, najniższy – ½ marki polskiej i najwyższy – 5.000 marek polskich. I choć ikonografia przedstawiała dwie postaci – królową Jadwigę oraz Tadeusza Kościuszkę, emisje te potocznie nazwano „biletami kościuszkowskimi", ze względu na częstszą obecność generała.

Następne emisje wymusiła hiperinflacja, która osiągnęła swój szczyt w latach 1923–1924. W kraju wzrastało bezrobocie, pogarszały się nastroje społeczne. PKKP zmuszone było wprowadzić nowe nominały: na początku sto tysięcy, pięćset tysięcy oraz milion, następnie dochodząc do nominałów 5 milionów i 10 milionów marek polskich, obecnie najbardziej pożądanych na rynku numizmatycznym.

17 grudnia 1923 roku prezydent Wojciechowski wyznaczył dwukrotnego ministra skarbu Władysława Grabskiego na premiera. Ten, korzystając z nadzwyczajnych uprawnień ustawodawczych w szybkim tempie przeprowadził reformę walutową, bankową oraz skarbową. Spadek wartości pieniądza w Polsce został zatrzymany, budżet ustabilizowano, a wymianę pieniędzy w latach 1924–1925 ustanowiono względem kursu 1 złoty polski = 1.800.000 marek polskich. Tym samym postawiono w stan likwidacji PKKP, a przywrócono instytucję Banku Polskiego.

Dnia 1 lipca 1924 roku marka polska przestała być oficjalnym środkiem płatniczym w Polsce.

Do obiegu trafiły banknoty przygotowane jeszcze w 1919 roku, z wyłączeniem nominału 5.000 złotych (dziś można je nabyć w formie druków próbnych i wzorów). Wprowadzono również emisję biletów zdawkowych w nominałach od grosza do dwuzłotówki, a w następnych latach pojawiła się nowa emisja dwuzłotówki, wprowadzono też banknoty pięciozłotowe.

Bank Polski bardzo dobrze monitorował sytuację obiegu pieniądza i nawet w czasie kryzysu w Europie w latach 1930–1935 polska waluta była mocna i stabilna.

Bardzo ciekawym, poszukiwanym banknotem z czasów II RP, jest pięćdziesięciozłotówka z Janem Henrykiem Dąbrowskim z emisji z 1936 roku. Banknot ten nie został wprowadzony do obiegu, a jego nakład jest wyjątkowo niski – wynosi zaledwie dwa tysiące sztuk. Jedynie kilkaset sztuk rozeszło się po kraju w późniejszych latach.

PMG 35

62

Emisje przed reformą Władysława Grabskiego

62. 100 marek polskich, 15.02.1919; znak wodny "plaster miodu", seria I, numeracja 076807; Lucow 316 (R3), Miłczak 18a, Pick 17; *trzykrotne złamanie w pionie, banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917974-016 z oceną* ***35***. III+ 1.500,-

PMG 63

63

63. 100 marek polskich, 15.02.1919; znak wodny "plaster miodu", seria AG, numeracja 881758; Lucow 317 (R3), Miłczak 18b, Pick 17; *zaniedbywalne zagniecenia i kilka drobnych ugięć papieru, w opakowaniu* ***PMG*** *1917974-017 z wysoką oceną* ***63 EPQ***. I/I- 7.500,-

PMG 58

64

64. 100 marek polskich, 15.02.1919; znak wodny "plaster miodu", seria BF, numeracja 413584; Lucow 318 (R3), Miłczak 18c, Pick 17; *zagniecenia i ugięcia papieru na marginesach, bardzo ładny egzemplarz w opakowaniu* ***PMG*** *1917974-018 z oceną* ***58 EPQ***. I-/II+ 4.500,-

PMG 64

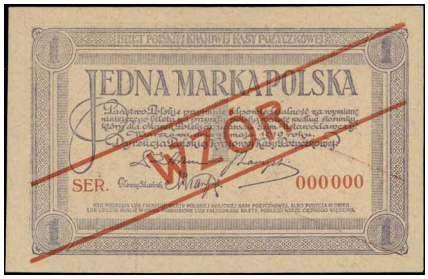

65

65. 1 marka polska, 17.05.1919; obustronnie ukośny czerwony nadruk WZÓR, seria SER. , numeracja 000000, znak wodny "plaster miodu"; Lucow 321 (R6) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 19Wa, Pick 19 var; *piękny egzemplarz w opakowaniu **PMG** 1917974-019 z oceną **64**.* I 6.500,-

PMG 64

66

66. 1 marka polska, 17.05.1919; seria PG, numeracja 093387, znak wodny "plaster miodu"; Lucow 324 (R1), Miłczak 19a, Pick 19; *małe przebarwienie papieru poniżej oznaczenia serii, piękny banknot w opakowaniu **PMG** 1917974-020 z oceną **64**.* I 1.000,-

PMG 64

67

67. 5 marek polskich, 17.05.1919; seria N, numeracja 742421, znak wodny "plaster miodu"; Lucow 328 (R2), Miłczak 20b, Pick 20; *piękny banknot w opakowaniu **PMG** 1917974-021 z oceną **64 EPQ**.* I 2.250,-

PMG 65

68

68. 5 marek polskich, 17.05.1919; seria IF, numeracja 677569, znak wodny "plaster miodu"; Lucow 330 (R2), Miłczak 20c, Pick 20; *piękny banknot w opakowaniu **PMG** 1917974-022 z wysoką oceną **65 EPQ**.* I 3.000,-

PMG 65

69

69. 20 marek polskich, 17.05.1919; seria IB, numeracja 951826, znak wodny "plaster miodu"; Lucow 336 (R2), Miłczak 21d, Pick 21; *zaniedbywalne zagniecenia, ale banknot pięknej prezencji w opakowaniu* ***PMG*** *1917974-023 z wysoką oceną* ***65 EPQ***. I 6.500,-

PMG 63

70

70. 1.000 marek polskich, 17.05.1919; obustronnie ukośny czerwony nadruk WZÓR, bez oznaczenia serii i numeracji, znak wodny „plaster miodu"; Lucow 338 (R7) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 22Wa, Pick 22 var; *mały ubytek papieru pod podpisem Józefa Zarzyckiego, oraz ubytki warstw papieru na literach nadruku WZÓR, bardzo rzadki typ wzoru, banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917974-025 z oceną* ***63***. I- 6.500,-

PMG 64

71

71. 1.000 marek polskich, 17.05.1919; bez oznaczenia serii, numeracja 549924 znak wodny „plaster miodu", Lucow 343 (R6) - dołączony do kolekcji po wydrukowaniu katalogu, Miłczak 22a, Pick 22; *piękny i rzadki typ banknotu w opakowaniu* ***PMG*** *1917974-024 z wysoką oceną* ***64***. I 9.000,-

PMG 35 72

72. 1.000 marek polskich, 17.05.1919; znak wodny „plaster miodu”, seria B, numeracja 166303; Lucow 346 (R5) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 22c, Pick 22; *złamane w pionie, drobne ugięcia, zagniecenia i zmarszczenia papieru, banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917974-026 z oceną* ***35***. III+ 1.500,-

PMG 63 73

73. 1.000 marek polskich, 17.05.1919; znak wodny „Orły i litery B-P”, seria ZD, numeracja 439259*; Lucow 351 (R3) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 22g, Pick 22; *zaniedbywalne zagniecenia, i miejscowe nieświeżości papieru, banknot pięknej prezencji w opakowaniu* ***PMG*** *1917974-027 z oceną* ***63 EPQ***. I/I- 4.500,-

PMG 40 74

74. 1.000 marek polskich, 17.05.1919; znak wodny „Orły i litery B-P”, seria III-G, numeracja 071177; Lucow 354 (R4), Miłczak 22i, Pick 22; *dwa złamania w pionie, banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917974-028 z oceną* ***40 EPQ***. II- 1.500,-

PMG 64

75

75. 1 marka polska, 23.08.1919; początkowa seria I-A, numeracja 712414; Lucow 361 (R1), Miłczak 23a, Pick 23; *zaniedbywalne zagniecenia na prawym marginesie, piękny egzemplarz w opakowaniu* ***PMG 1917974-029 z oceną 64 EPQ***. I 1.500,-

PMG 65

76

76. 1 marka polska, 23.08.1919; seria I-EA, numeracja 275638; Lucow 363 (R0) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 23c, Pick 23; *zagniotka na dolnym marginesie, piękny banknot w opakowaniu* ***PMG 1917974-030 z oceną 65 EPQ***. I 1.000,-

77

77. 10 marek polskich, 23.08.1919; obustronnie ukośny czerwony nadruk WZÓR, seria II-DE, numeracja 791,929; Lucow 371 (R4) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 25 (opisuje jako fałszywy nadruk), Pick 25 var; *delikatnie odświeżane marginesy, zagniecenie na prawym marginesie, banknot pięknej prezencji.* I/I- 1.000,-

PMG 65

78

78. 20 marek polskich, 23.08.1919; obustronnie ukośny czarny nadruk WZÓR, seria II-AE, numeracja 062,578; Lucow 375a (R3) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 26Wb, Pick 26 var; *zaniedbywalne zagniecenia głównie na górnym marginesie, ale piękny banknot w opakowaniu* ***PMG 1917974-032 z oceną 65 EPQ***. I 3.500,-

PMG 64

79

79. 100 marek polskich, 23.08.1919; obustronnie ukośny czerwony nadruk WZÓR, seria I-E, numeracja 429,249; Lucow 383 (R4), Miłczak 27Wc, Pick 27 var; *górne rożki złamane, na stronie odwrotnej na lewym górnym rogu czerwonym tuszem zapisana cyfra 1, piękny egzemplarz w opakowaniu* ***PMG*** *1917974-033 z oceną* ***64 EPQ***. I 3.750,-

80

80. 100 marek polskich, 23.08.1919; obustronnie ukośny czarny nadruk WZÓR, seria IJ-Z, numeracja 266777; Lucow 385a - dołączony do kolekcji po wydrukowaniu katalogu, Miłczak 27 (opisuje jako fałszywy nadruk), Pick 27; *zagniecenia, ugięcia i przebarwienia tuszem przy marginesach.* I-/II+ 1.000,-

PMG 63

81

81. 500 marek polskich, 23.08.1919; obustronnie ukośny czerwony nadruk WZÓR, seria I-BL, numeracja 104927; Lucow 390 (R4), Miłczak 28Wa, Pick 28 var; *ugięcia na rożkach banknotu, zaniedbywalne zagniecenia, banknot bardzo dobrej prezencji w opakowaniu* ***PMG*** *1917974-035 z oceną* ***63 EPQ***. I/I- 4.500,-

PMG 53

82

82. 1.000 marek polskich, 23.08.1919; obustronnie ukośny czerwony nadruk WZÓR, seria I-E, numeracja 746371, z odręczną adnotacją na dolnym marginesie strony odwrotnej; Lucow 397a (R6) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 29Wb, Pick 29 var; *złamane w poziomie na dolnym marginesie, zaniedbywalne zagniecenia papieru, ubytek warstwy papieru lewego górnego rożka, banknot w opakowaniu **PMG** 1917975-001 z oceną **53**.* II/II+ 2.250,-

PMG 63

83

83. 1.000 marek polskich, 23.08.1919; seria I-M, numeracja 202772; Lucow 403 (R2) - dołączony do kolekcji po wydrukowaniu katalogu, Miłczak 29a, Pick 29; *delikatne ugięcia na trzech rogach banknotu, ale piękny stan zachowania banknotu w opakowaniu **PMG** 1917975-002 z oceną **63 EPQ**.* I/I- 3.000,-

PMG 55

84

84. 1.000 marek polskich, 23.08.1919; seria III-AS, numeracja 787472; Lucow 408 (R1), Miłczak 29f, Pick 29; *delikatny ślad przegięcia w pionie, nieświeżości papieru przy rogach, banknot bardzo ładnej prezencji w opakowaniu **PMG** 1917975-003 z oceną **55**.* II+ 1.000,-

PMG 50

85

85. 5.000 marek polskich, 7.02.1920; obustronnie ukośny czerwony nadruk WZÓR, seria II-A, numeracja 000,000; Lucow 412 (R6) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 31Wa, Pick 31 var; *złamane lewe rogi, miejscowo ugięcia i zmarszczenia papieru, na prawych rogach ślady po oderwaniu banknotu z klasera, małe, naprawiane konserwatorsko naddarcie prawego marginesu, egzemplarz w opakowaniu **PMG** 1917975-004 z oceną **50**.* II 6.500,-

PMG 58

86

86. 5.000 marek polskich, 7.02.1920; seria II-H, numeracja 171,524; Lucow 416 (R3), Miłczak 31a, Pick 31; *lewy dolny rożek złamany, miejscowe nieświeżości papieru, zaniedbywalne zagniecenia, ale bardzo ładnej prezencji banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917975-005 z oceną* ***58 EPQ****.* I-/II+ 1.500,-

PMG 65

87

87. 5.000 marek polskich, 7.02.1920; seria III-T, numeracja 578310; Lucow 418 (R2), Miłczak 31c, Pick 31; *piękny banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917975-006 z oceną* ***65 EPQ****.* I 4.000,-

PMG 64

88

88. 10.000 marek polskich, 11.03.1922; seria I, numeracja 2566165; Lucow 422 (R3), Miłczak 32, Pick 32; *małe ugięcie na prawym marginesie, piękny banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917975-007 z oceną* ***64 EPQ***. I 2.250,-

PMG 64

89

89. 50.000 marek polskich, 10.10.1922; seria B, numeracja 3342614; Lucow 425 (R3) - dołączony do kolekcji po wydrukowaniu katalogu, Miłczak 33, Pick 33; *ugięcie na lewym marginesie, banknot w pięknym stanie zachowania w opakowaniu* ***PMG*** *1917975-008 z oceną* ***64 EPQ***. I 1.500,-

PMG 55

90

90. 250.000 marek polskich, 25.03.1923; obustronnie ukośny czerwony nadruk WZÓR i dwukrotnie poziomo BEZ WARTOŚCI, dwukrotnie perforowane, seria A, numeracja 123456 / 789000; Lucow 426a (R5), Miłczak 34Wb, Pick 35 var; *zagniecenia i ugięcia papieru przy marginesach, na dolnej części strony odwrotnej plamiste ślady niebieskiego tuszu, banknot bardzo dobrej prezencji w opakowaniu* ***PMG*** *1917975-009 z oceną* ***55***. II/II+ 2.250,-

PMG 58

91

91. 250.000 marek polskich, 25.03.1923; seria BH, numeracja 977109; Lucow 431 (R3) - dołączony do kolekcji po wydrukowaniu katalogu, Miłczak 34c, Pick 35; *kilka małych ugięć i zagnieceń papieru, ale bardzo ładnie zachowany egzemplarz w opakowaniu* ***PMG*** *1917975-010 z oceną* ***58 EPQ****.* I-/II+ 3.750,-

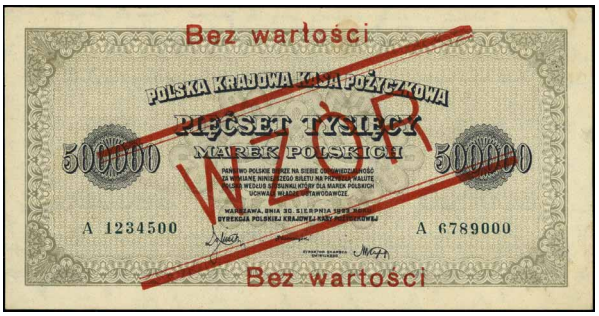

92

PMG 64

92. 500 000 marek polskich, 30.08.1923; obustronnie ukośny czerwony nadruk WZÓR i dwukrotnie poziomo BEZ WARTOŚCI, bez perforacji, seria A, numeracja 1234500 / 6789000; Lucow 434 (R6) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 36Wg, Pick 36 var; *miejscowe, bardzo delikatne przebarwienia papieru, jeden z marginesów ze śladami po odklejaniu z klasera, ale pięknie zachowany banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917975-012 z oceną* ***64****.* I 4.500,-

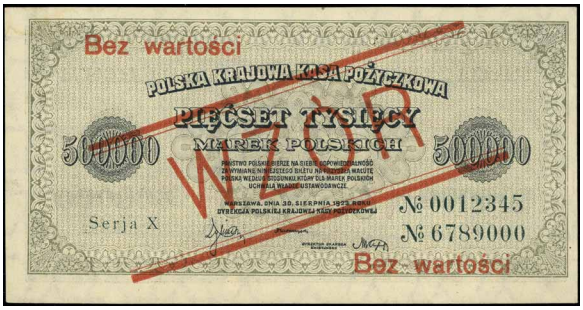

93

PMG 63

93. 500 000 marek polskich, 30.08.1923; obustronnie ukośny czerwony nadruk WZÓR i dwukrotnie poziomo BEZ WARTOŚCI, bez perforacji, seria X, numeracja 0012345 / 6789000; Lucow 438 (R6) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 36Wa, Pick 36 var; *ślady po odklejaniu banknotu z klasera, zaniedbywalne zagniecenia papieru, banknot pięknej prezencji w opakowaniu* ***PMG*** *1917975-011 z oceną* ***63 EPQ****.* I/I- 6.000,-

94

PMG 65

94. 500.000 marek polskich, 30.08.1923; seria T, numeracja 3101165; Lucow 440 (R4), Miłczak 36i, Pick 36; *zagniotki na górnym marginesie, ale piękny stan zachowania banknotu w opakowaniu* ***PMG*** *1917975-013 z oceną* ***65 EPQ***. I 6.500,-

95

PMG 58

95. 500.000 marek polskich, 30.08.1923; seria AO, numeracja 3900285; Lucow 447 (R4), Miłczak 36m, Pick 36; *podwójnie złamany lewy górny róg, dwa ugięcia na górnym marginesie, egzemplarz bardzo ładnie zachowany, w opakowaniu* ***PMG*** *1917975-014 z oceną* ***58 EPQ***. I- 2.250,-

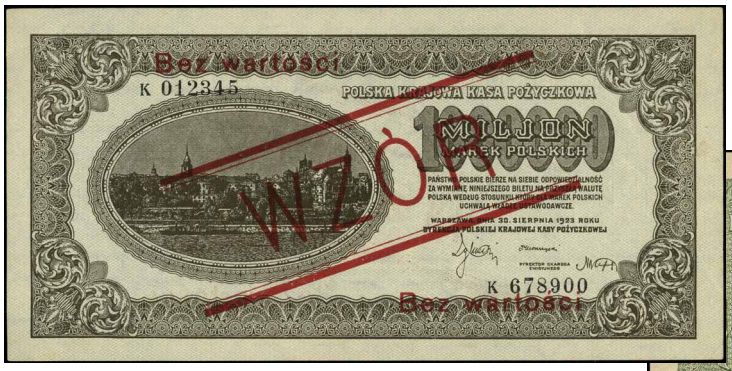

PMG 58

96

96. 1.000.000 marek polskich, 30.08.1923; obustronnie ukośny czerwony nadruk WZÓR i dwukrotnie poziomo BEZ WARTOŚCI, bez perforacji, seria K, numeracja 012345 / 678900; Lucow 451 (R6) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 37Wa, Pick 37 var; *zagniecenia i ugięcia papieru na marginesach, bardzo ładny egzemplarz w opakowaniu* ***PMG*** *1917975-015 z oceną* ***58 EPQ***. I-/II+ 4.000,-

PMG 53

97

97. 10.000.000 marek polskich, 20.11.1923; obustronnie ukośny czerwony nadruk WZÓR i dwukrotnie poziomo BEZ WARTOŚCI, dwukrotnie perforowane, seria A, numeracja 123456 / 789000; Lucow 457a (R6), Miłczak 39Wb, Pick 39 var; *złamane w pionie, prawy górny róg złamany, miejscowe zagniecenia papieru, rzadki wzór, banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917975-016 z oceną* ***53****.* II/II- 6.000,-

PMG 64

98

98. 10.000.000 marek polskich, 20.11.1923; seria Z, numeracja 554767; Lucow 458 (R5) - dołączony do kolekcji po wydrukowaniu katalogu, Miłczak 39a, Pick 39; *bardzo rzadki nominał, wyśmienity stan zachowania jak na ten typ banknotu, egzemplarz w opakowaniu* ***PMG*** *1917975-017 z oceną* ***64****.* I 12.500,-

99

Bony na cele patriotyczne (1914–1924)

99. **Polski Skarb Wojskowy**; Bon na 1 koronę, 1914; na poparcie walki przeciw Rosyi o niepodległość Polski; II edycja, seria V., numeracja 5928, bez stempli; Lucow 485 (R3), Jabł. 677; *złamane górne rogi, zagniecenia papieru, ładnie zachowany egzemplarz.* II+ 1.000,-

100

100. **Naczelny Komitet Narodowy**; Bon na 1 koronę, bez daty; na Skarb Wojenny Legionów Polskich; seria I.; Lucow 490a (R2), Jabł. 673; *przekątne złamania, zagniecenia papieru, drugi egzemplarz w kolekcji.* III 1.000,-

101

101. **Polski Skarb Wojskowy**; Bon na 10 złotych polskich = 1 rubel 50 kopiejek, 1916; na polskie cele wojskowe, **bardzo niska numeracja 5**; Lucow 494 (R3) - ilustrowane w katalogu kolekcji, Jabł. 688; *minimalne przebarwienia na marginesach, ale piękny egzemplarz.* I 1.500,-

102

102. **Polski Skarb Wojskowy**; Bon 100 złotych polskich = 15 rublom, 1916; na polskie cele wojskowe, numeracja 104; Lucow 496 (R6) - ilustrowane w katalogu kolekcji, Jabł. 690; *złamane w pionie, banknot po konserwacji, bardzo rzadki nominał.* III 3.000,-

103

103. **Funduszu Pracy i Czynu, Wolność-Całość-Niepodległość**; Bon na 100 koron, bez daty; bez serii i numeracji, z dobrze widocznym znakiem wodnym; Lucow 502 (R8) - ilustrowane w katalogu kolekcji, Jabł. 697; *pięknie stan zachowania.* I 1.500,-

104

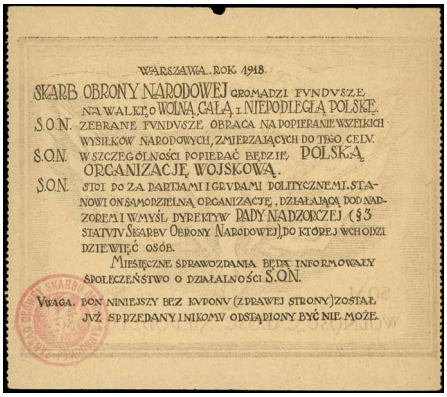

104. **Skarb Obrony Narodowej, Wolność-Całość-Niepodległość**; Bon na 50 marek, 1918, numeracja 1416; Lucow 510 (R6) - ilustrowane w katalogu kolekcji, Jabł. 710; *bon sprzedany - bez kuponów, złamany w pionie, ubytek papieru górnego marginesu.* II/II- 1.500,-

105

105. **Skarb Państwa Polskiego - Urząd Skarbowy**; Pokwitowanie ofiarowania 10 marek w złocie na Skarb Polski, numeracja 14749, wystawiony 1.08.1919 dla Franciszka Kaczmarka z Otorowa, na odwrocie adnotacje oraz dwa stemple – Banku Ludowego oraz Banku Związku Spółek Zarobkowych; Lucow 533 (R6); *złamany przez środek, na marginesach zagniecenia i pojedyncze ugięcia* II/II- 3.000,-

106

106. Asygnata Skarbu Polskiego na 500 rubli, 1.11.1918; seria O, numeracja 16890, z podpisami Ministra Skarbu, Szefa Sekcyi, Dyrektora Urzędu Pożyczek Państwowych i Skarbu Narodowego; Lucow 539a (R4) - dołączony do kolekcji po wydrukowaniu katalogu, Mazur E.1.12.a, Moczydłowski 7; *trzy złamania w pionie, złamanie w poziomie, liczne, lecz drobne ugięcia, rzadki, wysoki nominał.* III 1.500,-

107

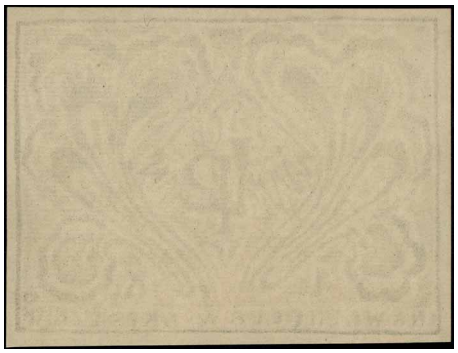

107. Datek 1 korony na wełnę dla Wojsk Polskich, bez daty (ok. 1914); wariant bez stempla i numeracji na stronie odwrotnej; Lucow tom II str. 318, Jabł. 676; *piękny egzemplarz.* I 1.000,-

PMG 58

108

Emisje po reformie Władysława Grabskiego

108. 1 złoty, 28.02.1919; seria 3 J, numeracja 057,079; Lucow 562 (R4), Miłczak 47a, Pick 51; *miejscowe ugięcia i zagniecenia, banknot pięknej prezencji w opakowaniu **PMG** 1917975-018 z oceną **58**.* I- 3.000,-

PMG 55

109

109. 2 złote, 28.02.1919; obustronnie ukośny czerwony nadruk WZÓR i dwukrotnie poziomo BEZ WARTOŚCI, dwukrotnie perforowane, seria 23.A., numeracja 050557, wzór nr 3077; Lucow 565 (R5), Miłczak 48Wc, Pick 52 var; *złamane w pionie bliżej prawego marginesu, ugięcie na górnym marginesie, minimalne zagniecenia i dwa przebarwienia papieru, rzadki typ banknotu w opakowaniu **PMG** 1917973-029 z oceną **55**.* II 6.500,-

PMG 55

110

110. 2 złote, 28.02.1919; seria 99.B., numeracja 022251; Lucow 567 (R4), Miłczak 48b, Pick 52; *lewe rożki złamane, miejscowo zagnieciony papier, ślad lekkiego przegięcia w pionie, ale rzadki typ banknotu w opakowaniu **PMG** 1917973-030 z oceną **55 EPQ**.* II/II+ 10.000,-

111

PMG 55

111. 10 złotych, 28.02.1919; obustronnie ukośny czerwony nadruk WZÓR, dwukrotnie perforowane, seria 4.A., numeracja 096826; wzór nr 3077; Lucow 573a (R6) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 50Wd, Pick 54s; *przegięte w pionie, ugięcia na górnym marginesie, przebarwienie na lewym dolnym rogu, banknot bardzo dobrej prezencji w opakowaniu* ***PMG*** *1917972-008 z oceną* ***55****.* II+ 17.500,-

112

PMG 53

112. 50 złotych, 28.02.1919; obustronnie ukośny czerwony nadruk WZÓR, dwukrotnie perforowane, seria A.42, numeracja 026878; wzór nr 3077; Lucow 582 (R7), Miłczak 51Wd, Pick 56 var; *podwójne przegięcie w pionie, miejscowe zaniedbywalne zagniecenia, rzadki typ banknotu ładnej prezencji w opakowaniu* ***PMG*** *1917972-009 z oceną* ***53****.* II 17.500,-

113

PMG 30

113. 50 złotych, 28.02.1919; seria A.32, numeracja 048749; Lucow 584 (R7) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 52b, Pick 56; *kilka złamań i przegięć, mały ubytek papieru górnego marginesu na złamaniu,* ***ogromna rzadkość*** *już w tym stanie zachowania, banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917972-010 z oceną* ***30****, bardzo poszukiwany przez kolekcjonerów.* III/III+ 27.500,-

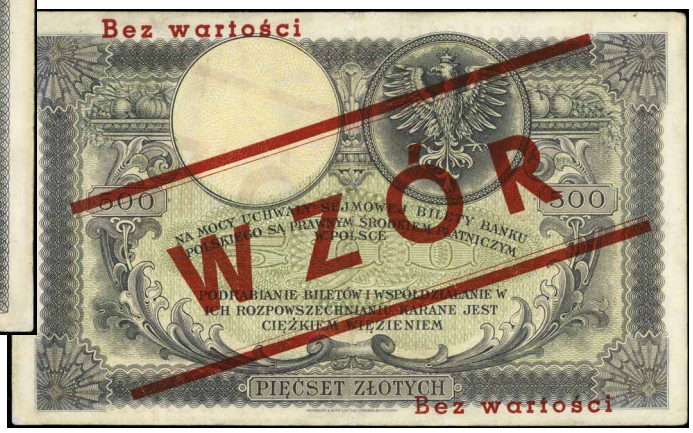

PMG 35

114

114. 500 złotych, 28.02.1919; obustronnie ukośny czerwony nadruk WZÓR i dwukrotnie poziomo BEZ WARTOŚCI, brak perforacji, seria A., numeracja 4114890; Lucow 591 (R4) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 54 (opisuje jako fałszywy nadruk), Pick 58 var; *mocno złamany w pionie, po delikatnej konserwacji, banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917975-019 z oceną* ***35***. III+ 6.500,-

PMG 65

115

115. 5.000 złotych, 28.02.1919; obustronnie ukośny czerwony nadruk WZÓR i dwukrotnie poziomo BEZ WARTOŚCI, brak perforacji, seria A., numeracja 268116; Lucow 601 (R5), Miłczak 56Wa, Pick 60; *piękny stan zachowania banknotu w opakowaniu* ***PMG*** *1917975-020 z oceną* ***65 EPQ***. I 12.500,-

PMG 25

116

116. 5 złotych, 15.07.1924; II emisja, seria B, numeracja 930673; Lucow 604 (R5), Miłczak 57, Pick 61a; *złamania w pionie, przebarwienia i przybrudzenia papieru, rzadki typ banknotu w opakowaniu* ***PMG*** *1917973-031 z oceną* ***25***. III 12.500,-

117

PMG 63

117. 10 złotych, 15.07.1924; obustronnie ukośny czerwony nadruk WZÓR i dwukrotnie poziomo BEZ WARTOŚCI, brak perforacji, III Emisja, seria A, numeracja 930917; Lucow 607 (R7), Miłczak 58Wc, Pick 62 var; *zaniedbywalne zagniecenia papieru, ale banknot dużej rzadkości i pięknej prezencji w opakowaniu* ***PMG*** *1917972-011 z oceną* ***63*** *– druga najwyższa nota.* I/I- 30.000,-

PMG65

118

118. 50 złotych, 28.08.1925; obustronnie czerwony poziomy nadruk WZÓR i pionowy BEZ WARTOŚCI, brak perforacji, seria A., numeracja 0245678; Lucow 613 (R4) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 62Wa, Pick 64s; *piękny egzemplarz w opakowaniu* ***PMG*** *1917975-021 z oceną* ***65 EPQ***. I 6.500,-

119

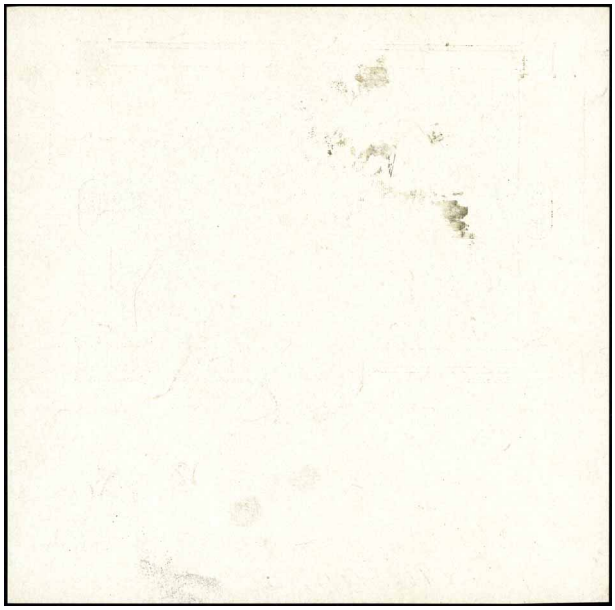

119. 50 złotych, 28.08.1925; jednostronny stalorytniczy próbny druk strony przedniej; bez oznaczenia serii i numeracji, adnotacje u dołu; Lucow 621 (R9) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak - patrz 62, Pick 64 var; *miejscowe zagniecenia i przybrudzenia papieru, ogromna rzadkość.* I- 6.500,-

120

PMG 55

120. 20 złotych, 1.03.1926; obustronnie czerwony poziomy nadruk WZÓR i poziomy BEZ WARTOŚCI, brak perforacji, seria I., numeracja 0245678; Lucow 628 (R6), Miłczak 63Wa, Pick 66 var; *przegięte w pionie pod drobnym ukosem, zaniedbywalne zagniecenia i ugięcia papieru, ładnie zachowany banknot w opakowaniu **PMG** 1917973-032 z oceną **55**.* II/II+ 4.000,-

121

PMG 20

121. 20 złotych, 1.03.1926; seria W., numeracja 2089732; Lucow 629 (R7), Miłczak 63a, Pick 66; *ślady po konserwacji, liczne złamania papieru, jeden z najrzadszych polskich banknotów w opakowaniu **PMG** 1917973-033 z oceną **20**.* IV 2.000,-

122

PMG 64

122. 10 złotych, 20.07.1926; obustronnie czerwony ukośny nadruk WZÓR i dwukrotnie poziomo BEZ WARTOŚCI, brak perforacji, seria Z., numeracja 0245678, znak wodny “992-1025”; Lucow 635 (R4), Miłczak 64Wa, Pick 65 var; *delikatne zagniecenia i zafalowania papieru, piękny banknot w opakowaniu **PMG** 1917975-023 z oceną **64**.* I 4.000,-

123

123. 10 złotych - druk strony odwrotnej, 2.01.1928; seria 1A, numeracja 03788; makieta strony odwrotnej w kolorze różowo-brązowym, papier bez znaku wodnego, u góry przy prawym rogu adnotacje; Lucow 640d - dołączone do kolekcji po wydrukowaniu katalogu, Miłczak - patrz 66; *naklejone na czarnym firmowym kartonie ART INST.* ***ORELL FUSSLI*** *ZURICH / SPECIMEN, zabrudzenia na dolnym marginesie, egzemplarz pięknie zachowany, wyjątkowa rzadkość.* I/I- 10.000,-

124

PMG 64

124. 20 złotych, 1.09.1929; obustronnie czerwony ukośny nadruk WZÓR i poziomo BEZ WARTOŚCI, brak perforacji, seria CA., numeracja 5122107; Lucow 649 (R6) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 69Wa, Pick 70 var; *prawy górny rożek delikatnie ugięty i przebarwiony, defekt papieru dolnego marginesu, ale pięknej prezencji banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917973-034 z oceną* ***64****.* I/I- 6.500,-

PMG 55

125

125. 50 złotych, 1.09.1929; seria B.N. – rzadsza odmiana z kropkami w serii po każdej literze, numeracja 7625226; Lucow 654 (R3), Miłczak 70a, Pick 71; *przegięte w pionie, małe ugięcie na lewym marginesie, bardzo ładnie zachowany banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917975-024 z oceną* ***55****.* II+ 1.000,-

126

126. 5 złotych, 2.01.1930; jednostronna próba kolorystyczna strony głównej – druk stalorytniczy w kolorze brązowym, bez oznaczenia serii i numeracji, kremowy papier bez znaku wodnego; Lucow 655 (R8) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak - patrz 71, Pick 72 var; *banknot po subtelnym odświeżeniu, miejscowe zagniotki i zmarszczenia papieru, duża rzadkość.* II+/I- 4.500,-

127

PMG 64

127. 5 złotych, 2.01.1930; seria BH., numeracja 5643050; Lucow 659 (R0), Miłczak 71c, Pick 72; *delikatnie pofalowany papier, piękny banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917975-026 z oceną* ***64****.* I 1.500,-

128

PMG 65

128. 20 złotych, 20.06.1931; obustronnie czerwony ukośny nadruk WZÓR, bez perforacji, seria AK., numeracja 1234567; Lucow 663 (R4) - dołączony do kolekcji po wydrukowaniu katalogu, Miłczak 72Wa, Pick 73; *banknot pięknej prezencji w opakowaniu* ***PMG*** *1917975-027 z oceną* ***65 EPQ****.* I 3.500,-

129

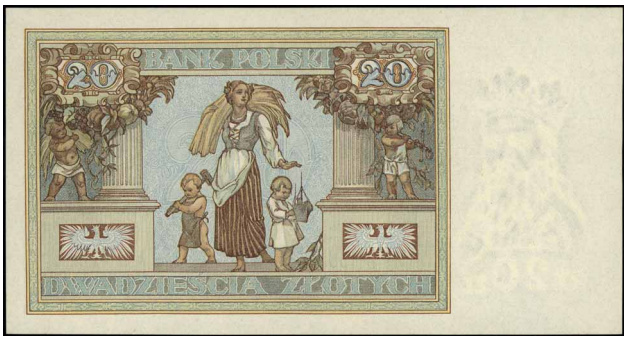

PMG 65

129. 20 złotych, 20.06.1931; seria DT., numeracja 5585147; Lucow 666 (R0), Miłczak 72c, Pick 73; *piękny stan zachowania, banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917975-028 z oceną* ***65 EPQ****.* I 1.500,-

PMG 65

130

130. 100 złotych, 2.06.1932; seria AN., numeracja 3955022, znak wodny “dwie kreski pionowe na dolnym marginesie”; Lucow 670 - ale odmiana z kreskami na marginesie w znaku wodnym (R2), Miłczak 73b, Pick 74 - ale nie notuje tego znaku wodnego; *naturalnie pofalowany papier, piękny egzemplarz w opakowaniu* ***PMG*** *1917975-029 z oceną* ***65 EPQ***. I 1.500,-

PMG 64

131

131. 100 złotych, 9.11.1934; obustronnie czerwony ukośny nadruk WZÓR i poziomy BEZ WARTOŚCI, perforacja WZÓR na marginesie, seria BE., numeracja 15766725 / 3489000; Lucow 673 (R4) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 74Wb, Pick 75 var; *naturalnie pofalowany papier, delikatne zagniecenia papieru, ale pięknie zachowany banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917975-030 z oceną* ***64 EPQ***. I 4.500,-

PMG 65

132

132. 100 złotych, 9.11.1934; seria BC., numeracja 2952585; Lucow 675 (R0), Miłczak 74a, Pick 75a; *naturalnie pofalowany papier, dwa małe zagniecenia, piękny banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917975-031 z oceną* ***65 EPQ***. I 1.000,-

PMG 66

133

133. 100 złotych, 9.11.1934; seria C.K. - odmiana z dwiema kropkami w serii, numeracja 6296067; Lucow 675b (R0), Miłczak 74c, Pick 75; *naturalnie pofalowany papier, wyśmienity banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917975-032 z wysoką oceną* ***66 EPQ***. I 1.000,-

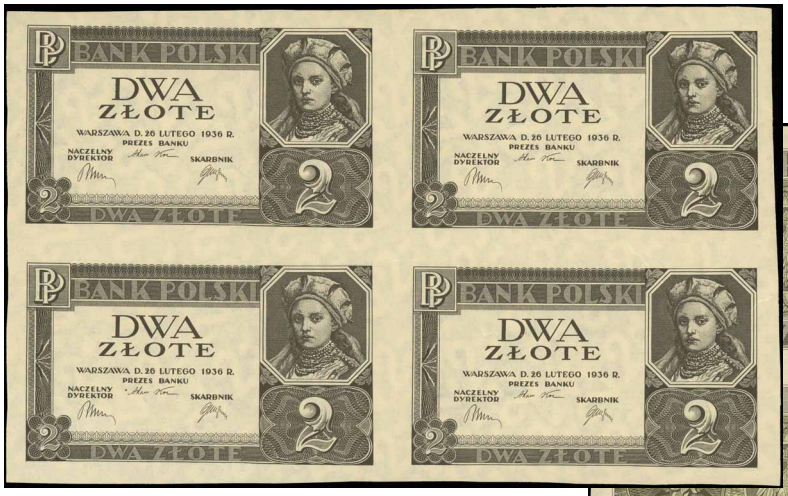

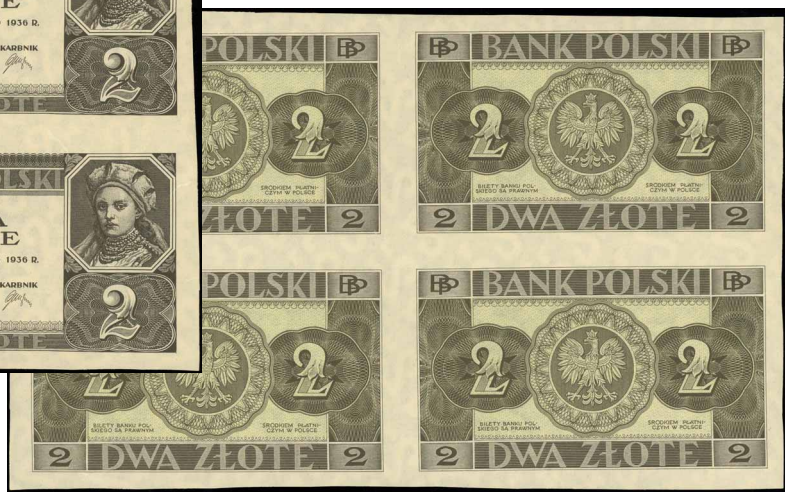

PMG

134

134. 2 złote – 4 egzemplarze nierozcięte, 26.02.1936; bez oznaczenia serii i numeracji oraz bez poddruku na stronie głównej, biały papier ze znakiem wodnym, Lucow 682 (R3) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 75c var, Pick 76a var; p*iękny arkusz w opakowaniu* ***PMG*** *1917975-033 z adnotacją* ***Printing Remnants***. I 1.500,-

135

PMG 58

135. 20 złotych, 11.11.1936; obustronnie czerwony ukośny nadruk WZÓR, bez perforacji, seria AM, numeracja 1234567; Lucow 685 (R5), Miłczak 76Wa, Pick 77 var; *delikatne zagniecenia i nieświeżości na marginesach, ale pięknej prezencji banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917978-041 z oceną* ***58***. I- 3.000,-

136

PMG 30

136. 50 złotych, 11.11.1936; Jan Henryk Dąbrowski, seria AW, numeracja 1030685; Lucow 689 (R7), Miłczak 77a, Pick 78a; *pofalowania papieru będące cechą druku „na mokro", złamania w pionie oraz poziomie, egzemplarz w opakowaniu **PMG** 1917972-012 z oceną **30**.* III/III+ 17.500,-

Dopiero w 1939 roku udało się wydrukować nominał 50-złotowy, a dostawa do Banku Polskiego, w skromnej ilości, miała miejsce w pierwszych dniach września 1939 roku. Niestety, nie zdążono oficjalnie wprowadzić go do obiegu, ale nieduża część z 2.000 dostarczonych sztuk, została wypuszczona przez Bank co czyni go jednym z najrzadszych banknotów II Rzeczypospolitej Polskiej.

137

PMG 65

138

PMG 66

137. bilet zdawkowy – 1 grosz, 28.04.1924; seria AC, numeracja 978205*; nadruk na lewej części banknotu 500.000 marek polskich; Lucow 693 (R1), Miłczak 42aL, Pick 42a; *piękny stan zachowania, banknot w opakowaniu **PMG** 1917975-034 z oceną **65 EPQ**.* I 1.000,-

138. bilet zdawkowy – 1 grosz, 28.04.1924; seria AX, numeracja 2208350; nadruk na prawej części banknotu 500.000 marek polskich; Lucow 696 (R1), Miłczak 42dP, Pick 42b; *wyśmienity banknot w opakowaniu **PMG** 1917975-035 z wysoką oceną **66 EPQ**.* I 1.000,-

139

PMG 64

139. bilet zdawkowy – 50 groszy, 28.04.1924; bez oznaczenia serii i numeracji; Lucow 703 (R2) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 46, Pick 46; *piękny banknot w opakowaniu **PMG** 1917975-036 z oceną **64**.* I 1.000,-

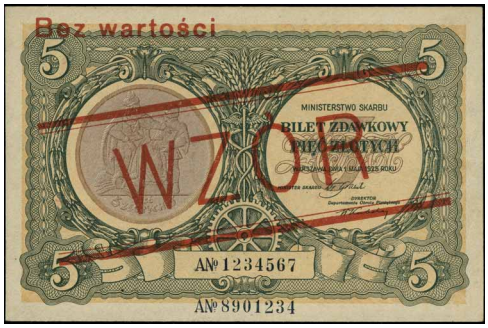

140

PMG 63

140. bilet zdawkowy – 5 złotych, 1.05.1925; obustronnie czerwony ukośny nadruk WZÓR i poziomo BEZ WARTOŚCI, brak perforacji, seria A, numeracja 1234567 / 8901234; Lucow 706 (R5) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 61Wa, Pick 48 var; *delikatne nieświeżości na marginesach, pięknie zachowany egzemplarz w opakowaniu **PMG** 1917973-035 z oceną **63 EPQ**.* I/I- 7.500,-

141

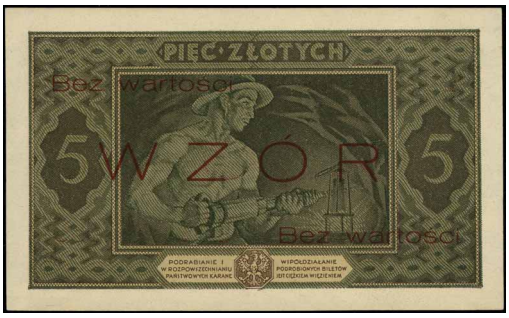

PMG 65

141. 5 złotych, 25.10.1926; obustronnie czerwony poziomy nadruk WZÓR i dwukrotnie poziomowo BEZ WARTOŚCI, brak perforacji, seria A, numeracja 0245678; Lucow 713 (R5) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 65Wa, Pick 49 var; *banknot wyśmienitej prezencji w opakowaniu **PMG** 1917973-036 z oceną **65 EPQ**.* I 10.000,-

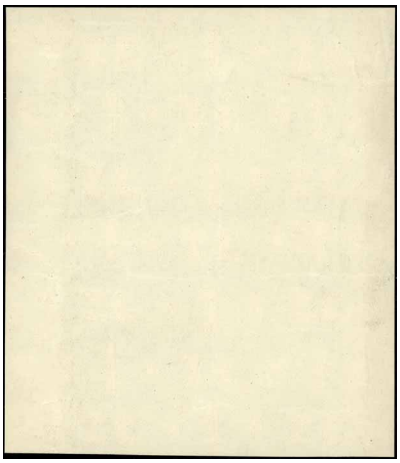

142

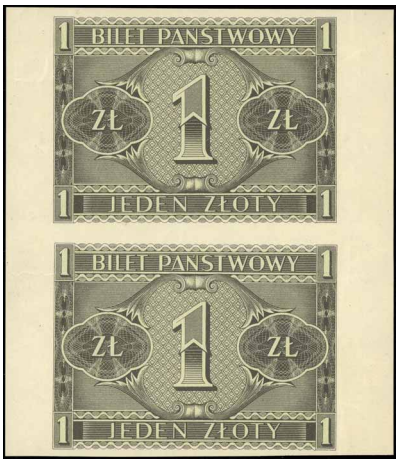

PMG

142. dwa nierozcięte egzemplarze – 1 złoty, 1.10.1938; bez oznaczenia serii i numeracji, jednostronny druk strony odwrotnej; papier biały ze znakiem wodnym; Lucow 716c - dołączone do kolekcji po wydrukowaniu katalogu, Miłczak 78c, Pick 50 var; *zmarszczenia papieru, arkusz w opakowaniu **PMG** 1917976-001 z adnotacją **Printing Remnants**.* I- 1.000,-

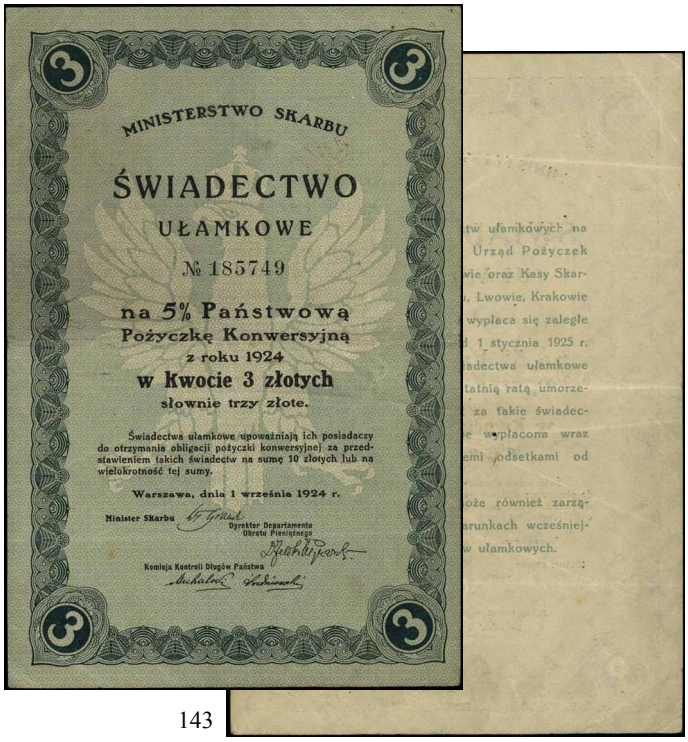

143

144

Bony i dokumenty z lat 1924–1929

143. Świadectwo ułamkowe na 5% Państwową Pożyczkę Konwersyjną z roku 1924 w kwocie 3 złotych, 1.09.1924; numeracja 185749; Lucow 728 (R2) - ilustrowane w katalogu kolekcji, Mazur E.18.2, Moczydłowski 44; *kilka złamań w poziomie.* III 400,-

144. Asygnata na 50 złotych, [1939]; seria B, numeracja 0209906, bez kuponu, wydana przez Urząd Skarbowy w Lipnie 5.11.1939, papier ze znakiem wodnym - Orzeł rozdzielający litery R–P; Lucow 738 (R4) - ilustrowane w katalogu kolekcji, Mazur E.75.3, Moczydłowski B132; *złamanie i przegięcie w pionie, przegięcie w poziomie.* II- 1.000,-

145
skala 30%

145. 10 akcji na okaziciela (po 100 złotych) na 1.000 złotych Banku Polskiego S.A, 1.04.1934, numeracje 061931–061940, z talonem i 15 kuponami na lata 1939–1953, ze stemplem rejestracji na stronie głównej; Lucow tom III str. 251 - ilustrowany w katalogu kolekcji, Koziorowski 102/7; *delikatnie przegięte w pionie i poziomie, ale ładna prezencja.* II+ 400,-

GENERALNE GUBERNATORSTWO (1939–1945)

Okres ten ponownie opowiada smutną historię okupowanego państwa polskiego. Po wybuchu II wojny światowej, terytorium kraju podzielili między siebie ZSRR oraz Rzesza Niemiecka. Z ziem przyłączonych do Rzeszy utworzono dystrykty: krakowski, warszawski, radomski i lubelski, w całości nazywane Generalnym Gubernatorstwem Polskim. Przed wypuszczeniem własnych emisji, dokonano przedruku banknotów „z dębem" na stronie odwrotnej – czyli nominału 100 złotych emisji z roku 1932 oraz 1934. Na stronie głównej widnieje napis w czerwonej ramce „Generalgouvernement für die besetzten polnischen Gebiete". Inną formą płatności było posługiwanie się asygnatami Kas Kredytowych Rzeszy Niemieckiej.

Emisje, które wprowadzono w latach 1940–1941, cieszą się dużą dostępnością na aukcjach numizmatycznych. Banknoty te drukowano w trzech różnych drukarniach: początkowo w Wiedniu, następnie również w Krakowie oraz Warszawie. Na banknotach zastąpiono nazwę Banku Polskiego (którego członkowie wraz z rządem wyemigrowali), wprowadzając instytucję zwaną Bankiem Emisyjnym w Polsce. Z datą 1940 wypuszczono osiem nominałów od złotówki do 500 złotych, natomiast z datą 1941 pięć nominałów, od złotówki do 100 złotych (zabrakło nominału 10, 20 i 500 złotych względem roku poprzedniego).

Walka z okupantem ma tutaj również swoją ciekawą historię.

W przypadku banknotów stuzłotowych emisji z 1 marca 1940 roku serii B, mamy do czynienia z falą dywersyjnych fałszerstw Związku Walki Zbrojnej, dowodzonej formalnie przez Rząd Emigracyjny przebywający wówczas jeszcze w Paryżu. Cechą charakterystyczną, która umożliwia rozpoznanie fałszerstwa, jest drobny szczegół w portrecie starca.

W oryginalnych banknotach dwa frędzelki są przyozdobione kropeczkami, natomiast ZWZ pozostawił je gładkie.

Banknoty te obiegały w Polsce przez kilka lat, a w 1945 roku wymieniano je na nowe złote polskie, za sprawą powołanego 15 stycznia, dekretem Rady, Narodowej Narodowego Banku Polskiego.

PMG 35

146

146. 100 złotych, [1939], z fałszywym nadrukiem na banknocie 100 złotych 9.11.1934, seria BD., numeracja 0125944; Lucow 762 (R4), Miłczak 90a, Ros. 570, Pick 89; *złamane w pionie, przegięte w poziomie, pomniejsze ugięcia i zagniecenia papieru, banknot w opakowaniu **PMG** 1917976-002 z oceną **35 EPQ**.* III+/II- 1.000,-

PMG 63

147

147. 1 złoty, 1.03.1940; seria C, numeracja 2393659; Lucow 766 (R2), Miłczak 91, Pick 91, Ros. 571; *ugięcia na rogach, zagniotka na górnym marginesie, ale pięknie zachowany banknot w opakowaniu **PMG** 1917976-003 z oceną **63 EPQ**.* I/I- 1.000,-

148

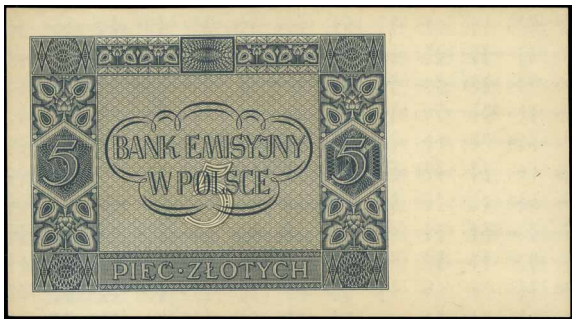

148. 5 złotych, 1.03.1940; seria B, numeracja 3994550; Lucow 773 (R3), Miłczak 93, Pick 93, Ros. 573; *ślad po zgięciu w pionie, egzemplarz po bardzo fachowej konserwacji, rzadki typ banknotu.* II+ 1.000,-

149

PMG 66

149. 10 złotych, 1.03.1940; seria J, numeracja 5848881; Lucow 777 (R0), Miłczak 94a, Pick 94, Ros. 574; *wyśmienity banknot w opakowaniu **PMG** 1917976-005 z wysoką oceną **66 EPQ**.* I 600,-

150

150. 20 złotych, 1.03.1940; seria AB, numeracja 0000000, bez dodatkowych nadruków i perforacji; Lucow 785 (R7) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 95 var, Pick 95 var, Ros. 575; *fachowo odświeżany papier, pięknie zachowany egzemplarz.* I/I- 2.500,-

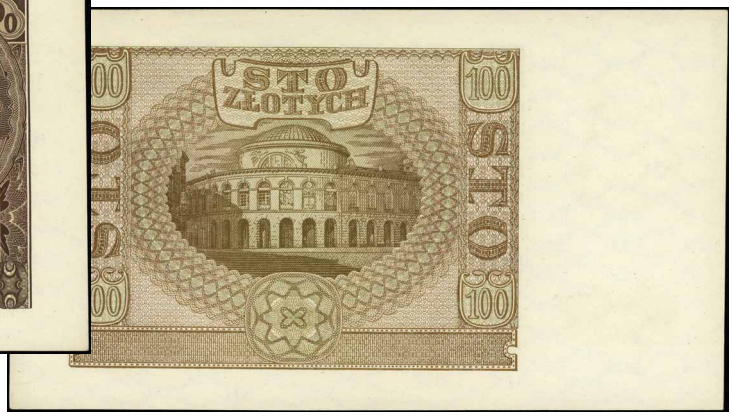

PMG 65

151

151. 100 złotych, 1.03.1940; seria D, numeracja 6726915; Lucow 795 (R1), Miłczak 97a, Pick 97, Ros. 577; *pięknej prezencji banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917976-007 z oceną* ***65 EPQ***. I 1.500,-

PMG 58

152

152. 1 złoty, 1.08.1941; seria AC, numeracja 0907106; czerwony nadruk WERTLOS (bezwartościowy) po obu stronach banknotu; Lucow 805 (R5) - ilustrowane w katalogu kolekcji, Miłczak 99 (opisuje jako fałszywy nadruk), Pick 99 var, Ros. - patrz 579; *kilka ugięć i zagnieceń na marginesach, bardzo ładnej prezencji banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917976-008 z oceną* ***58 EPQ***. I-/II+ 1.500,-

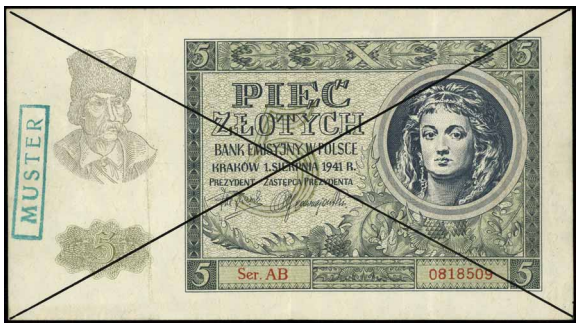

153

153. 5 złotych, 1.08.1941; seria AB, numeracja 0818509; skreślone czarnym tuszem i zielona pieczęć MUSTER na marginesie po obu stronach banknotu; Lucow 812 (R6) - ilustrowane w katalogu kolekcji, Miłczak 101 (tzw. wzór produkcyjny), Pick 101 var, Ros. 581; *czterokrotnie złamane w pionie, duża rzadkość.* III+ 1.000,-

PMG 65

154

154. 50 złotych, 1.08.1941; seria B, numeracja 1378611; Lucow 817 (R0), Miłczak 102, Pick 102; na *prawym marginesie dwa zagniecenia, piękny egzemplarz w opakowaniu* ***PMG*** *1917976-010 z oceną* ***65 EPQ***. I 600,-

PMG 64

155

155. 100 złotych, 1.08.1941; seria D, numeracja 0802980; Lucow 821 (R0), Miłczak 103b, Pick 103; *piękny banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917976-011 z oceną* ***64***. I 600,-

156

156. 1.000 złotych, 1.08.1941; seria MCSM, numeracja 000*, przekreślony na krzyż czerwonymi liniami na obu stronach banknotu; kopia biletu wykonana w 2004 r; Lucow 824 (R7) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 103AWa, Pick 103A; *wykonane drukiem offsetowym, pięknie zachowane.* I 400,-

PMG 58

157

OKUPACJA NIEMIECKA (1939–1945)

157. **Reichskreditkasse**. 1 Reichsmark, bez daty (1940–1945); seria 282, numeracja 515977; bez suchego stempla; Lucow 836a (R1), Pick R136b, Rosenberg 551.b; *dwa rożki zgięte, dwa nieświeże, ale pięknie zachowany banknot w opakowaniu **PMG** 1917976-013 z oceną **58**.* I- 200,-

158

PMG 35

158. **Reichskreditkasse**. 50 Reichsmark, bez daty (1940–1945); seria B, numeracja 9948998; z suchym stemplem; Lucow 840 (R2), Pick R140, Rosenberg 555; *złamania w pionie, banknot po konserwacji w opakowaniu **PMG** 1917976-014 z oceną **35**.* III+ 400,-

159

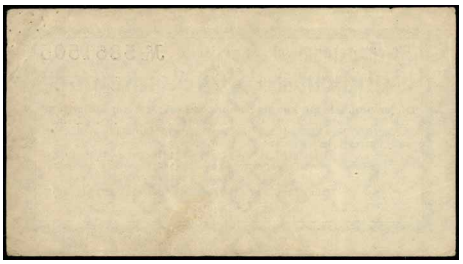

159. **Kriesggefangenen-Lagergeld, Der Chef des Oberkommandos der Wehrmacht**; 10 Reichsmark, bez daty; bez oznaczenia serii, numeracja 5861505; Lucow 847 (R4), Ros. 521, Campbell 3757; *złamania w pionie i na rogach, zagniecenia papieru.* III+ 600,-

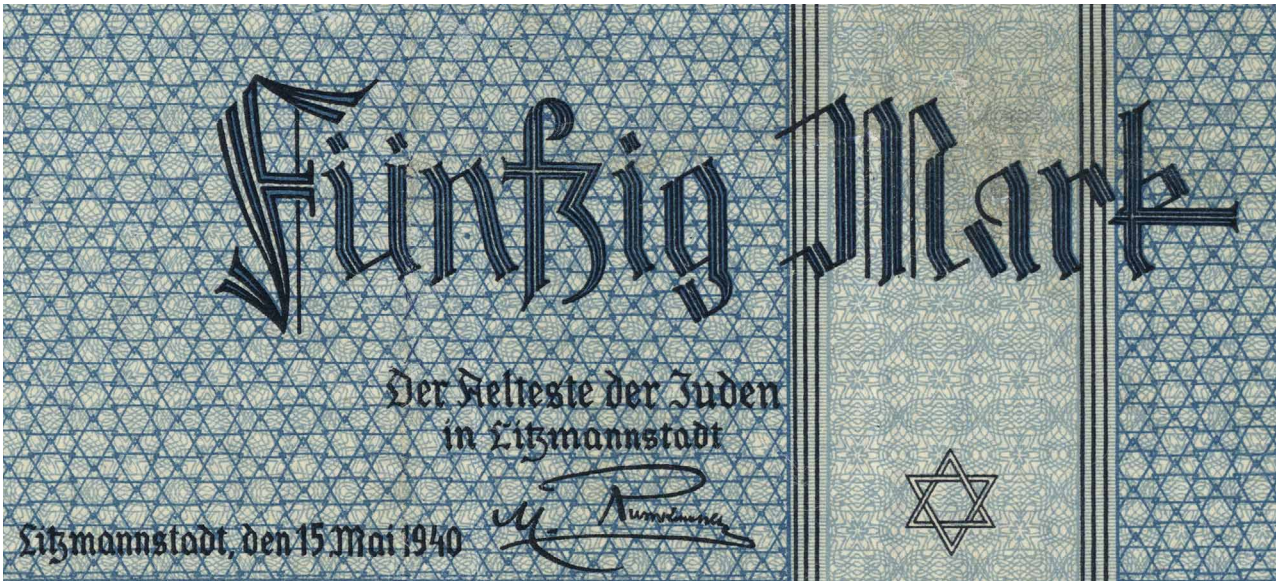

GETTO ŁÓDZKIE (1940–1944)

Okupowane przez wojska niemieckie miasto Łódź (niem. Litzmannstadt) od początku przeżywało trudny czas. Represje dotyczyły w szczególności społeczności żydowskiej. Znakowano ludność, pozbawiając ją majątku życia. Znakowano też sklepy i przedsiębiorstwa, które okupanci grabili i niszczyli. Żydom uniemożliwiano korzystanie z komunikacji miejskiej, czy choćby piesze przemieszczanie się ulicą Piotrkowską. 8 lutego 1940 roku prezydent policji Johannes Schäfer, na mocy zarządzenia o prawach zamieszkiwania i pobytu Żydów, utworzył drugą co do wielkości w Polsce, wydzieloną strefę mieszkalną – łódzkie getto, rozciągające się na obszarze dzielnic Bałut oraz Starego Miasta. Z końcem kwietnia 1940 roku zamknięto bramy i odizolowano getto od pozostałej części miasta.

W czerwcu 1940 roku właściciel drukarni przy Ludendorffstrasse 87 – Zygmunt Manitius – sporządził prognozę nakładów nowej waluty dla społeczności żydowskiej. Pracę nad jej emisją trwały do 16 lipca 1940 roku. Wydrukowano nominały: 50 fenigów, 1, 2, 5, 10, 20 i 50 marek z datą wsteczną 15 maj 1940. Duża część tych banknotów trafiła do osób prywatnych, co wymusiło kolejne dodruki.

Na rynku numizmatycznym nie trudno znaleźć dziś banknoty tej emisji. Prawdziwym wyzwaniem jest zakup banknotu z niską numeracją. Dodruków niższych nominałów zachowało się sporo, więc każdy kolekcjoner ma szansę rozpocząć zbieranie tych walorów po przystępnej cenie.

Banknoty łódzkie nie miały wartości poza gettem, a wydawane były w zamian za dewizy, złoto i biżuterię, którymi obrót był zakazany. Był to jawny wyzysk społeczności żydowskiej – okupanci pozyskiwali ekskluzywne towary za bezcen.

Inną formą możliwości pozyskania produktów do codziennego funkcjonowania w getcie były kartki i talony. Obejmowały one m.in. żywność, węgiel czy drewno na opał. Wprowadzono je ze względów bezpieczeństwa, gdyż pod punktami dystrybucji towarów dochodziło do zamieszek, w których uczestnicy próbowali pozyskać jak najwięcej środków do życia.

PMG 64

160

Der aelteste der Juden in Litzmannstadt

160. 1 marka, 15.05.1940; wzór bez oznaczenia serii, numeracja 000000, jednokrotnie perforowana; trzeci egzemplarz kolekcji; Lucow 852 (R7), Miłczak L2Wa, Campbell 4202, Sarosiek GŁ2; *zagniecenie u góry, pofalowanie papieru przy perforacji, ale pięknej prezencji banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917976-015 z oceną* ***64***. I 4.500,-

PMG 55

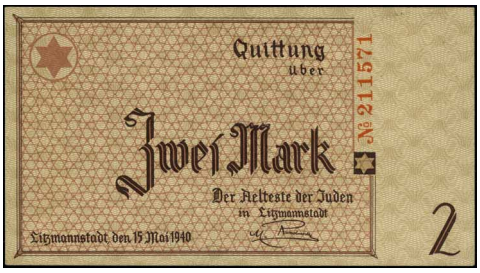

161

161. 2 marki, 15.05.1940; bez oznaczenia serii, numeracja 211571; Lucow 857 (R5) - ilustrowane w katalogu kolekcji, Miłczak L3a, Campbell 4203, Sarosiek GŁ3a; *ugięcia na prawym marginesie, miejscowe zagniecenia, lewy dolny rożek ugięty i przebarwiony, banknot ładnej prezencji w opakowaniu* ***PMG*** *1917976-016 z oceną* ***55***. II+ 3.000,-

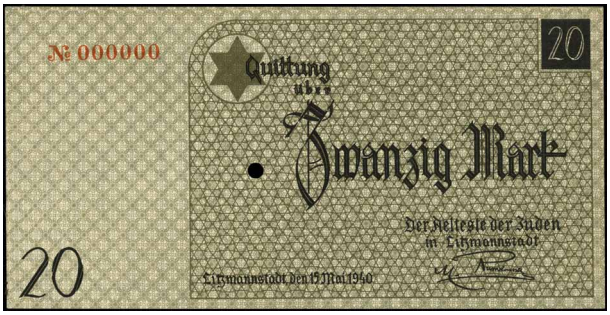

162

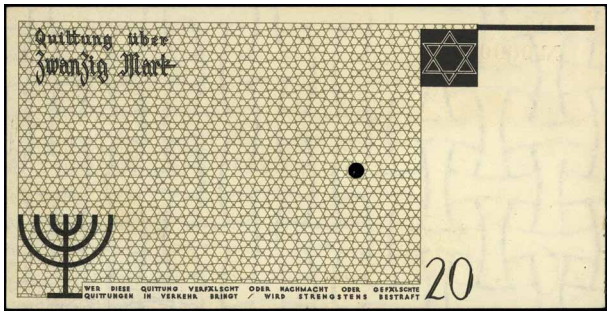

PMG 58

162. 20 marek, 15.05.1940; wzór bez oznaczenia serii, numeracja 000000, banknot perforowany, papier ze znakiem wodnym; Lucow 864 (R8) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak L6Wa, Campbell 4206, Sarosiek GŁ6; *złamane w pionie przy prawym marginesie, ale banknot w bardzo dobrym stanie zachowania w opakowaniu* ***PMG*** *1917976-017 z oceną* ***58***, *duża rzadkość.* II+ 7.500,-

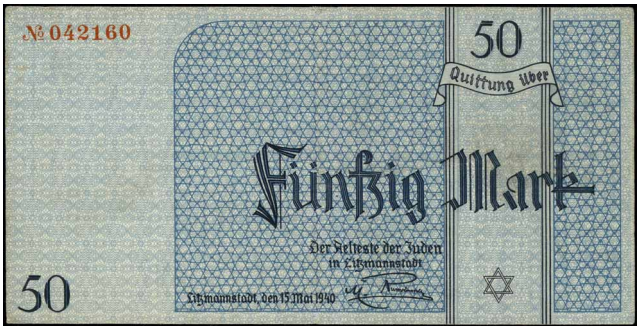

163

PMG 35

163. 50 marek, 15.05.1940; bez oznaczenia serii, numeracja 042160, papier ze znakiem wodnym; Lucow 868 (R6), Miłczak L7b, Campbell 4207, Sarosiek GŁ7a; *podwójne złamanie w pionie, lekko przegięte w poziomie, pomniejsze ugięcie, egzemplarz w opakowaniu* ***PMG*** *1917976-018 z oceną* ***35***, *najwyższy i najrzadszy nominał banknotów Getta Łódzkiego.* III+ 6.000,-

164

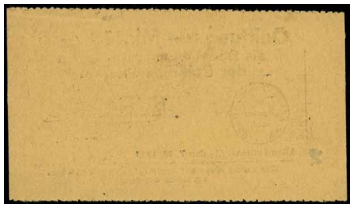

164. 10 marek, bez daty; Darlehen zum Auskaufen der Kohlrüben-Ration (na zakup kalarepy), numeracja 77623, pokwitowanie z podpisem M. Rumkowskiego; Lucow 877 (R7) - ilustrowany w katalogu kolekcji; *małe naddarcie na górnym marginesie, ale pięknie zachowany egzemplarz, duża rzadkość.* I- 1.000,-

165

166

BONY OBOZÓW JENIECKICH

165. Bon na 10 fenigów obozu wojskowego **Dobiegniewo** II-C; seria AI; Kasa Samopomocy Obozu; Lucow 912 (R1) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Campbell 3765a1, Podczaski DO-104.1.a; *prawy dolny róg ugięty, ugięcie na lewym marginesie, ładnie zachowany bon.* II+ 400,-
166. Bon na 50 fenigów obozu wojskowego **Dobiegniewo** II-C; seria AIV; Kasa Samopomocy Obozu; Lucow 913c (R2) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Campbell 3766b3, Podczaski DO-104.2.d; *miejscowe zagniecenia, na stronie odwrotnej widoczne pozostałości farby drukarskiej, piękny egzemplarz.* I-/II+ 400,-

167

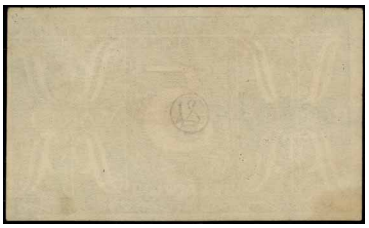

168

167. Bon na 5 marek obozu wojskowego **Dobiegniewo** II-C, 30.10.1944; seria A; druk w kolorze ciemnoniebieskim, Kasa Samopomocy Obozu; Lucow 918 (R4) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Campbell 3769a, Podczaski DO-104.4.a; *lewy rożek górny złamany, delikatne przebarwienia i minimalne nieświeżości papieru, pięknie zachowany bon.* I- 600,-
168. Bon na 1 fenig obozu wojskowego **Dobiegniewo** II-C, bez daty; seria I, numeracja 048; Komis Baraku 7B, Biwak II C - Pomorze; Lucow 928a (R6) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Campbell 3771, Podczaski DO-105.1; *papier delikatnie odświeżony, piękny bon, dużej rzadkości.* I/I- 600,-

169

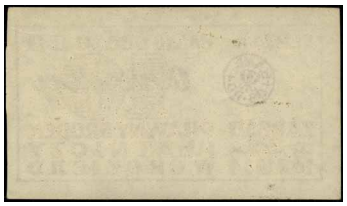

170

170. Bon na 10 groszy obozu wojskowego **Gross Born** II-D, 16.10.1944; seria A; Bank Obozu II D; Lucow 934 (R3), Campbell 3791, Podczaski DO-101.A.1; *papier delikatnie odświeżony, miejscowe zmarszczenia papieru, lekko ugięty lewy górny rożek, bon w bardzo ładnym stanie zachowania.* I- 400,-
170. Bon na 10 fenigów obozu wojskowego **Murnau** VII-A, 2.11.1944, numeracja 10716; Lucow 939 (R1), Campbell 3812, Podczaski DO-116.2.a; *prawy górny róg lekko złamany, zmarszczenia papieru, papier po subtelnym odświeżeniu.* II+ 400,-

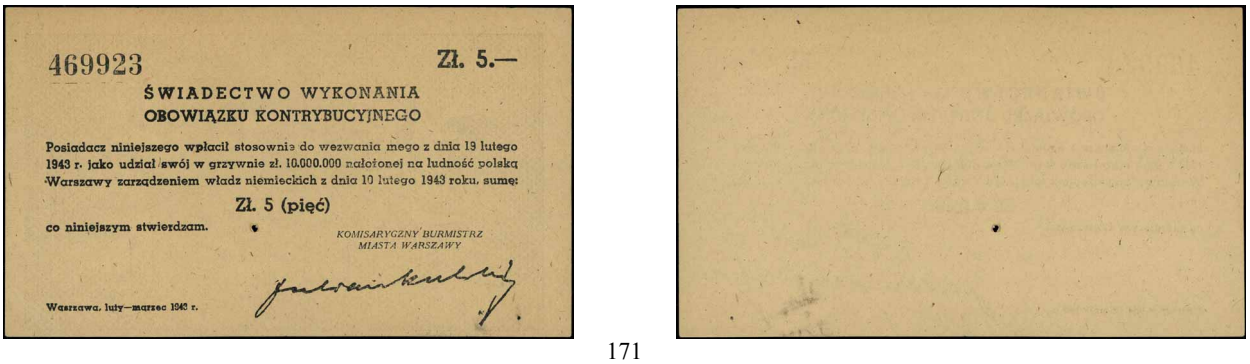

171

POKWITOWANIA Z OKRESU II WOJNY ŚWIATOWEJ

171. Świadectwo wykonania obowiązku kontrybucyjnego na kwotę 5 złotych, 10.02.1943; bez oznaczenia serii, numeracja 469923; świadectwo za opłatę kontrybucji (odszkodowania wojennego lub zwrotu kosztów wojennych) należne płatnikowi za wykonanie obowiązku reperacji wojennej; Lucow 954 (R3); *zaniedbywalne zagniecenia, mała dziurka pod nominałem.* I/II 400,-

172

POWSTANIE WARSZAWSKIE (1944)

172. 5 złotych, 1.03.1941; seria AE, numeracja 3477451, ze stemplem **A.-K. / Reguła**" / Pierwszy żołd / powstańczy / SIERPIEŃ 1944 R. na stronie odwrotnej; Lucow 965 (R4); *liczne złamania, przy lewym górnym rogu ołówkiem kopiowym numeracja 101660, banknot po konserwacji.* IV 1.500,-

173

173. 50 złotych, 1.03.1940; seria A, numeracja 3229746, ze stemplem **A.-K. / Reguła**" / Pierwszy żołd / powstańczy / SIERPIEŃ 1944 R. na stronie odwrotnej banknotu, na prawym marginesie zapisane imię i nazwisko – Stanisław Pyszel; Lucow 970 (R4); *nieświeży papier, postrzępiony, zabrudzony, wielokrotnie złamany.* V 1.000,-

PMG 53

174

174. 20 złotych, 1.03.1940; seria H, numeracja 9540482, z stemplem **POLSKA WALCZY / I ZWYCIĘŻA** na stronie przedniej banknotu; Lucow 976 (R7) - ilustrowany w katalogu kolekcji; *zagniecenia, przegięte w pionie, zabrudzenie na górnym marginesie, duża rzadkość, banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917976-021 z oceną* ***53***. II 1.500,-

175

175. 50 złotych, 1.08.1941; seria A, numeracja 4565741, z stemplem **DEUTSCHLAND LIEGT AN ALLEN FRONTEN** („Niemcy leżą na wszystkich frontach") na stronie odwrotnej; Lucow 988 (R6) - ilustrowany w katalogu kolekcji; *liczne złamania, naddarcie na prawym marginesie, ale duża rzadkość.* IV 1.000,-

176

176. 100 złotych, 1.03.1940; seria E, numeracja 1373798; na stronie głównej pieczęć **GETTO WALCZY**; Lucow 999 (R6) - ilustrowany w katalogu kolekcji; *złamane w pionie i poziomie, ubytki papieru prawego marginesu, duża rzadkość.* IV 1.000,-

BANK POLSKI NA EMIGRACJI (1939–1952)

5 września 1939 roku – wraz z decyzją o opuszczeniu Warszawy przez polski rząd – rozpoczęto ewakuację depozytów Banku Polskiego, przez Rumunię po Francję i Wielką Brytanię.

Po przybyciu do Paryża w grudniu 1939 roku, władze Banku podjęły decyzję o przygotowaniu nowej emisji banknotów. Wykonanie projektów graficznych zlecono francuskim projektantom z firmy E. Deloche & Company. Do obiegu miały trafić – z datą wsteczną – tuż po zakończeniu II wojny światowej. Po zajęciu Francji przez Niemców rząd musiał ewakuować się do Londynu.

Produkcję polskich banknotów wyznaczono tym razem na rok 1942.

W Anglii drukowano emisję z datą 15 sierpnia 1939. Niższe nominały – 1, 2, 5 złotych wykonała drukarnia bankowa Bradbury, Wilkinson & Company w New Melden, a u Thomasa de la Rue z Londynu, produkowano nominały od 10 złotych do 500 złotych. Ryty wszystkich tych banknotów wykonał Włodzimierz Vacek, przedwojenny rytownik PWPW, zaś nad drukiem sprawował pieczę Karol Chybiński, który do wybuchu wojny sprawował funkcję dyrektora technicznego tego przedsiębiorstwa. Emisję z 20 sierpnia 1939 roku drukowano w Stanach Zjednoczonych w American Banknote Company w Nowym Jorku, ponownie dokonując antydatowania. Nad drukiem emisji nowojorskiej czuwał członek zarządu Banku Polskiego Zygmunt Karpiński.

Banknoty Banku Polskiego ostatecznie wróciły do kraju w 1947 roku, jednakże wraz ze zmianą ustrojową – w następstwie dekretu Krajowej Rady Narodowej z 1945 roku – ustanowiony został Narodowy Bank Polski, zastępujący Bank Polski S.A.

W 1947 roku banknoty wydrukowane na emigracji zostały przywiezione do Polski. Nieaktualna nazwa instytucji występującej na banknotach emigracyjnych uniemożliwiła wprowadzenie ich do obiegu – nie zgadzała się zarówno nazwa banku (komuniści powołali w międzyczasie Narodowy Bank Polski), jak i podpisy prezesa i skarbnika, a władze powojennej Polski nie wyraziły zgody na uaktualnienie nadruków. Większość nakładu została przerobiona na masę papierową. Niewielką część nakładu i wzorów zachowano, a na rynkach numizmatycznych możemy dziś cieszyć oczy pięknie zachowanymi egzemplarzami.

Trzeba również wspomnieć o banknotach przedprodukcyjnych tych emisji. Zdarzają się one bardzo rzadko. Wśród oferowanych na aukcję banknotów drukowanych na emigracji znalazł się również jeden egzemplarz z podpisem Karola Chybińskiego.

PMG 65

177

177. 2 złote, 15.08.1939; seria A, numeracja 0000000; bilet perforowany, emisja wyprodukowana przez firmę Bradbury, Wilkinson & Co. Ltd. w hrabstwie Surrey; Lucow 1008 (R8) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 80Wa, Pick 80s var; *pięknej prezencji banknot w opakowaniu **PMG** 1917976-024 z oceną **65 EPQ**.* I 9.000,-

PMG 64

178

178. 5 złotych, 15.08.1939; seria A, numeracja 1234567, czerwony nadruk WZÓR po obu stronach banknotu, emisja wyprodukowana przez firmę Bradbury, Wilkinson & Co. Ltd w hrabstwie Surrey.; Lucow 1015 (R5) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 81Wc, Pick 81s; *prawy górny rożek minimalnie ugięty, pięknie zachowany banknot w opakowaniu **PMG** 1917977-001 z oceną **64 EPQ**.* I 9.000,-

179

PMG 58

179. 10 złotych, 15.08.1939; seria A, numeracja 012345, czarny nadruk WZÓR po obu stronach banknotu, u dołu strony głównej SPECIMEN nr 4, emisja wyprodukowana przez londyńską wytwórnię Thomas De La Rue & Co. Ltd.; Lucow 1021a (R5), Miłczak 82Wb, Pick 82s; *przegięte w pionie, ale pięknej prezencji banknot w opakowaniu **PMG** 1917977-002 z oceną **58**.* II+/I- 7.500,-

PMG 64

180

180. 20 złotych, 15.08.1939; bez oznaczenia serii i numeracji, na lewym marginesie z adnotacją, datą 15/16.01.42 i podpisem Karola Chybińskiego, znak wodny Głowa kobiety w kołnierzu i chustce zawiązanej z tyłu charakterystyczny dla tego nominału, emisja wyprodukowana przez londyńską wytwórnię Thomas De La Rue & Co. Ltd.; Lucow 1026 (R10) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 83 var, Pick 83 var; *górne rożki delikatnie ugięte, na dolnym marginesie minimalne zagniecenia, piękny banknot w opakowaniu **PMG** 1917977-003 z oceną **64**, duża rzadkość.* I 15.000,-

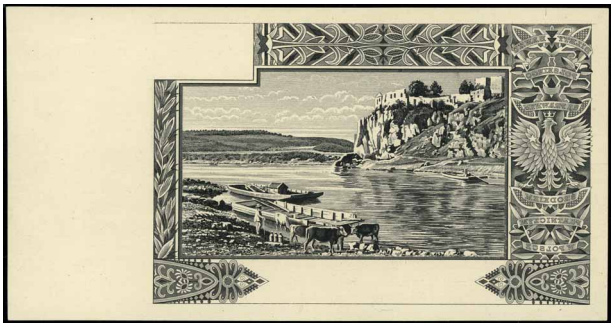

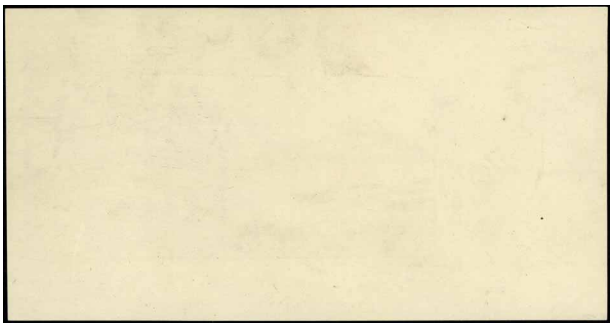

PMG 66

181

181. 100 złotych, 15.08.1939; brak oznaczenia serii i numeracji, jednostronny druk próbny strony odwrotnej - w odbiciu lustrzanym; Lucow 1040a (R8), Miłczak 85 var, Pick 85 var; *duża rzadkość, wyśmienity egzemplarz w opakowaniu **PMG** 1917977-004 z wysoką oceną **66 EPQ**.* I 7.500,-

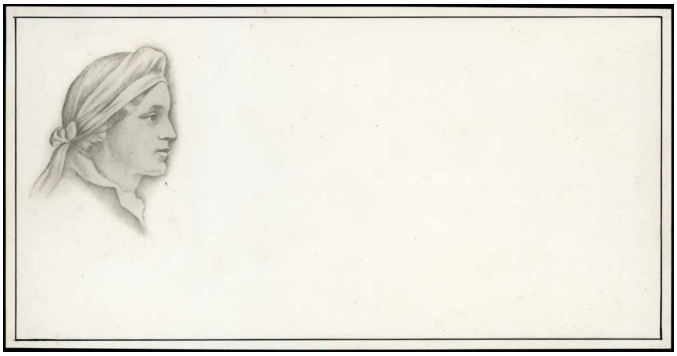

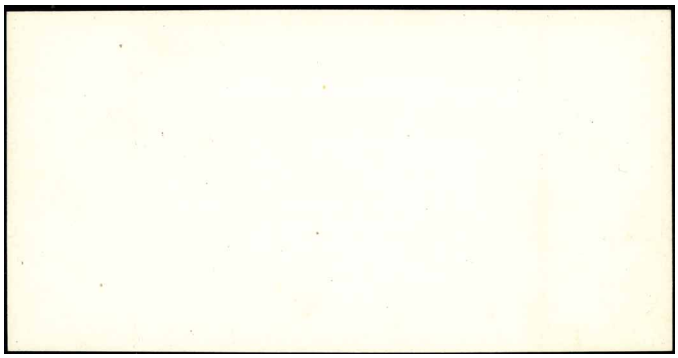

182

182. 100 złotych, 15.08.1939; projekt znaku wodnego – próbny druk kolorem czarnym portretu dziewczyny; Lucow 1045 (R9) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 85 var; *papier kartonowy, ogromna rzadkość, wyśmienity stan zachowania.* I 1.500,-

PMG 63

183

183. 50 złotych, 20.08.1939; bez oznaczenia serii, numeracja 00000, w centralnej części ukośny czerwony nadruk SPECIMEN na stronie głównej, u dołu strony odwrotnej numer 11340 i A1, emisja wydrukowana w USA w firmie American Bank Note Company; Lucow 1060 (R8) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 88Wa, Pick 88s; *zagniecenie papieru, rzadki typ banknotu w opakowaniu **PMG** 1917977-005 z oceną **63 EPQ**.* I- 12.500,-

50000

Fällig am 15. November 1944 Buchstabe V Nr. 012035

VIII FOLGE

3¼%

SCHATZANWEISUNG

DES GENERALGOUVERNEMENTS

ÜBER

FÜNFZIGTAUSEND ZLOTY

50.000

Diese Schatzanweisung über

FÜNFZIGTAUSEND ZLOTY

wird am 15. November 1944 zum Nennwert eingelöst. Der Inhaber kann das Kapital gegen Aushändigung der fälligen Schatzanweisung bei allen Niederlassungen der Emissionsbank in Polen erheben, wenn die Echtheit der eingereichten Schatzanweisung festgestellt ist. Der Anspruch auf das Kapital erlischt, wenn die Schatzanweisung nicht binnen 5 Jahren nach dem Eintritt der Fälligkeit zur Einlösung vorgelegt wird. Die Schatzanweisung wird vom 15. Mai 1943 an bis zum Fälligkeitstage mit dreieinviertel vom Hundert für das Jahr verzinst. Die Zinsen werden im voraus vergütet.

Krakau, den 15. Mai 1943.

REGIERUNG DES GENERALGOUVERNEMENTS
HAUPTABTEILUNG FINANZEN

Präsident

3¼%

3¼%

Buchstabe V Nr. 012035

VIII FOLGE

50000

Płatny 15 listopada 1944 r.
Платний 15. листопада 1944.

Litera Буква V Nr. 012035

VIII TRANSZA — VIII ТРАНША

3¼%

BILET SKARBOWY

СКАРБОВИЙ БІЛЕТ

GENERALNEGO GUBERNATORSTWA
ГЕНЕРАЛЬНОЇ ГУБЕРНІЇ

NA — НА

PIĘĆDZIESIĄT TYSIĘCY ZŁOTYCH
ПЯТЬДЕСЯТЬ ТИСЯЧ ЗЛОТИХ

50.000

Ten bilet skarbowy na
PIĘĆDZIESIĄT TYSIĘCY ZŁOTYCH
będzie wykupiony w dniu 15 listopada 1944 roku według wartości nominalnej. Okaziciel otrzyma kapitał po przedłożeniu płatnego biletu skarbowego w jednym z Oddziałów Banku Emisyjnego w Polsce po jego sprawdzeniu. Roszczenie o zwrot kapitału przedawnia się po upływie 5 lat od płatności biletu skarbowego. Bilet skarbowy jest oprocentowany na trzy i ćwierć od sta w stosunku rocznym począwszy od dnia 15 maja 1943 roku do dnia płatności. Odsetki odlicza się zgóry.

Kraków, dnia 15 maja 1943 r.

RZĄD GENERALNEGO GUBERNATORSTWA
GŁÓWNY WYDZIAŁ FINANSOWY

Цей скарбовий білет на
ПЯТЬДЕСЯТЬ ТИСЯЧ ЗЛОТИХ
викупиться в дни 15. листопада 1944 після його номінальної вартости. Власник може одержати капітал за предложенням платного скарбового білету в котрімбудь Відділі Емісійного Банку в Польщі, наколи ствердиться правдивість білету. Право на капітал вигасає, якщо його не предложено до заплати в протязі 5 літ від дня платности скарбового білету. Скарбовий білет є опроцентований на три і чверть від сто в річнім відношенні почавши від дня 15. травня 1943 аж до дня платности. Відсотки одчисляється згори.

Краків, дня 15. травня 1943.

УРЯД ГЕНЕРАЛЬНОЇ ГУБЕРНІЇ
ГОЛОВНИЙ ФІНАНСОВИЙ ВІДДІЛ

Präsident

Litera Буква V Nr. 012035

VIII TRANSZA — VIII ТРАНША

184

PAPIERY WARTOŚCIOWE Z OKRESU OKUPACJI

184. 3.25 % bilet skarbowy na 50.000 złotych, emisja 15.05.1943; emisja VIII, numeracja 012035; Lucow tom IV str. 241 - ilustrowany w katalogu kolekcji, Kurek 91.3, Mazur G.8.3; *nakład tylko 220 sztuk, zgięte w poziomie, zagniecenia papieru, duża rzadkość.* II/II+ 1.000,-

POLSKA POWOJENNA (1944–1952)

Po częściowym wyparciu okupanta niemieckiego przez armię ZSRR, fala banknotów rosyjskich pojawiła się na terenach Polski. Przed utworzeniem Narodowego Banku Polskiego, tymczasowym organem sprawowania władzy nad polską walutą był Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego. Dekretem z dnia 24 sierpnia 1944 roku, ustanawiał emisję nowych biletów skarbowych z napisem Narodowy Bank Polski, a kurs wymiany pomiędzy walutą polską (Generalnej Guberni) a rosyjską ustalił w relacji 1:1.

Bilety emisji z 1944 roku stanowią pewnego rodzaju unikaty. Umieszczony został na nich jedynie rok, bez daty dziennej jak w przypadku większości polskich banknotów. Wykonano je w Rosji przez radziecką drukarnię Goznak z siedzibą w Moskwie.

Napotykamy dziewięć nominałów, od 50 groszy do 500 złotych. Wprowadzono je na obszarach „wyzwolonych" i będących pod zwierzchnictwem rosyjskim – na Lubelszczyźnie, Rzeszowszczyźnie i Białostocczyźnie.

Ówczesne banknoty nazywano biletami skarbowymi – wyszły z resortu skarbu, a nie z banku emisyjnego. Reaktywowanie Banku Polskiego było wówczas niemożliwe, ponieważ jego siedziba w czasie II wojny światowej znajdowała się poza granicami kraju.

Ciekawostką jest to, że wyróżniamy dwie odmiany napisowe moskiewskiej emisji. W wyniku problemów tłumaczenia językowego, na początku na banknotach umieszczono błędną klauzulę prawną: „Przyjmowanie we wszystkich wypłatach jest obowiązkowym, fałszowanie będzie karane zgodnie z prawem".

Wraz z postępującą ofensywą rosyjską i wyzwalaniu kolejnych terenów z rąk niemieckich, zapotrzebowanie na pieniądze rosło. Wydano polecenie dodrukowania banknotów, jednakże tym razem z poprawną klauzulą zawierająca słowo „obowiązkowe" zamiast „obowiązkowym".

Emisja ta nie pochodzi już bezpośrednio z Moskwy. Poprawione klisze, farby drukarskie oraz papier sprowadzono do drukarń w Łodzi i Krakowie. Jedynym nominałem, jaki nie otrzymał dodruku nowej emisji i pozostał z błędną klauzulą, był 1 złoty.

Pierwszą, pełnoprawną serią banknotów drukowaną przez NBP po powrocie z emigracji, była emisja z 15 stycznia 1946 roku drukowana w Łodzi i Warszawie. Następne emisje również drukowano w tych miastach, ale również w Pradze, Budapeszcie, Sztokholmie.

Banknoty z lat 1944–1947 były pełnoprawną walutą aż do 28 października 1950 roku. Wymiany na nową emisję ze wsteczną datą, ustanowioną na 1 lipca 1948 roku, można było dokonywać stosunkowo krótko, ponieważ tylko do 8 listopada 1950 roku, dlatego współcześni kolekcjonerzy mają duży wybór oferowanych na aukcjach egzemplarzy.

Wszystkie banknoty z czasów Polski powojennej zaprojektował jeden artysta – profesor Wacław Borowski.

185

PMG 64

185. 50 groszy, 1944; w klauzuli OBOWIĄZKOWYM, bez oznaczenia serii i numeracji; Lucow 1074 (R2), Miłczak 104, Pick 104a var; *minimalne zagniecenia papieru, piękny banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917977-006 z oceną* ***64 EPQ***. I 600,-

186

PMG 64

186. 1 złoty, 1944; w klauzuli OBOWIĄZKOWYM, seria AE, numeracja 177879; Lucow 1077 (R2), Miłczak 105a, Pick 105a; *lewy górny rożek ugięty, piękny banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917977-007 z oceną* ***64 EPQ***. I 1.000,-

187

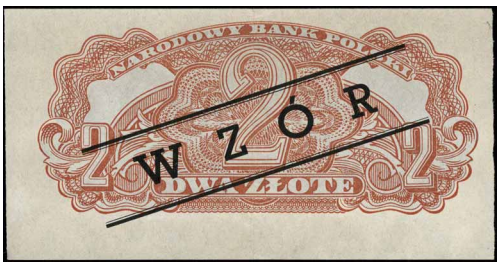

PMG 55

187. 2 złote, 1944; w klauzuli OBOWIĄZKOWYM, czarny ukośny nadruk “WZOR” po obu stronach banknotu, bez oznaczenia serii i numeracji; Lucow 1080 (R7) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 106Wa, Pick 106 var; *złamane w pionie, nierówno wycięty lewy margines, banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917977-008 z oceną* ***55 EPQ***. II 1.500,-

188

PMG 65

188. 2 złote, 1944; w klauzuli OBOWIĄZKOWYM, zielone dwukrotne przekreślenie i poziomy nadruk “WZÓR” po obu stronach banknotu, seria Ae, numeracja 494565; Lucow 1083 (R4) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 106Wc, Pick 106 var; *piękny banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917977-009 z oceną* ***65 EPQ***. I 3.000,-

189

PMG 65

189. 2 złote, 1944; w klauzuli OBOWIĄZKOWYM, seria BE, numeracja 893435; Lucow 1085 (R3), Miłczak 106a, Pick 106; *pięknie zachowany egzemplarz w opakowaniu **PMG** 1917977-010 z oceną **65 EPQ**.* I 1.500,-

190

PMG 55

190. 2 złote, 1944; w klauzuli OBOWIĄZKOWYM, seria dD, numeracja 441433; Lucow 1086 (R5), Miłczak 106d, Pick 106; *przegięte w pionie, delikatne zafalowania papieru, bardzo ładnie zachowany banknot w opakowaniu **PMG** 1917977-011 z oceną **55**.* II/II+ 1.500,-

191

PMG 63

191. 5 złotych, 1944; w klauzuli OBOWIĄZKOWYM, seria CX, numeracja 180967; Lucow 1089 (R3), Miłczak 107, Pick 108; *nieświeży papier na marginesach, ale banknot w bardzo ładnym stanie zachowania w opakowaniu **PMG** 1917977-012 z oceną **63**.* I- 1.500,-

PMG 40

192

192. 20 złotych, 1944; w klauzuli OBOWIĄZKOWYM, seria CA, numeracja 254267, obustronnie wydrukowana strona główna; Lucow 1093 (R8) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 109 var, Pick 112 var; *złamane w pionie i na dwóch rogach, nieświeżości papieru marginesów, przyzwoitej prezencji banknot w opakowaniu **PMG** 1917977-013 z oceną **40**, duża rzadkość.* II- 4.500,-

PMG 65

193

193. 50 złotych, 1944; w klauzuli OBOWIĄZKOWYM, seria TY, numeracja 588705; Lucow 1098 (R5), Miłczak 110, Pick 114; *prawy dolny rożek lekko ugięty, ale pięknej prezencji banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917977-014 z oceną* ***65 EPQ***. I 4.500,-

194

PMG 55

194. 2 złote, 1944; w klauzuli OBOWIĄZKOWE; seria Bn, numeracja 682168; Lucow 1104 (R5), Miłczak 113b, Pick 107a; *miejscowe zagniecenia i ugięcia papieru, ładny banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917977-015 z oceną* ***55 EPQ***. II/II+ 3.000,-

195

PMG 63

195. 5 złotych, 1944; w klauzuli OBOWIĄZKOWE, czerwone dwukrotne przekreślenie i poziomo "WZÓR" po obu stronach banknotu, seria aE, numeracja 518047; Lucow 1106 (R5) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 114b (opisuje jako fałszywy nadruk), Pick 109a var; *dwie podlepki, ale piękny banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917977-016 z oceną* ***63***. I/I- 3.000,-

196

PMG 65

196. 5 złotych, 1944; w klauzuli OBOWIĄZKOWE, seria xA, numeracja 268174; Lucow 1107 (R3), Miłczak 114c, Pick 109a; *piękny banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917977-017 z oceną* ***65 EPQ***. I 1.500,-

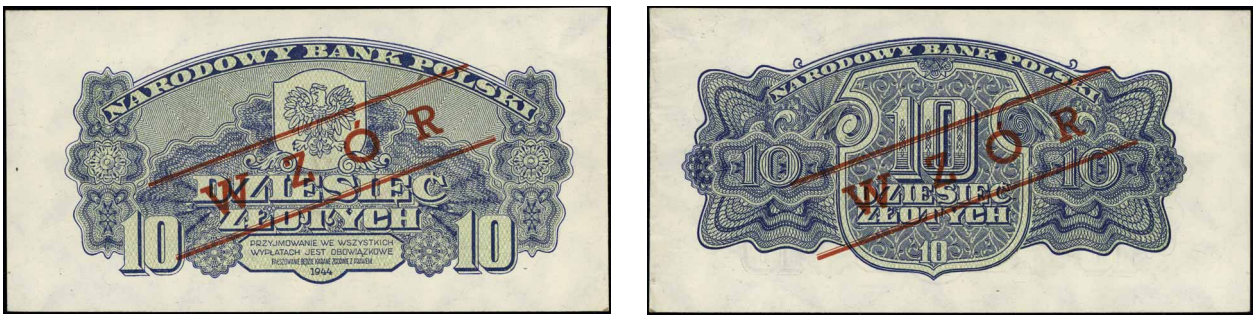

PMG 64 197

197. 10 złotych, 1944; w klauzuli OBOWIĄZKOWE, czerwony ukośny nadruk "WZÓR" na obu stronach banknotu, bez oznaczenia serii i numeracji; Lucow 1109 (R7) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 115Wc, Pick 111a var; *miejscowe zmarszczenia papieru – głównie na prawym marginesie, ale pięknej prezencji banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917977-018 z oceną* ***64 EPQ***. I/I- 4.500,-

PMG 58 198

198. 10 złotych, 1944; w klauzuli OBOWIĄZKOWE, seria Am, numeracja 494850; Lucow 1115a (R3), Miłczak 115a, Pick 111a; *przegięte w pionie, ale banknot pięknej prezencji w opakowaniu* ***PMG*** *1917977-019 z oceną* ***58 EPQ***. II+/I 1.250,-

PMG 65 199

199. 20 złotych, 1944; w klauzuli OBOWIĄZKOWE, czerwony ukośny nadruk "WZÓR" po obu stronach banknotu, seria Ak, numeracja 671279; Lucow 1118 (R5) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 116Wb, Pick 113a var; *piękny egzemplarz w opakowaniu* ***PMG*** *1917977-020 z oceną* ***65 EPQ***. I 4.500,-

PMG 66

200

200. 20 złotych, 1944; w klauzuli OBOWIĄZKOWE, seria Ap, numeracja 446687; Lucow 1122 (R2), Miłczak 116c, Pick 113a; *wyśmienity banknot w opakowaniu **PMG** 1917977-021 z oceną **66 EPQ**, druga najwyższa nota.* I 3.000,-

PMG 65

201

201. 20 złotych, 1944; w klauzuli OBOWIĄZKOWE, seria УО, numeracja 164960; Lucow 1122c (R2), Miłczak 116a, Pick 113a; *banknot pięknej prezencji w opakowaniu **PMG** 1917977-022 z oceną **65 EPQ**.* I 1.500,-

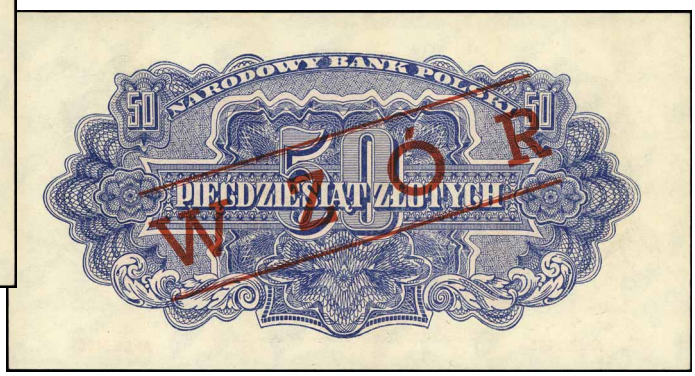

PMG 58

202

202. 50 złotych, 1944; w klauzuli OBOWIĄZKOWE, czerwony ukośny nadruk “WZÓR” po obu stronach banknotu, seria At, numeracja 889425; Lucow 1126 (R5) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 117Wd, Pick 115a var; *zagniecenia i ugięcia papieru, ale bardzo dobrej prezencji banknot w opakowaniu **PMG** 1917977-023 z oceną **58**.* I-/II+ 2.250,-

PMG 67

203

203. 50 złotych, 1944; w klauzuli OBOWIĄZKOWE, seria Dh, numeracja 393532; Lucow 1130 (R4), Miłczak 117b, Pick 115a; *wyśmienity banknot w opakowaniu **PMG** 1917977-024 z **najwyższą oceną 67 EPQ**.* I 6.500,-

PMG 63

204

204. 100 złotych, 1944; w klauzuli OBOWIĄZKOWE, czarny ukośny nadruk “WZÓR” po obu stronach banknotu, seria Az, numeracja 000000; Lucow 1132 (R6), Miłczak 118Wb, Pick 117a var; *ugięcie w poziomie na dolnym marginesie, zmarszczenia papieru u góry, odświeżany górny margines, banknot w opakowaniu **PMG** 1917977-025 z oceną **63**.* II+/I- 5.000,-

PMG 55

205

205. 100 złotych, 1944; w klauzuli OBOWIĄZKOWE, seria CP, numeracja 077297; Lucow 1136c (R4), Miłczak 118a, Pick 117a; *miejscowe ugięcia papieru, ale ładnie zachowany banknot w opakowaniu **PMG** 1917977-026 z oceną **55 EPQ**.* II+ 2.250,-

PMG 63

206

206. 500 złotych, 1944; w klauzuli OBOWIĄZKOWE, czerwony ukośny nadruk "WZÓR" po obu stronach banknotów, seria Az, numeracja 000000; Lucow 1138 (R6) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 119Wd, Pick 119a var; *prawy górny rożek złamany, miejscowe zmarszczenia i zagniecenia papieru, pięknie zachowany banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917977-027 z oceną* ***63 EPQ***. I/I- 7.000,-

PMG 55

207

207. 500 złotych, 15.01.1946; po obu stronach ukośny czerwony napis SPECIMEN, seria A, numeracja 0000000; Lucow 1152 (R7) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 121Wa, Pick 121 var; *złamane w pionie, drobne zmarszczenia papieru, banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917973-037 z oceną* ***55 EPQ***. II 6.500,-

PMG 66

208

208. 500 złotych, 15.01.1946; seria Dz, numeracja 0000000; Lucow 1155 (R7) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 121Wd, Pick 121 var; *wyśmienity banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917973-038 z wysoką oceną* ***66 EPQ***. I 10.000,-

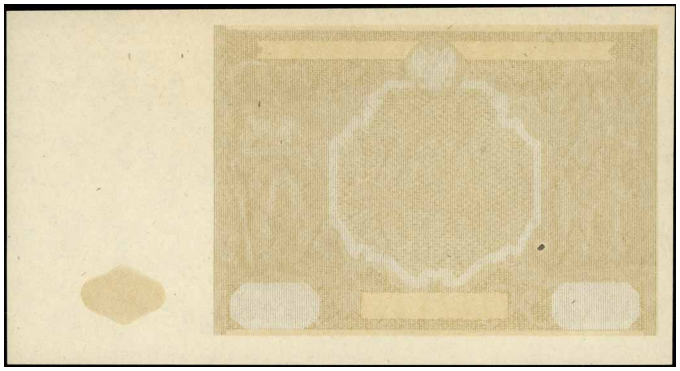

PMG 209

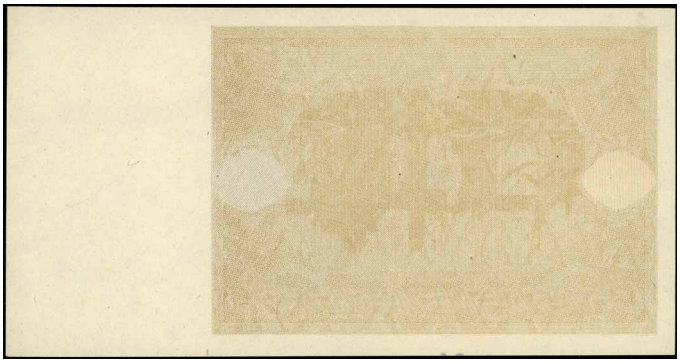

PMG 209

209. Zestaw: 2 x 500 złotych, 15.01.1946; bez oznaczenia serii i numeracji, wydrukowane tylko poddruki jednej ze stron: głównej i odwrotnej, papier ze znakami wodnym; Lucow 1156 i 1156a (R7) - ilustrowane w katalogu kolekcji, Miłczak 121 var, Pick 121 var; *banknoty w 2 osobnych opakowaniach* ***PMG*** *1917973-039 i 1917973-040 z adnotacjami* ***Printing Remnants***. I- 4.500,-

PMG 62

210

210. 1.000 złotych, 15.01.1946; obustronnie czerwony ukośny nadruk SPECIMEN po obu stronach banknotu, seria A., numeracja 0000000; na marginesie adnotacje do zamówienia druku z dnia 16.09.1947; Lucow 1162 (R9) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 122Wb var, Pick 122 var; *duża rzadkość, lewy górny róg złamany, banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917973-041 z oceną* ***62***. I- 10.000,-

PMG 45

211

211. 1.000 złotych, 15.01.1946; seria B, numeracja 0387620; Lucow 1171 (R4), Miłczak 122a, Pick 122; *przegięcie w pionie, po subtelnym odświeżaniu, egzemplarz w opakowaniu* ***PMG*** *1917973-042 z oceną* ***45***. II/II- 1.000,-

PMG 35

212

212. 1.000 złotych, 15.01.1946; seria W, numeracja 0035157; Lucow 1171c (R4) - ilustrowane w katalogu kolekcji, Miłczak 122d, Pick 122; *ugięcia w pionie i poziomie, odświeżane marginesy, banknot w opakowaniu **PMG** 1917973-043 z oceną **35**.* III+ 1.000,-

PMG 67

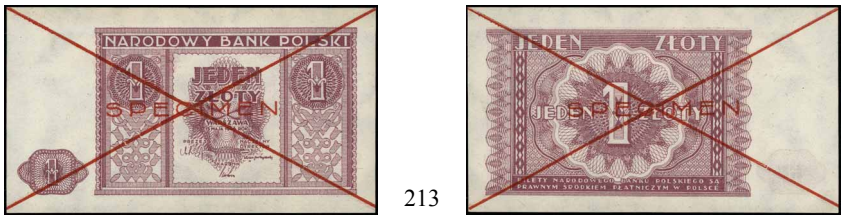

213

213. 1 złoty, 15.05.1946; czerwone dwukrotne skreślenie i poziomo "SPECIMEN" po obu stronach banknotu, bez oznaczenia serii i numeracji; Lucow 1173 (R4) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 123Wa, Pick 123 var; *wyśmienity banknot w opakowaniu **PMG** 1917977-028 z **najwyższą oceną 67 EPQ**.* I 1.500,-

PMG 67

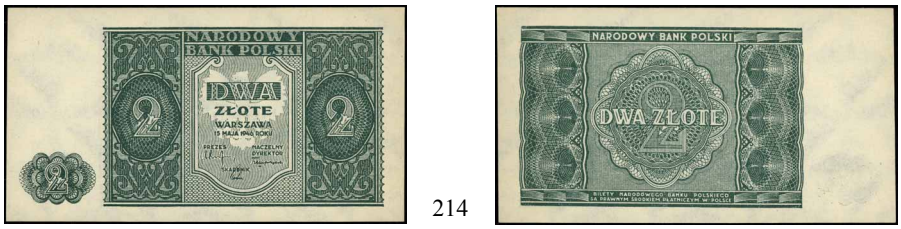

214

214. 2 złote, 15.05.1946; bez oznaczenia serii i numeracji; Lucow 1177 (R0) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 124a, Pick 124; *wyśmienity banknot w opakowaniu **PMG** 1917977-029 z **najwyższą oceną 67 EPQ**.* I 1.000,-

PMG 63

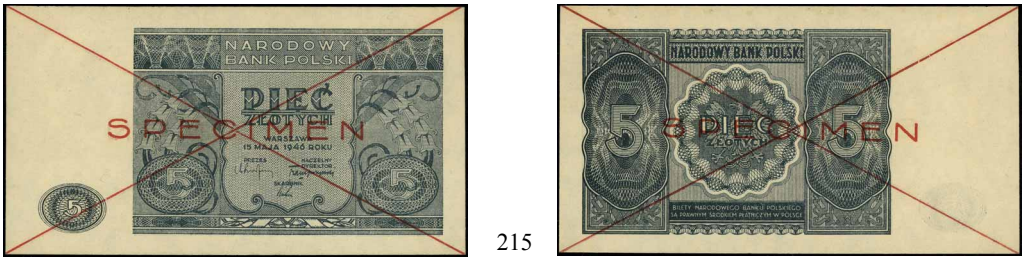

215

215. 5 złotych, 15.05.1946; czerwone dwukrotne skreślenie i poziomo "SPECIMEN" po obu stronach banknotu, bez oznaczenia serii i numeracji; Lucow 1180 (R4), Miłczak 125Wa, Pick 125 var; *zmarszczenia papieru po odświeżaniu górnego marginesu, piękny egzemplarz w opakowaniu **PMG** 1917978-001 z oceną **63**.* I/I- 2.000,-

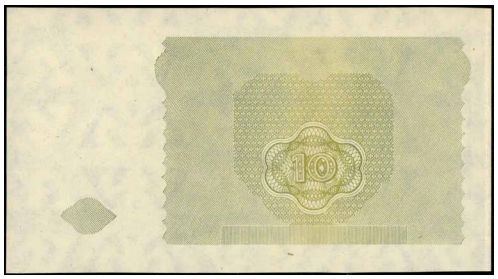

PMG

216

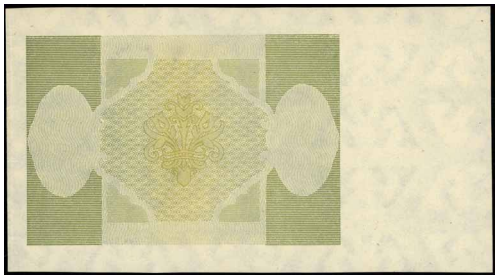

216. 10 złotych, 15.05.1946; bez oznaczenia serii i numeracji, po obu stronach tylko zielono-żółty poddruk, papier ze znakiem wodnym; Lucow 1185 (R7), Miłczak 126 var, Pick 126 var; *złamane w pionie na prawym marginesie, piękny egzemplarz w opakowaniu* ***PMG*** *1917978-002 z adnotacją* ***Printing Remnants****.* I- 2.250,-

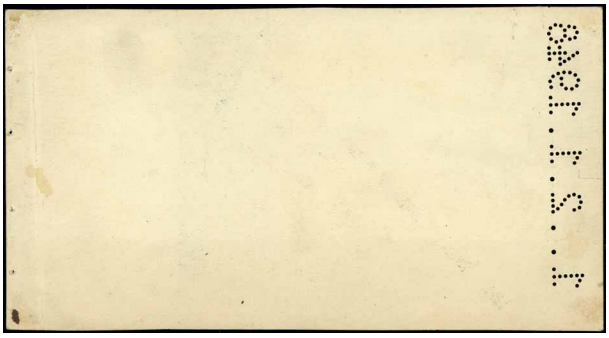

217

PMG 63

217. 20 złotych, 15.05.1946; bez oznaczenia serii i numeracji; wydrukowana tylko strona odwrotna, przy marginesie perforowany napis z datą 1. .2.1.1948; Lucow 1191 (R8) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 127 var, Pick 127 var; *złamanie w pionie przy marginesie, banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917973-044,* ***pierwszy egzemplarz w slabie*** *z przyznaną oceną* ***63****.* I- 5.000,-

PMG 66

218

218. 50 złotych, 15.05.1946; czerwone dwukrotne skreślenie i poziomo "SPECIMEN" po obu stronach banknotu, seria A, numeracja 1234567 / 8900000; Lucow 1194 (R6), Miłczak 128Wa, Pick 128 var; *wyśmienity stan zachowania banknotu w opakowaniu* ***PMG*** *1917978-003 z wysoką oceną* ***66 EPQ****.* I 3.750,-

PMG 67

219

219. 50 złotych, 15.05.1946; seria P, numeracja 1244041; Lucow 1197a (R3), Miłczak 128b, Pick 128; *wyśmienity banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917978-004 z wysoką oceną* ***67 EPQ****.* I 4.500,-

PMG 66

220

220. 100 złotych, 15.05.1946; seria G, numeracja 1793793; Lucow 1204 (R4), Miłczak 129a, Pick 129; *małe zagniecenie na prawym marginesie, ale pięknej prezencji egzemplarz w opakowaniu* ***PMG*** *1917978-005 z wysoką oceną* ***66 EPQ***. I 2.250,-

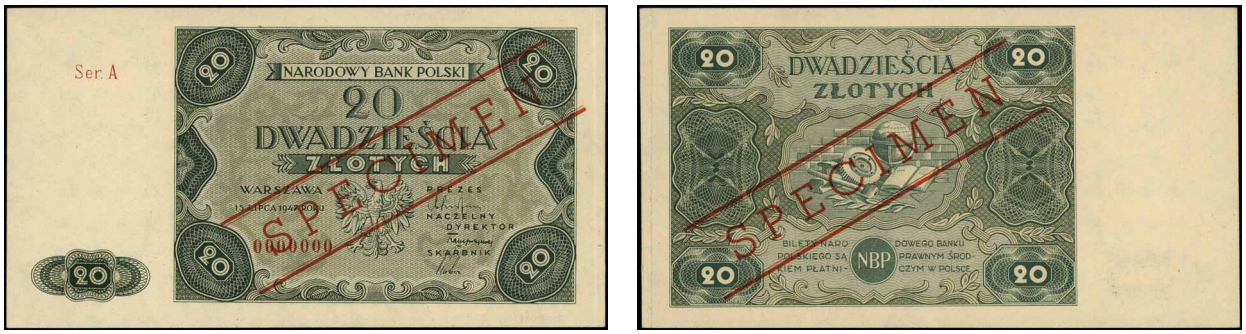

PMG 63

221

221. 20 złotych, 15.07.1947; obustronnie czerwony ukośny nadruk "SPECIMEN", seria A, numeracja 0000000; Lucow 1207 (R6) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 130Wc, Pick 130 var; *zgięcie w pionie na prawym marginesie, ale piękny banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917978-006 z oceną* ***63 EPQ***. I- 3.000,-

PMG 64

222

222. 20 złotych, 15.07.1947; seria C, numeracja 0859254; Lucow 1210 (R3), Miłczak 130, Pick 130; *dwa zagniecenia na lewym marginesie, przebarwiony lekko dolny margines, ale pięknie zachowany banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917978-007 z oceną* ***64***. I/I- 2.250,-

PMG 64

223

223. 100 złotych, 15.07.1947; obustronnie czerwone skreślenie i poziomo "SPECIMEN", seria A, numeracja 1234567; Lucow 1220 (R6) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 131Wb, Pick 131a var; *ubytek warstwy papieru górnego marginesu prawdopodobnie w wyniku odklejania banknotu z klasera, ale egzemplarz w pięknym stanie zachowania, w opakowaniu* ***PMG*** *1917978-008 z oceną* ***64****.* I/I- 2.500,-

PMG 67

224

224. 100 złotych, 15.07.1947; seria C, numeracja 7386197; Lucow 1222 (R4), Miłczak 131a, Pick 131a; *wyśmienity banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917978-009 z wysoką oceną* ***67 EPQ****.* I 3.000,-

PMG 67

225

225. 500 złotych, 15.07.1947; obustronnie czerwony ukośny nadruk SPECIMEN, seria P4, numeracja 284858; Lucow 1225 (R7) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 132Wc, Pick 132s; *wyśmienicie zachowany banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917978-010 z* ***najwyższą oceną 67 EPQ****, duża rzadkość.* I 6.500,-

PMG 66 226

226. 500 złotych, 15.07.1947; seria J4, numeracja 241221; Lucow 1230b (R5), Miłczak 132d, Pick 132a; *wyśmienity egzemplarz w opakowaniu **PMG** 1917978-011 z wysoką oceną **66 EPQ**.* I 6.500,-

PMG 65 227

227. 1.000 złotych, 15.07.1947; seria D, numeracja 1509116; Lucow 1235 (R4), Miłczak 133a, Pick 133; *piękny banknot w opakowaniu **PMG** 1917978-012 z oceną **65 EPQ**.* I 5.000,-

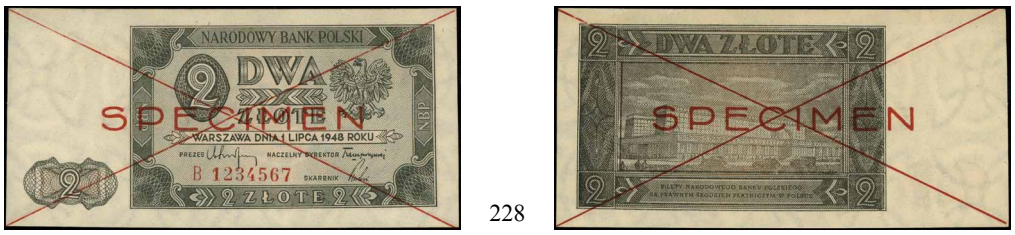

PMG 64 228

228. 2 złote, 1.07.1948; po obu stronach banknotu czerwone, dwukrotne przekreślenie i poziomo SPECIMEN, seria B, numeracja 1234567; Lucow 1237 (R6), Miłczak 134Wb, Pick 134 var; na *górnym marginesie minimalne ślady po odklejaniu z klasera, banknot pięknie zachowany, w opakowaniu **PMG** 1917978-013 z oceną **64**.* I 1.500,-

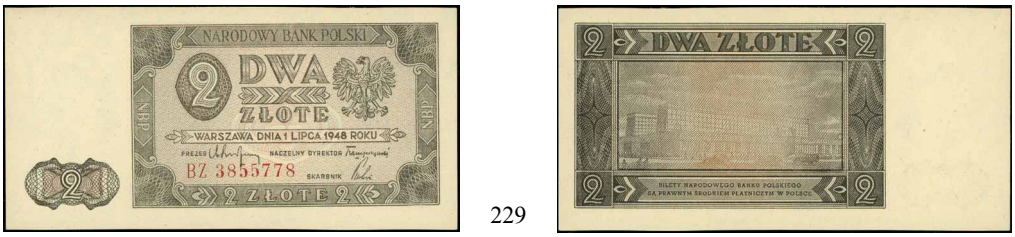

PMG 66 229

229. 2 złote, 1.07.1948; seria BZ, numeracja 3855778, typ ze znakiem wodnym z plecionką ciemną w jasnym okręgu; Lucow 1241 (R2), Miłczak 134c, Pick 134; *wyśmienity banknot w opakowaniu **PMG** 1917978-014 z wysoką oceną **66 EPQ**.* I 600,-

230

PMG 65

230. 5 złotych, 1.07.1948; seria E, numeracja 0819577; Lucow 1246 (R3), Miłczak 135a, Pick 135; *piękny stan zachowania, banknot w opakowaniu **PMG** 1917978-015 z oceną **65 EPQ**.* I 1.500,-

231

PMG 63

231. 10 złotych, 1.07.1948; obustronnie czerwone dwukrotne przekreślenie i poziomo "SPECIMEN", seria AA, numeracja 1234567 / 8900000; Lucow 1247 (R6), Miłczak 136Wc, Pick 136 var; *zmarszczenia i ubytek warstwy papieru górnego marginesu wskutek odklejania banknotu z klasera, ale banknot bardzo ładnej prezencji, w opakowaniu **PMG** 1917978-016 z oceną **63**.* I- 2.250,-

232

PMG 66

232. 10 złotych, 1.07.1948; seria K, numeracja 1204965; Lucow 1253 (R2), Miłczak 136a, Pick 136; *mały defekt papieru dolnego marginesu, ale piękny banknot w opakowaniu **PMG** 1917978-017 z wysoką oceną **66 EPQ**.* I 2.250,-

233

PMG 66

233. 20 złotych, 1.07.1948; czerwone dwukrotne skreślenie po obu stronach, ukośnie na stronie głównej "SPECIMEN", seria AD, numeracja 1234567 / 8900000; Lucow 1260 (R6) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 137Wb, Pick 137 var; *wyśmienity banknot w opakowaniu **PMG** 1917978-018 z wysoką oceną **66 EPQ**.* I 3.000,-

234

PMG 64

234. 20 złotych, 1.07.1948; czerwony ukośny nadruk "WZÓR" tylko na str. głównej, seria KE, numeracja 4513719; Lucow 1266 (R4) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 137Wl (wzór kolekcjonerski wykonany w późniejszym okresie), Pick 137 var; *drobne ugięcia i zagniecenia papieru przy marginesach, ale banknot pięknej prezencji w opakowaniu **PMG** 1917978-019 z oceną **64 EPQ**.* I 600,-

Piotr Jaroszewicz, premier w latach 70-tych był kolekcjonerem polskich pieniędzy papierowych. Wybierano dla niego możliwie najniższą numerację z każdej serii. Opatrywano je nadrukami WZÓR / SPECIMEN, ale bez numeru własnego wzoru, bądź perforacją WZÓR. Sięgnięto również do zapasów z poprzedniej emisji 1948–1965. W przypadku braku niektórych serii przerabiano banknoty z obiegu, przypadkowej numeracji. Czesław Kamiński, skarbnik NBP, drukował lub nanosił napis WZÓR perforowany przed oddaniem do zbiorów premiera.

235

PMG 64

235. 20 złotych, 1.07.1948; seria D, numeracja 7510832; Lucow 1267 (R5), Miłczak 137a, Pick 137; *lewy dolny rożek ugięty, miejscowo nieświeży górny margines, rzadszy typ banknotu pięknej prezencji w opakowaniu **PMG** 1917978-020 z oceną **64**.* I 6.000,-

236

PMG 65

236. 20 złotych, 1.07.1948; seria BI, numeracja 8413724; Lucow 1269 (R2), Miłczak 137c, Pick 137; *ugięcie na lewym marginesie, ale piękny egzemplarz w opakowaniu **PMG** 1917978-021 z oceną **65 EPQ**.* I 3.000,-

PMG 67

237

237. 50 złotych, 1.07.1948; czerwony ukośny nadruk "WZÓR" tylko na str. głównej, seria EL, numeracja 2857405; Lucow 1277 (R4) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 138We (wzór kolekcjonerski wykonany w późniejszym okresie), Pick 138 var; *wyśmienity banknot w opakowaniu **PMG** 1917978-022 z **najwyższą oceną 67 EPQ**.* I 800,-

PMG 30

238

238. 50 złotych, 1.07.1948; seria E2, numeracja 967204; Lucow 1283 (R5) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 138b, Pick 138; *ślady złamań w pionie, na znaku wodnym minimalny prześwit papieru, lekko odświeżane, rzadki typ banknotu w przyzwoitym stanie zachowania w opakowaniu **PMG** 1917978-023 z oceną **30**.* III/III+ 1.500,-

PMG 64

239

239. 100 złotych, 1.07.1948; seria DT, numeracja 0000000, wzór bez oznaczeń; Lucow 1287 (R7) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 139 - nie notuje takiego wzoru, Pick 139 var; *miejscowe zagniecenia i ugięcia papieru, piękny banknot w opakowaniu **PMG** 1917978-024 z oceną **64**.* I/I- 4.500,-

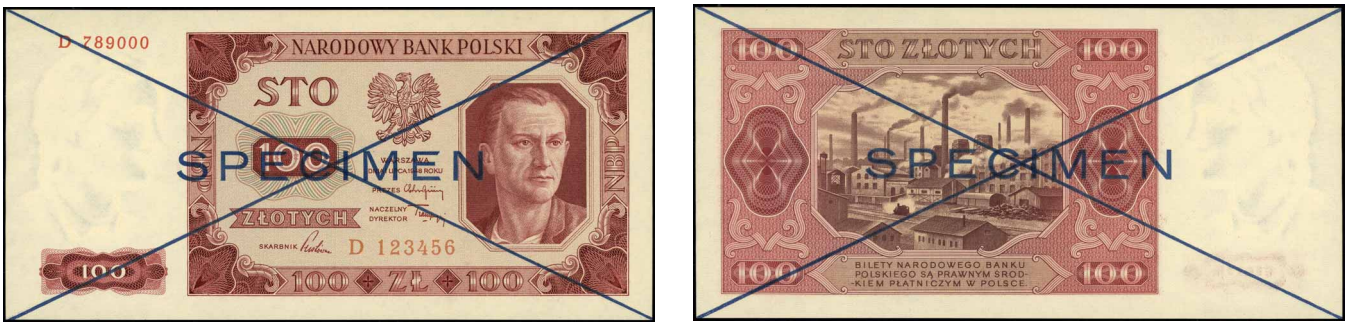

PMG 67 240

240. 100 złotych, 1.07.1948; obustronnie niebieskie dwukrotnie przekreślenie i poziomo "SPECIMEN", seria D, numeracja 123456 / 789000; Lucow 1290 (R6) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 139Wa, Pick 139 var; *wyśmienity banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917978-025 z* ***najwyższą oceną 67 EPQ****, wielka rzadkość w tym stanie zachowania.* I 2.250,-

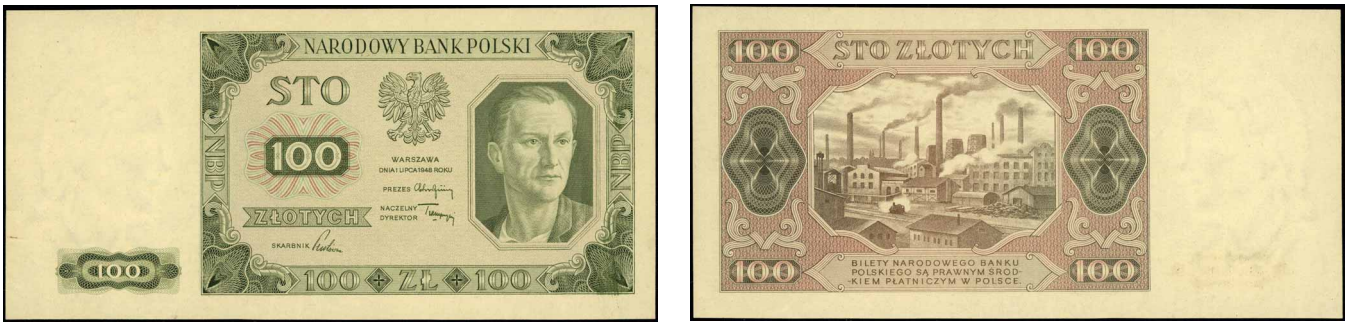

PMG 64 241

241. 100 złotych, 1.07.1948; bez oznaczenia serii i numeracji – próba kolorystyczna; Lucow 1293 (R8) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 139 var, Pick 139 var; na *lewym marginesie ślad po spinaczu i delikatne przebarwienie od rdzy, ale bardzo rzadki typ banknotu w opakowaniu* ***PMG*** *1917972-016 z oceną* ***64*** *Minor Rust.* I 17.500,-

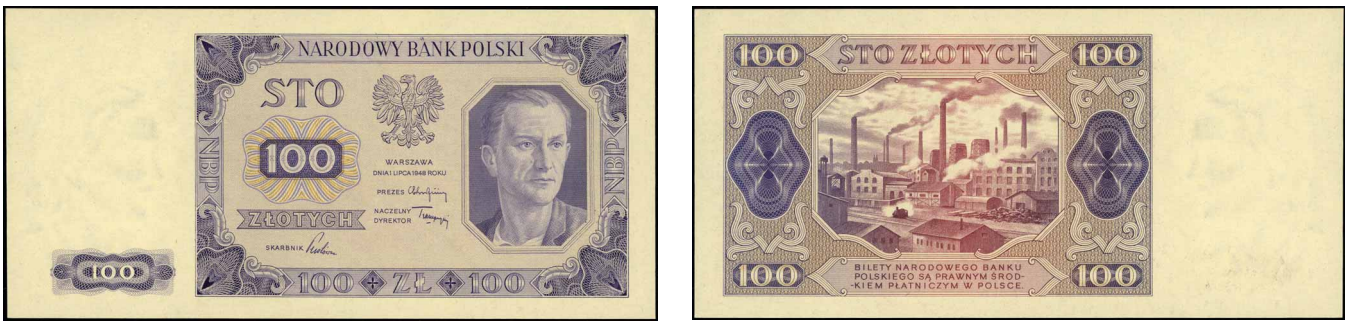

PMG 66 242

242. 100 złotych, 1.07.1948; bez oznaczenia serii i numeracji – próba kolorystyczna; Lucow 1293e (R8) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 139 var, Pick 139 var; *wyśmienity i bardzo rzadki typ banknotu w opakowaniu* ***PMG*** *1917972-015 z wysoką oceną* ***66 EPQ****.* I 17.500,-

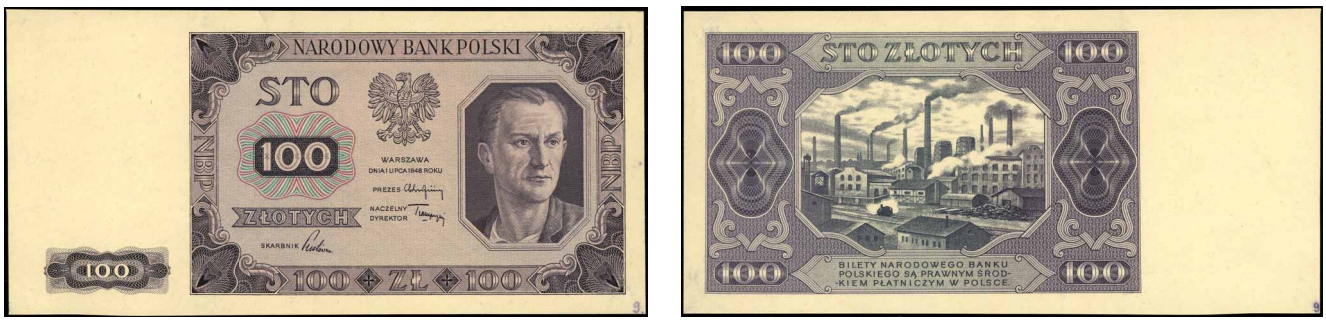

243

243. 100 złotych, 1.07.1948; bez oznaczenia serii i numeracji – próba kolorystyczna sklejona z dwóch osobnych druków; Lucow 1294g (R8) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 139 var, Pick 139 var; *nieświeżości na górnym i dolnym marginesie, na prawym dolnym rogu ołówkiem kopiowym zapisana cyfra 9, pomimo drobnych defektów banknot pięknie zachowany, duża rzadkość.* I- 15.000,-

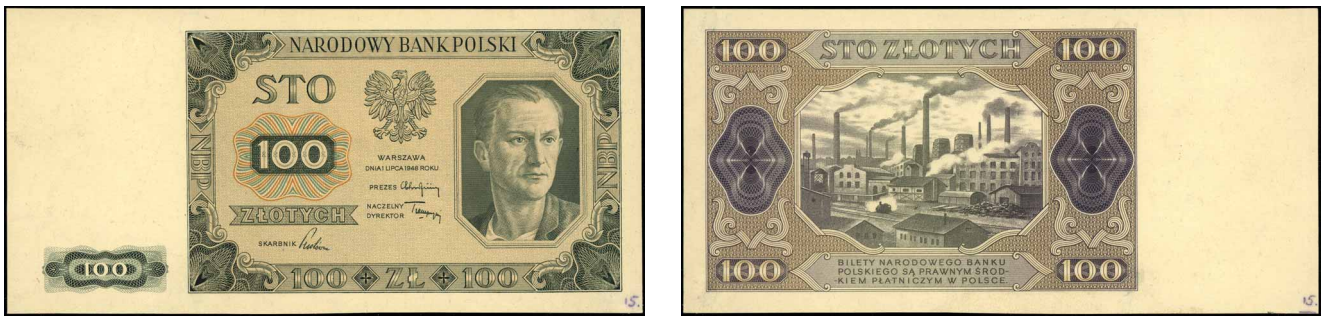

244

244. 100 złotych, 1.07.1948; bez oznaczenia serii i numeracji – próba kolorystyczna sklejona z dwóch osobnych druków; Lucow 1294m (R8) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 139 var, Pick 139 var; *zagniecenia na marginesach, na prawym dolnym rogu ołówkiem kopiowym zapisana cyfra 15, duża rzadkość, egzemplarz pięknie zachowany.* I- 15.000,-

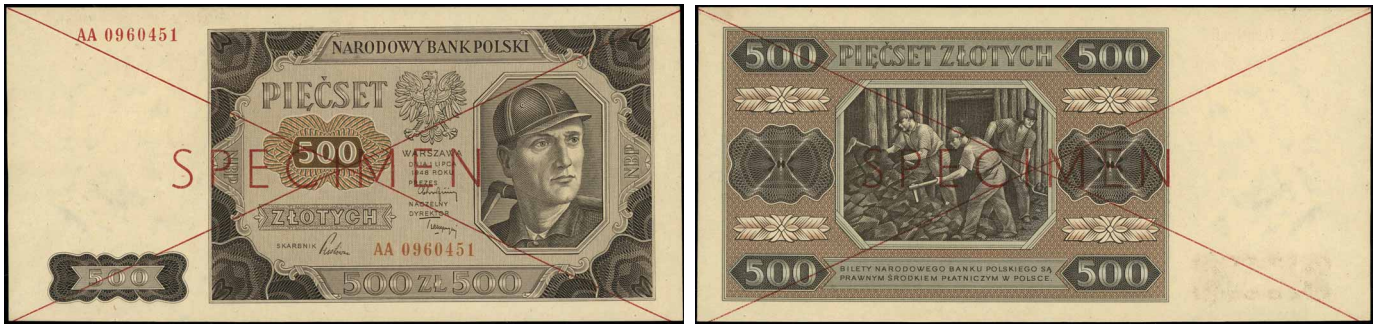

PMG 64

245

245. 500 złotych, 1.07.1948; obustronnie czerwone dwukrotne przekreślenie i poziomo SPECIMEN, seria AA, numeracja 0960451; Lucow 1305 (R5) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 140Wb, Pick 140 var; *delikatne zagniecenia i zafalowania papieru, banknot w opakowaniu **PMG** 1917978-026 z oceną **64**.* I/I- 1.500,-

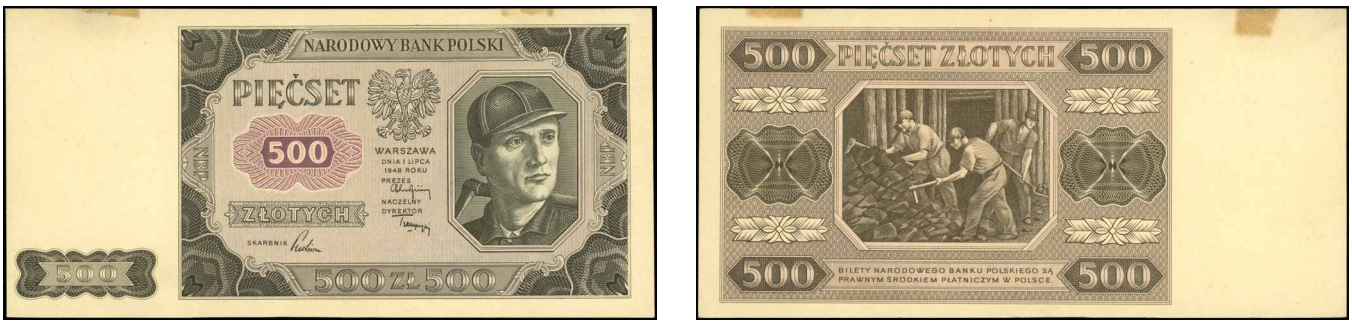

246

246. 500 złotych, 1.07.1948; bez oznaczenia serii i numeracji – próba kolorystyczna sklejona z dwóch osobnych druków; Lucow 1306b (R8) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 140 var, Pick 140 var; *przebarwienia na górnym marginesie po usuniętych podlepkach, piękny egzemplarz, duża rzadkość.* I/I- 17.500,-

247

247. 500 złotych, 1.07.1948; bez oznaczenia serii i numeracji – próba kolorystyczna sklejona z dwóch osobnych druków; Lucow 1306h (R8) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 140 var, Pick 140 var; *przebarwienia na górnym marginesie po usuniętych podlepkach, piękny egzemplarz, duża rzadkość.* I/I- 17.500,-

248

248. 500 złotych, 1.07.1948; bez oznaczenia serii i numeracji – próba kolorystyczna sklejona z dwóch osobnych druków; Lucow 1306n (R8) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 140 var, Pick 140 var; *przebarwienia na górnym marginesie po usuniętych podlepkach, zagniotka na dolnym marginesie, piękny egzemplarz, duża rzadkość.* I/I- 17.500,-

249

249. Bilet skarbowy Ministerstwa Skarbu na 10.000 złotych, 25.03.1946; emisja II, seria B, numeracja 0000000, obustronnie czerwony ukośny nadruk WZÓR; Lucow 1317 (R8) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Moczydłowski PL6; *liczne złamania, zmarszczenia papieru, dwie dziurki na lewym marginesie.* IV 4.500,-

250

250. Bilet skarbowy Ministerstwa Skarbu na 5.000 złotych, 9.02.1948; emisja IV, seria I, seria D, numeracja 000000, obustronnie czerwony ukośny nadruk WZÓR; Lucow 1323 (R8) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Moczydłowski PL16; *złamany w pionie, złamany lewym dolny rożek, miejscowe zagniecenia papieru.* II/II- 4.500,-

251
skala 30%

251. Obligacja wartości imiennej na 2.000 złotych Premiowej Pożyczki Odbudowy Kraju, 15.04.1946; seria D, numeracja 032078 / 35; Lucow 1339a (R0), Moczydłowski PL19; *prawe rogi złamane, miejscowe zagniecenia.* II+ 400,-

252

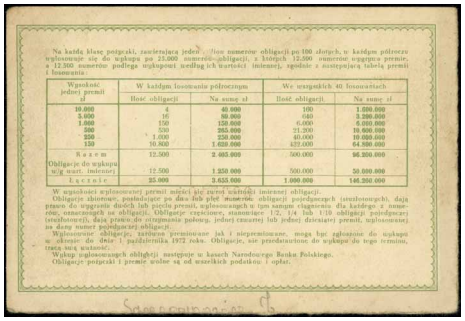

252. Obligacja częściowa na 25 złotych Narodowej Pożyczki Rozwoju Sił Polski, 1.10.1951; klasa P, numeracja 0035164, część III; Lucow 1342b (R3) - ilustrowane w katalogu kolekcji, Moczydłowski PL33; *nieświeżości, przybrudzenia i zagniecenia na marginesach, zaokrąglone rogi.* II/II+ 400,-

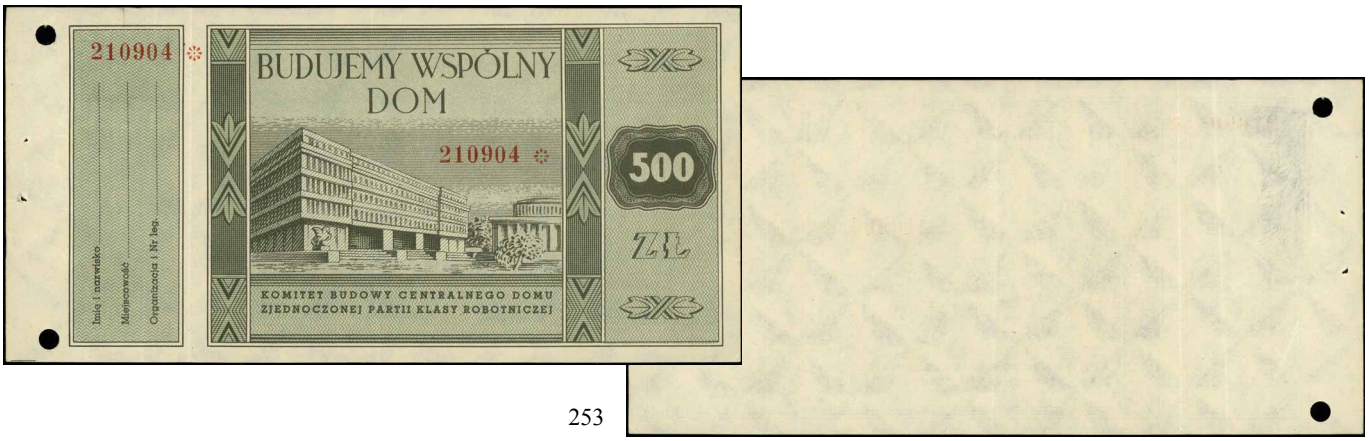

253

253. Kwit datku 500 złotych na budowę siedziby Zjednoczonej Partii Klasy Robotniczej, [1946]; numeracja 210904, z kuponem kontrolnym dwukrotnie perforowanym; Lucow 1349a (R5) - ilustrowany w katalogu kolekcji; *ugięty w pionie, dwie dziurki i ugięcie w pionie na kuponie kontrolnym.* II 600,-

POLSKA RZECZPOSPOLITA LUDOWA (1952–1989)

Dopiero 16 lat po wymianie pieniędzy z 1950 roku pojawiła się nowa, bardzo popularna emisja banknotu jakim było 1.000 złotych z Mikołajem Kopernikiem na stronie głównej. Banknot ten został wprowadzony z okazji obchodów Tysiąclecia Państwa Polskiego, chociaż jego projekt powstał już w 1962 roku. Szeroka gama kolorów sprawiła, iż był on najdroższym w produkcji banknotem z okresu PRL-u.

Czy w latach 50. i początku lat 60. trwały prace nad nowymi emisjami? Trwały, a ich pozostałościami są ekstremalnie rzadkie druki próbne drukowane w różnych barwach, na papierze ze znakiem wodnym jak bez niego. Pozyskanie tych prób do zbiorów jest wyjątkowo trude. Większość tych druków pozostała głównie w muzeach bankowych. Mowa o projektach emisji z 1957 roku nad którymi pracował Ryszard Kleczewski, kierownik artystyczny Polskiej Wytwórni Papierów Wartościowych, oraz projektach z lat 1964–1965 serii miast polskich autorstwa Andrzeja Heidricha, Zyskał on sympatię Narodowego Banku Polskiego po stworzeniu projektu, który dostał wyróżnienie w konkursie zamkniętym na nową emisję banknotów polskich, rozpisanym w 1960 roku. Tak rozpoczęła się długoletnia współpraca NBP z utalentowanym artystą, która trwała aż do jego śmierci w 2019 roku.

W latach 70. XX wieku, wraz z przejęciem władzy przez Edwarda Gierka, rozpoczęto kolejną emisję banknotów zaprojektowanych przez Heidricha, umieszczając wizerunki bohaterów narodowych na stronach głównych.

Do 1990 roku wprowadzono wiele nominałów od 10 złotych do 200.000 złotych. Tak wysokie nominały pojawiły się pod koniec lat 80. z powodu szalejącej w kraju inflacji, która trwała aż do okresu denominacji, czyli do 1994 roku. Po zmianie ustroju Polski, drukowano banknoty tylko wysokich nominałów – od 50.000 złotych do nawet 2.000.000 złotych.

7 lipca 1994 roku została wprowadzona denominacja złotego w stosunku 10 000:1. Banknoty starych emisji przestały być prawnym środkiem płatniczym z dniem 1 stycznia 1997 roku, natomiast NBP bardzo długo wymieniał jeszcze stare banknoty na emisje będące aktualnym środkiem płatniczym. Wymienić można je było aż do 2010 roku.

Nowa emisja banknotów obiegowych również utrzymuje się w pewnej tematyce – emitowane banknoty przedstawiają wizerunki królów polskich, od Mieszka I widniejącego na banknocie nominału 10 złotych, po Jana III Sobieskiego na wprowadzonym w 2016 roku banknocie najwyższego obecnie obiegowego banknotu – 500 złotych.

Oprócz banknotów obiegowych, na rynek numizmatyczny od 2006 roku wypuszczane są emisje kolekcjonerskich banknotów. Pierwsza z nich upamiętniła jedynego w historii polskiego papieża Jana Pawła II.

Wspólnym mianownikiem większości PRL-owskich i współczesnych banknotów jest ich twórca, wspomniany wcześniej Andrzej Heidrich. Był postacią wybitną, o czym może świadczyć fakt, że jego banknot dwudziestozłotowy emisji z 2014 roku (przedstawiający marszałka Piłsudskiego) został doceniony i nagrodzony jako najlepszy kolekcjonerski banknot świata na międzynarodowej konferencji Currency Conference w Vancouver w Kanadzie w 2015 roku oraz nagrodzony za grafikę i wysoki poziom zabezpieczeń podczas konferencji European High Security Printing w Budapeszcie.

254

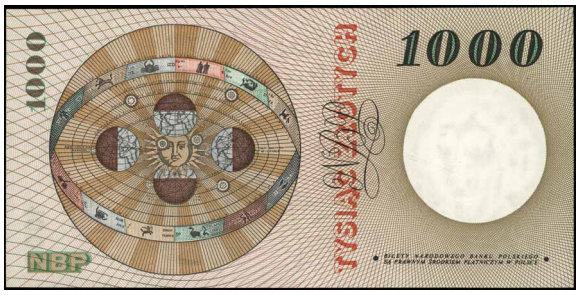

PMG 66

254. 1.000 złotych, 29.10.1965; czerwony ukośny nadruk "WZÓR" tylko na stronie głównej, seria S, numeracja 0844096; Lucow 1363 (R2), Miłczak 141Wd (wzór kolekcjonerski wykonany w późniejszym okresie), Pick 141; *wyśmienity banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917978-027 z wysoką oceną* ***66 EPQ***. I 1.000,-

255

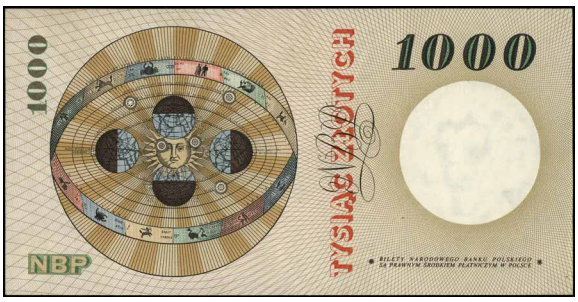

PMG 58

255. 1.000 złotych, 29.10.1965; seria A, numeracja 1903336; Lucow 1364 (R2), Miłczak 141a, Pick 141b; *zagniecenia i ugięcia papieru, banknot bardzo dobrej prezencji w opakowaniu* ***PMG*** *1917989-002 z oceną* ***58 EPQ***. I- 1.500,-

256

PMG 66

256. 10 złotych, 1.06.1982; seria T, numeracja 0002354, na stronie głównej ukośny czerwony nadruk WZÓR, na stronie odwrotnej SPECIMEN (tzw. wzór Jaroszewicza); Lucow 1366 (R3) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 156 var, Pick 148s var, Szparło L0; *wyśmienity banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917978-028 z wysoką oceną* ***66 EPQ***. I 1.000,-

257

PMG 66

257. 10 złotych, 1.06.1982; seria E, numeracja 3685508; Lucow 1368 (R1), Miłczak 156, Pick 148a, Szparło L1; *wyśmienity banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917989-014 z wysoką oceną* ***66 EPQ***. I 600,-

258

258. 20 złotych, 1.06.1982; początkowa seria A, numeracja 5718498; banknot w odmiennym kolorze; Lucow 1371 (R5), Miłczak 157a var, Pick 149a var, Szparło L0; *złamania w pionie, numizmatyczna ciekawostka.* II-/III+ 600,-

259

PMG 67

259. 20 złotych, 1.06.1982; seria E, numeracja 0879967; Lucow 1372 (R1), Miłczak 157a, Pick 149a, Szparło L1; *wyśmienity banknot w opakowaniu **PMG** 1917989-026 z wysoką oceną **67 EPQ**.* I 400,-

260

PMG 66

260. 20 złotych, 1.06.1982; seria AD, numeracja 0258100; Lucow 1373 (R0), Miłczak 157b, Pick 149a, Szparło L0; *wyśmienity banknot w opakowaniu **PMG** 1917989-041 z wysoką oceną **66 EPQ**.* I 400,-

261

PMG 66

261. 50 złotych, 9.05.1975; rzadsza seria G, numeracja 3301746; Lucow 1377 (R2), Miłczak 144a, Pick 142a, Szparło L4; *wyśmienity banknot w opakowaniu **PMG** 1917989-056 z wysoką oceną **66 EPQ**.* I 600,-

262

PMG 66

262. 50 złotych, 9.05.1975; bardzo rzadka seria AG, numeracja 2746643; Lucow 1378 (R1), Miłczak 144b, Pick 142a, Szparło L7; *wyśmienity banknot w opakowaniu **PMG** 1917989-070 z oceną **66 EPQ**.* I 1.000,-

263

PMG 66

263. 50 złotych, 1.06.1979; rzadsza seria BY, numeracja 0002255; Lucow 1381 (R1), Miłczak 150, Pick 142b, Szparło L4; *wyśmienity banknot w opakowaniu **PMG** 1917990-001 z wysoką oceną **66 EPQ**.* I 600,-

264

PMG 67

264. 50 złotych, 1.06.1982; seria DA, numeracja 4061279; Lucow 1384 (R0), Miłczak 158, Pick 142b, Szparło L3; *wyśmienity banknot w opakowaniu **PMG** 1917990-019 z wysoką oceną **67 EPQ**.* I 400,-

265

PMG 67

265. 50 złotych, 1.06.1986; rzadsza seria ES, numeracja 4119757; Lucow 1387 (R0), Miłczak 165, Pick 142c, Szparło L4; *wyśmienitej prezencji egzemplarz w opakowaniu **PMG** 1917990-045 z wysoką oceną **67 EPQ**.* I 600,-

266

PMG 66

266. 50 złotych, 1.12.1988; seria GB, numeracja 0000000; dodatkowa numeracja wzoru 0135; Lucow 1389 (R3) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 170Wa, Pick 142s1; *wyśmienity banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917978-030 z wysoką oceną* ***66 EPQ***. I 600,-

267

PMG 67

267. 50 złotych, 1.12.1988; seria GM, numeracja 6977100; Lucow 1390 (R0), Miłczak 170, Pick 142c, Szparło L0; *wyśmienity banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917990-076 z wysoką oceną* ***67 EPQ***. I 400,-

268

PMG 67

268. 100 złotych, 15.01.1975; bardzo rzadka seria K, numeracja 7025568; Lucow 1398 (R3), Miłczak 143a, Pick 143a, Szparło L7; *wyśmienitej prezencji banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917991-018 z wysoką oceną* ***67 EPQ***. I 1.000,-

269

PMG 67

269. 100 złotych, 17.05.1976; bardzo rzadka seria AE, numeracja 0196819; Lucow 1403 (R1), Miłczak 146, Pick 143b, Szparło L7; *wyśmienity egzemplarz w opakowaniu* ***PMG*** *1917991-030 z wysoką oceną* ***67 EPQ***. I 1.000,-

270

PMG 65

270. 100 złotych, 1.06.1979; seria EU, numeracja 0000000; dodatkowa numeracja wzoru 0099; Lucow 1405 (R3) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 151Wa, Pick 143s3; *prawy dolny rożek minimalnie ugięty, piękny banknot w opakowaniu **PMG** 1917978-031 z oceną **65 EPQ**.* I 600,-

271

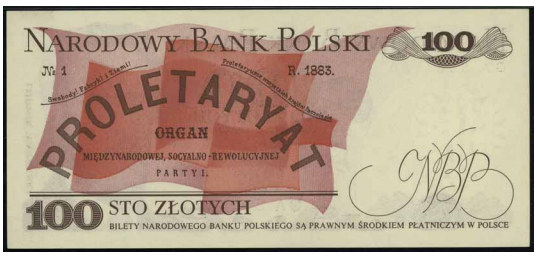

PMG 67

271. 100 złotych, 1.06.1979; rzadsza seria GA, numeracja 5061180; Lucow 1406 (R1), Miłczak 151, Pick 143c, Szparło L4; *wyśmienity banknot w opakowaniu **PMG** 1917992-037 z wysoką oceną **67 EPQ**.* I 600,-

272

272. 100 złotych, 1.06.1982; seria HT, numeracja 8868477, na stronie głównej tylko poddruk z serią i numeracją; Lucow 1409a (R6) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 159 var, Pick 143d var, Szparło L4; *wielokrotnie złamane, ale duża rzadkość.* IV 1.000,-

273

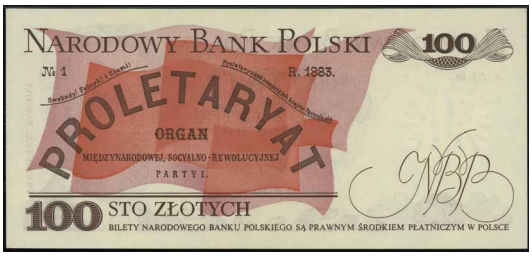

PMG 67

273. 100 złotych, 1.06.1982; seria HM, numeracja 4506853; Lucow 1409 (R1), Miłczak 159, Pick 143d, L2; *wyśmienity banknot w opakowaniu **PMG** 1917992-064 z wysoką oceną **67 EPQ**.* I 600,-

274

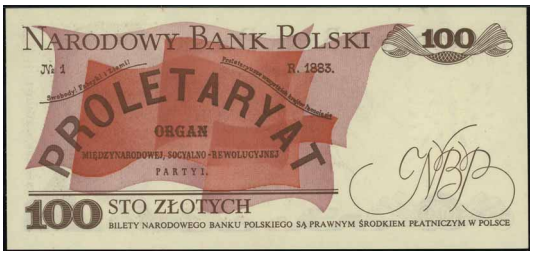

PMG 67

274. 100 złotych, 1.06.1986; seria LW, numeracja 0088137; Lucow 1413 (R0), Miłczak 166, Pick 143e, Szparło L3; *wyśmienity banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917993-007 z wysoką oceną* ***67 EPQ***. I 400,-

275

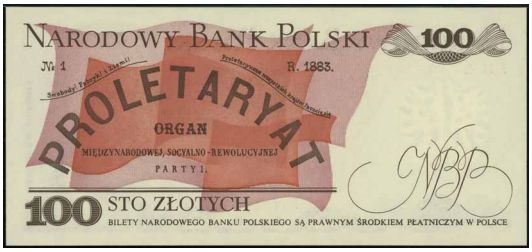

PMG 68

275. 100 złotych, 1.12.1988; seria PN, numeracja 2430062; Lucow 1418 (R0), Miłczak 171, Pick 143e, Szparło L0; *wyśmienity egzemplarz w opakowaniu* ***PMG*** *1917993-085 z bardzo wysoką oceną* ***68 EPQ***. I 400,-

276

PMG 67

276. 200 złotych, 25.05.1976; rzadsza seria B, numeracja 8255429; Lucow 1421 (R1), Miłczak 147a, Pick 144a, Szparło L5; *wyśmienity banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917994-026 z wysoką oceną* ***67 EPQ***. I 600,-

277

PMG 67

277. 200 złotych, 25.05.1976; rzadka seria AP, numeracja 0973261; Lucow 1422 (R1), Miłczak 147b, Pick 144a, Szparło L6; *wyśmienity banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917994-045 z wysoką oceną* ***67 EPQ***. I 600,-

278

PMG 66

278. 200 złotych, 1.06.1979; rzadka seria AU, numeracja 5617323; Lucow 1425 (R1), Miłczak 152, Pick 144b, Szparło L6; *wyśmienity banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917994-047 z wysoką oceną* ***66 EPQ***. I 600,-

279

PMG 67

279. 200 złotych, 1.06.1982; rzadsza seria BS, numeracja 2001866; Lucow 1428 (R1), Miłczak 160, Pick 144b, Szparło L5; *wyśmienity banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917994-062 z wysoką oceną* ***67 EPQ***. I 600,-

280

PMG 67

280. 200 złotych, 1.06.1986; seria CR, numeracja 0406230; Lucow 1432 (R0), Miłczak 167, Pick 144c, Szparło L2; *wyśmienity banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917994-078 z wysoką oceną* ***67 EPQ***. I 600,-

281

PMG 68

281. 200 złotych, 1.06.1986; seria EA, numeracja 0300589; Lucow 1432 (R0), Miłczak 167, Pick 144c, Szparło L1; *wyśmienitej prezencji banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917995-001 z bardzo wysoką oceną* ***68 EPQ***. I 600,-

282

PMG 67

282. 200 złotych, 1.12.1988; seria EE, numeracja 1484400; Lucow 1434 (R1), Miłczak 172, Pick 144c, Szparło L0; *wyśmienity egzemplarz w opakowaniu **PMG** 1917995-002 z wysoką oceną **67 EPQ**.* I 400,-

283

PMG 68

283. 500 złotych, 16.12.1974; początkowa seria A, numeracja 9511920; Lucow 1442 (R3) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 142a, Pick 145a, Szparło L4; *wyśmienity stan zachowania banknotu w opakowaniu **PMG** 1917995-010 z bardzo wysoką oceną **68 EPQ**.* I 1.000,-

284

PMG 68

284. 500 złotych, 15.06.1976; bardzo rzadka seria AW, numeracja 4155715; Lucow 1447 (R2), Miłczak 148, Pick 145b, Szparło L7; *wyśmienity egzemplarz w opakowaniu **PMG** 1917995-035 z bardzo wysoką oceną **68 EPQ**.* I 1.000,-

285

PMG 68

285. 500 złotych, 1.06.1979; rzadsza seria BB, numeracja 3874476; Lucow 1450 (R1), Miłczak 153, Pick 145c, Szparło L5; *wyśmienity banknot w opakowaniu **PMG** 1917995-037 z **najwyższą oceną 68 EPQ**.* I 600,-

286

PMG 66

286. 500 złotych, 1.06.1982; seria CE, numeracja 0000028; z skośnym nadrukiem WZÓR na stronie głównej i SPECIMEN na stronie odwrotnej (tzw. wzór Jaroszewicza); Lucow 1453 (R3) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 161 var, Pick 145s3 var, Szparło L5; *wyśmienity banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917978-033 z oceną* ***66 EPQ***. I 1.000,-

287

PMG 68

287. 500 złotych, 1.06.1982; rzadsza seria DK, numeracja 0269410; Lucow 1454 (R0), Miłczak 161, Pick 145d, Szparło L4; *wyśmienity banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917995-077 z bardzo wysoką oceną* ***68 EPQ***. I 600,-

288

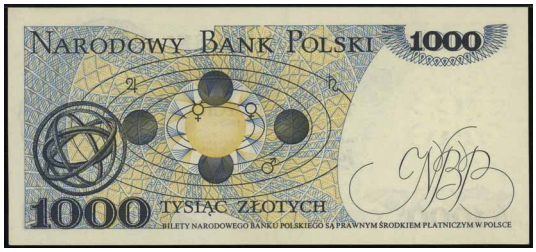

PMG 68

288. 1.000 złotych, 2.07.1975; rzadka seria K, numeracja 2153591; Lucow 1459 (R2), Miłczak 145a, Pick 146a, Szparło L6; *wyśmienity egzemplarz w opakowaniu* ***PMG*** *1917996-049 z bardzo wysoką oceną* ***68 EPQ***. I 600,-

289

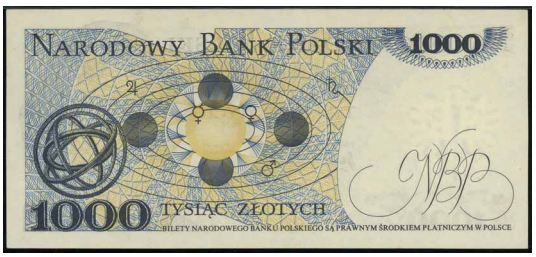

PMG 64

289. 1.000 złotych, 2.07.1975; esktremalnie rzadka seria BH, numeracja 0991036; Lucow 1460 (R1), Miłczak 145b, Pick 146a, **Szparło L9**; *minimalne zagniecenia, piękny banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917996-081 z oceną* ***64 EPQ***. I 1.000,-

290

PMG 68

290. 1.000 złotych, 1.06.1979; rzadsza seria BU, numeracja 3185048; Lucow 1463 (R1), Miłczak 154, Pick 146b, Szparło L5; *wyśmienicie zachowany banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917996-086 z najwyższą oceną* ***68 EPQ***. I 1.000,-

291

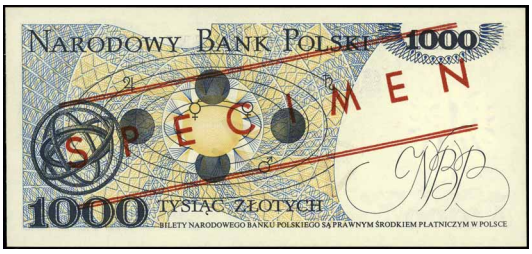

PMG 67

291. 1.000 złotych, 1.06.1982; seria DE, numeracja 0000068, z czerwonym skośnym nadrukiem WZÓR na stronie głównej i SPECIMEN na stronie odwrotnej (tzw. wzór Jaroszewicza); Lucow 1465 (R3) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 162 var, Pick 146s1 var, Szparło L3; *wyśmienity stan zachowania banknotu w opakowaniu* ***PMG*** *1917978-034 z bardzo wysoką oceną* ***67 EPQ***. I 1.000,-

292

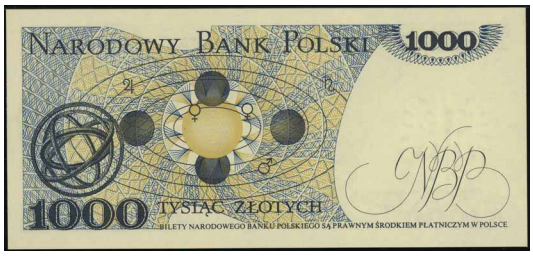

PMG 67

292. 1.000 złotych, 1.06.1982; rzadka seria DD, numeracja 0259618; Lucow 1466 (R0), Miłczak 162, Pick 146c, Szparło L6; *wyśmienity banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917997-012 z wysoką oceną* ***67 EPQ***. I 600,-

293

PMG 67

293. 2.000 złotych, 1.05.1977; rzadka seria H, numeracja 5381945; Lucow 1470 (R2), Miłczak 149, Pick 147a, Szparło L6; *wyśmienity egzemplarz w opakowaniu* ***PMG*** *1917998-021 z wysoką oceną* ***67 EPQ***. I 600,-

294

PMG 65

294. 2.000 złotych, 1.06.1979; seria Y, numeracja 3719525; Lucow 1473 (R2), Miłczak 155a, Pick 147b, Szparło L4; *piękny banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917998-029 z oceną* ***65 EPQ***. I 600,-

295

PMG 68

295. 2.000 złotych, 1.06.1979; rzadsza seria AZ, numeracja 4491928; Lucow 1474 (R2), Miłczak 155b, Pick 147b, Szparło L5; *piękny banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917998-045 z bardzo wysoką oceną* ***68 EPQ***. I 600,-

296

PMG 67

296. 2.000 złotych, 1.06.1982; seria BU, numeracja 4831791; Lucow 1477 (R1), Miłczak 163, Pick 147c, Szparło L1; *wyśmienity banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917998-060 z wysoką oceną* ***67 EPQ***. I 600,-

297

PMG 55

297. 5.000 złotych, 1.06.1982; seria AR, numeracja 6943711; niepełny druk strony głównej; Lucow 1479 (R7) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 164b var, Pick 150a var, Szparło L6; *prawy górny róg ugięty, zafalowania papieru, lekko przegięte w pionie, banknot ładnej prezencji w opakowaniu* ***PMG*** *1917978-035 z oceną* ***55****, duża rzadkość.* II/II+ 1.000,-

298

PMG 66

298. 5.000 złotych, 1.06.1982; rzadka seria T, numeracja 1450586; Lucow 1482 (R2), Miłczak 164a, Pick 150a, Szparło L6; *piękny banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917998-077 z wysoką oceną* ***66 EPQ***. I 600,-

299

PMG 67

299. 5.000 złotych, 1.06.1982; seria AL, numeracja 0900681; Lucow 1483 (R1), Miłczak 164b, Pick 150a, Szparło L2; *wyśmienity banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917998-093 z bardzo wysoką oceną* ***67 EPQ***. I 600,-

300

PMG 50

300. 5.000 złotych, 1.06.1986; ekstremalnie rzadka seria BP, numeracja 4642815; Lucow 1486 (R1), Miłczak 168, Pick 150b, **Szparło L9**; *przegięte w pionie, ale ładna prezencja, banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917999-029 z oceną* ***50 EPQ***. II 1.000,-

301

PMG 67

301. 5.000 złotych, 1.12.1988; seria DE, numeracja 0594500; Lucow 1488 (R0), Miłczak 173, Pick 150c, Szparło L3; *wyśmienity banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917999-041 z wysoką oceną* ***67 EPQ***. I 400,-

302

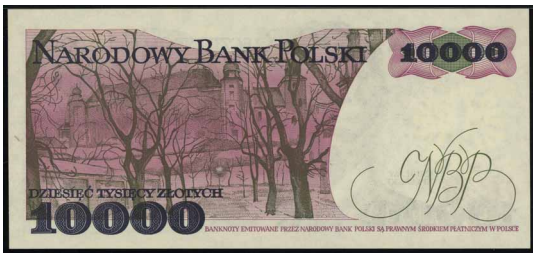

PMG 67

302. 10.000 złotych, 1.02.1987; seria T, numeracja 6584695; Lucow 1492 (R2), Miłczak 169, Pick 151a, Szparło L1; *wyśmienity banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917999-060 z wysoką oceną* ***67 EPQ***. I 400,-

303

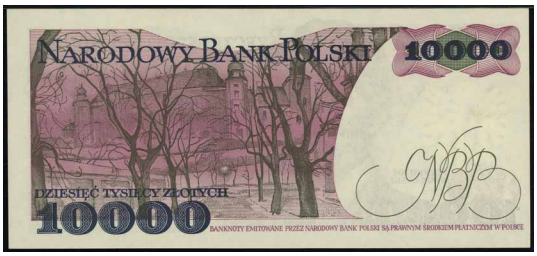

PMG 64

303. 10.000 złotych, 1.12.1988; seria Y, numeracja 1650340; Lucow 1496 (R2), Miłczak 174a, Pick 151b, Szparło L3; *piękny banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917999-062 z oceną* ***64 EPQ***. I 400,-

304

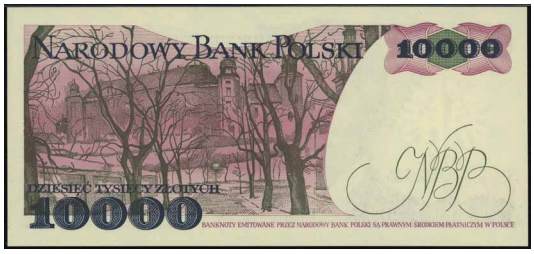

PMG 68

304. 10.000 złotych, 1.12.1988; seria BZ, numeracja 4334240; Lucow 1497 (R1), Miłczak 174b, Pick 151b, Szparło L3; *wyśmienity egzemplarz w opakowaniu* ***PMG*** *1917999-096 z* ***najwyższą oceną 68 EPQ***. I 600,-

305

PMG 67

305. 20.000 złotych, 1.02.1989; rzadka seria H, numeracja 7461444; Lucow 1501 (R2), Miłczak 175a, Pick 152a, Szparło L6; *wyśmienitej prezencji banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1918000-037 z wysoką oceną* ***67 EPQ***. I 600,-

306

PMG 67

306. 20.000 złotych, 1.02.1989; rzadka seria AF, numeracja 2169409; Lucow 1502 (R2), Miłczak 175b, Pick 152a, Szparło L6; *wyśmienity banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1918000-051 z wysoką oceną* ***67 EPQ***. I 600,-

307

PMG 67

307. 50.000 złotych, 1.12.1989; rzadka seria U, numeracja 0458760; Lucow 1507 (R2), Miłczak 176a, Pick 153a, Szparło L6; *wyśmienity banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1918000-076 z wysoką oceną* ***67 EPQ***. I 600,-

308

PMG 64

308. 50.000 złotych, 1.12.1989; ekstremalnie rzadka seria BG, numeracja 4171322; Lucow 1508 (R1), Miłczak 176b, Pick 153a, **Szparło L9**; *pięknej prezencji banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1918000-099 z oceną* ***64 EPQ***. I 1.000,-

309

PMG 67

309. 100.000 złotych, 1.02.1990; rzadka seria E, numeracja 3415130; Lucow 1513 (R3), Miłczak 178a, Pick 154a, Szparło L6; *wyśmienity banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1918001-010 z wysoką oceną* ***67 EPQ***. I 600,-

310

PMG 55

310. 100.000 złotych, 1.02.1990; ekstremalnie rzadka seria BY, numeracja 0716119; Lucow 1514 (R2), Miłczak 178b, Pick 154a, **Szparło L9**; *ugięcia i zagniecenia papieru głównie na górnym marginesie, banknot bardzo ładnej prezencji w opakowaniu **PMG** 1918001-054 z oceną **55 EPQ**.* II+ 1.000,-

311

PMG 65

311. 200.000 złotych, 1.12.1989; seria G, numeracja 3051075; Lucow 1518 (R3), Miłczak 177, Pick 155a, Szparło L1; *piękny egzemplarz w opakowaniu **PMG** 1918001-070 z oceną **65 EPQ**.* I 400,-

312

PMG 67

III RZECZPOSPOLITA POLSKA (OD 1989)

312. 50.000 złotych, 16.11.1993; najrzadsza seria jednoliterowa M, numeracja 2897570; Lucow 1522 (R2), Miłczak 191, Pick 159a, Szparło L7; *wyśmienity banknot w opakowaniu **PMG** 1918001-080 z wysoką oceną **67 EPQ**.* I 600,-

313

PMG 67

313. 100.000 złotych, 16.11.1993; rzadka seria L, numeracja 3216815; Lucow 1526 (R2), Miłczak 192a, Pick 160a, Szparło L6; *wyśmienity banknot w opakowaniu **PMG** 1918001-092 z wysoką oceną **67 EPQ**.* I 600,-

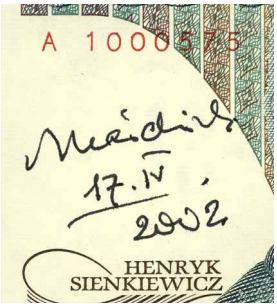

314

314. 500.000 złotych, 20.04.1990; seria A, numeracja 1000575; z odręcznym **podpisem projektanta Andrzeja Heidricha** i datą 17.IV.2002 r., pierwszy banknot NBP z nazwą państwa Rzeczpospolita Polska; Lucow 1528 (R9) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 188a var, Pick 156a var, Szparło L6; *duża rzadkość, pięknie zachowany egzemplarz.* I 2.000,-

Firma PMG nie chciała ocenić banknotów z dedykacjami czy autografami projektantów, skarbników czy prezesów Banku. Mimo wybrania wyśmienitego stanu zachowania do podpisu przez wybitną osobę, PMG uznaje taki banknot za zniszczony i nie podejmuje się jego oceny z powodu zbyt restrykcyjnego podejścia, bez uwzględniania dodatkowych cech.

315

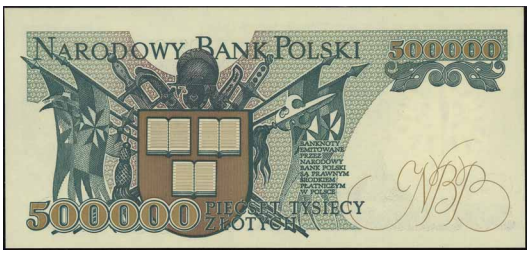

PMG 67

315. 500.000 złotych, 20.04.1990; bardzo rzadka seria F, numeracja 7840689; Lucow 1531 (R2), Miłczak 188a, Pick 156a, Szparło L7; *wyśmienity stan zachowania banknotu w opakowaniu **PMG** 1918003-004 z wysoką oceną **67 EPQ**.* I 1.000,-

316

PMG 66

316. 500.000 złotych, 20.04.1990; bardzo rzadka seria AB, numeracja 7907103; Lucow 1532 (R2), Miłczak 188b, Pick 156a, Szparło L7; *piękny banknot w opakowaniu **PMG** 1918003-018 z wysoką oceną **66 EPQ**.* I 600,-

317

PMG 67

317. 500.000 złotych, 16.11.1993; rzadka seria B, numeracja 7246310; Lucow 1536 (R2), Miłczak 193a, Pick 161a, Szparło L6; *wyśmienity banknot w opakowaniu **PMG** 1918003-019 z wysoką oceną **67 EPQ**.* I 600,-

318

PMG 65

318. 1.000.000 złotych, 15.02.1991; rzadka seria F, numeracja 4875519; Lucow 1542 (R4), Miłczak 189, Pick 157a, Szparło L6; *piękny banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1918003-038 z oceną* ***65 EPQ***. I 600,-

319

PMG 68

319. 1.000.000 złotych, 16.11.1993; rzadka seria K, numeracja 2863550; Lucow 1547 (R3), Miłczak 194, Pick 162a, Szparło L6; *wyśmienity banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1918003-043 z bardzo wysoką oceną* ***68 EPQ***. I 1.000,-

320

PMG 64

320. 2.000.000 złotych, 14.08.1992; seria B, numeracja 2677177; Lucow 1553 (R4), Miłczak 190b, Pick 158b, Szparło L0; *piękny banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1918003-047 z oceną* ***64***. I 600,-

321

321. 10 złotych, 25.03.1994; seria YB, numeracja 0664626; z odręcznym **podpisem projektanta Andrzeja Heidricha** i datą 17.IV.2002 r.; Lucow 1560 (R9) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 196d var, Pick 173a var; *piękny egzemplarz dużej rzadkości.* I 2.000,-

PMG 64

322

322. 10 złotych, 25.03.1994; seria AA, numeracja 0000000, dodatkowa numeracja wzoru 1921; Lucow 1562 (R4), Miłczak 196Wa, Pick 173s; *piękny banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917978-038 z oceną* ***64***. I 1.500,-

PMG 65

323

323. 50 złotych, 25.03.1994; seria AA, numeracja 0000000, dodatkowa numeracja wzoru 1698; Lucow 1575 (R4) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 198Wa, Pick 175s; *pięknie zachowany banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917978-039 z oceną* ***65 EPQ***. I 1.500,-

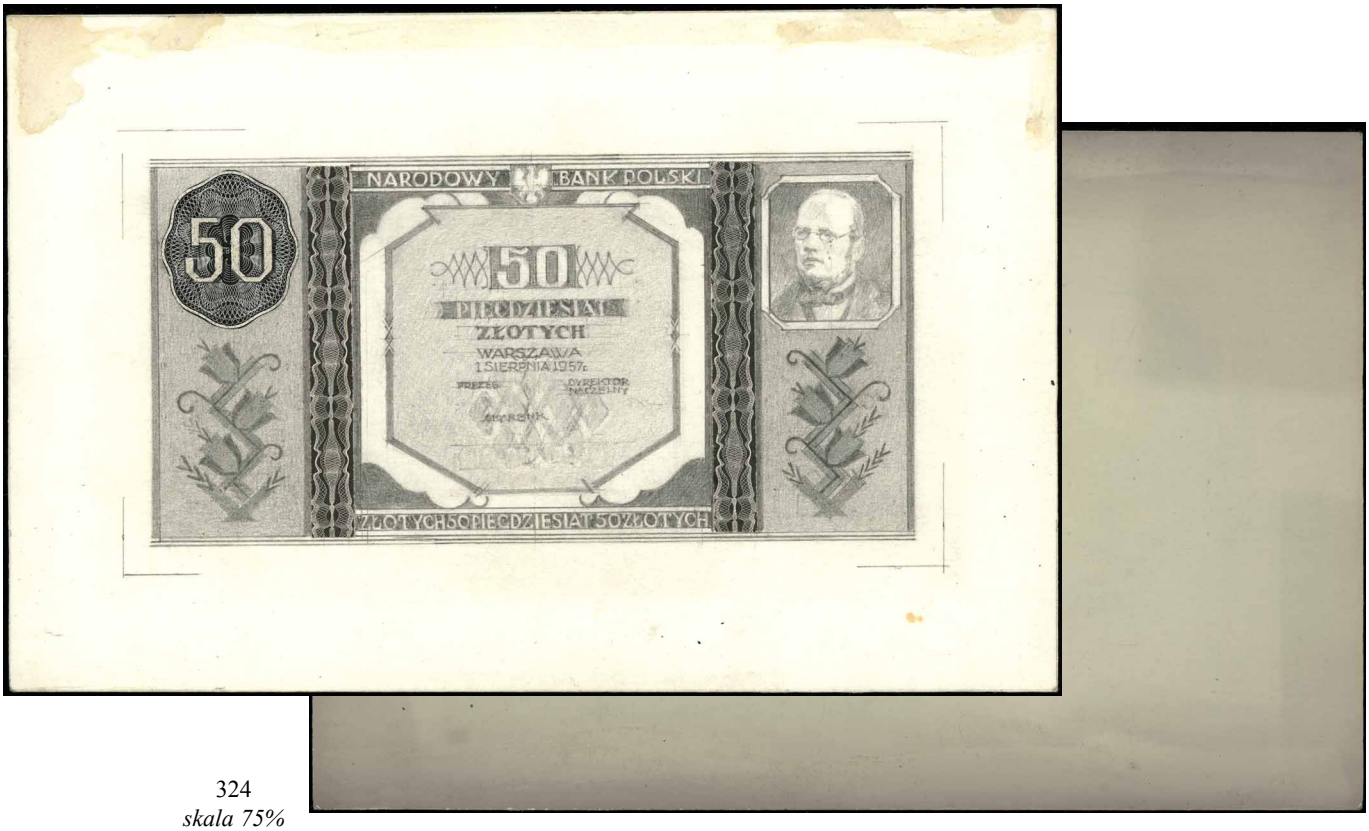

324
skala 75%

projekty i banknoty kolekcjonerskie

324. 50 złotych, 1.08.1957; bez oznaczenia serii, projekt (makieta) strony głównej, wymiary 186 x 119 mm; Lucow 1607 (R10) - ilustrowany w katalogu kolekcji; ***unikalny projekt banknotu****, który nie był przyjęty do realizacji.* I- 7.500,-

325
skala 75%

325. 50 złotych, 1.08.1957; bez oznaczenia serii, projekt (makieta) strony odwrotnej, wymiary 183 x 117 mm; Lucow 1608 (R10) - ilustrowany w katalogu kolekcji; ***unikalny projekt banknotu**, który nie był przyjęty do realizacji.* I- 7.500,-

326
skala. 100%

326. 100 złotych, 1.08.1957; bez oznaczenia serii, jednostronny druk próbny strony głównej, wymiary 147 x 76 mm; Lucow 1614 (R10) - ilustrowany w katalogu kolekcji; *egzemplarz oderwany z klasera, ubytki warstw papieru na rogach banknotu, **unikalny próbny druk banknotu**, który nie był przyjęty do realizacji.* II/II+ 20.000,-

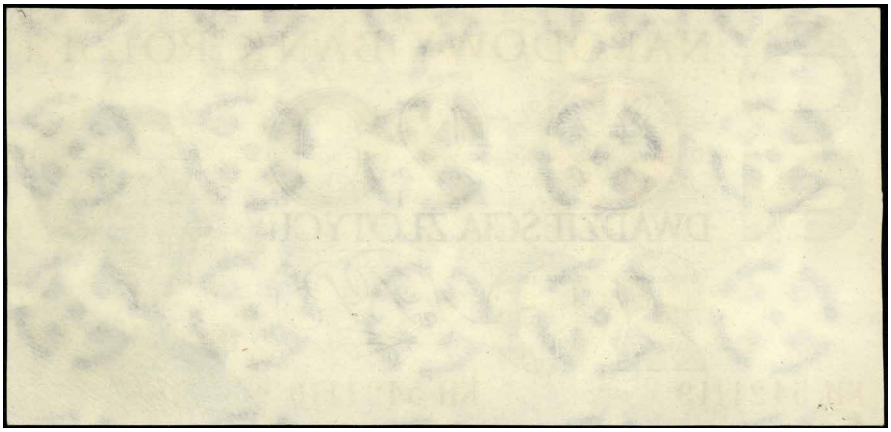

327
skala 75%

327. 20 złotych, 2.01.1965; seria KH, numeracja 5421119, próba kolorystyczna strony przedniej, papier ze znakami wodnymi, wymiary 154 mm x 73 mm; Lucow 1620 (R8) - ilustrowany w katalogu kolekcji; *zaniedbywalne zagniecenia papieru, ugięty lewy górny rożek, ale pięknej prezencji egzemplarz dużej rzadkości.* I/I- 17.500,-

328
skala 75%

328. 20 złotych, 2.01.1965; seria KH, numeracja 1204395, próba kolorystyczna, papier bez znaków wodnych, wymiary 138 mm x 63 mm; Lucow 1622c (R7) - ilustrowany w katalogu kolekcji; *mikroskopijne ubytki warstw papieru na lewym marginesie, zaniedbywalne zagniecenia, bardzo rzadki typ banknotu w pięknym stanie zachowania.* I/I- 17.500,-

329
skala 75%

329. 50 złotych, 2.01.1964; seria KH, numeracja 1204395, próba kolorystyczna, papier bez znaków wodnych, wymiary 138 mm x 63 mm; Lucow 1626 (R7) - ilustrowany w katalogu kolekcji; *zaniedbywalne zagniecenia papieru, ale pięknie zachowany egzemplarz dużej rzadkości.* I 17.500,-

330
skala 75%

330. 50 złotych, 2.01.1964; seria KH, numeracja 1204395, próba kolorystyczna, papier ze znakami wodnymi, wymiary 145 mm x 69 mm; Lucow 1628a (R8) - ilustrowany w katalogu kolekcji; na *lewych rogach delikatne zmarszczenia papieru, piękny egzemplarz dużej rzadkości.* I 17.500,-

331
skala 75%

331. 100 złotych, 2.01.1965; seria KH, numeracja 1204395, próba kolorystyczna, papier ze znakami wodnymi, wymiary 135 mm x 65 mm; Lucow 1632 (R8) - ilustrowany w katalogu kolekcji; *zmarszczenia papieru, banknot subtelnie odświeżany, na lewym marginesie ślad po odklejeniu z klasera, egzemplarz dużej rzadkości w pięknym stanie zachowania.* I- 17.500,-

332
skala 75%

332. 100 złotych, 2.01.1965; seria KH, numeracja 1204395, próba kolorystyczna, papier bez znaków wodnych, wymiary 138 mm x 62 mm; Lucow 1635a (R7) - ilustrowany w katalogu kolekcji; *lekko odświeżone marginesy, delikatne zmarszczenia papieru, banknot dużej rzadkości w pięknym stanie zachowania.* I/I- 15.000,-

333
skala 75%

333. 500 złotych, 2.01.1965; seria KH, numeracja 1204395, próba kolorystyczna, papier bez znaków wodnych, wymiary 138 mm x 62 mm; Lucow 1638c (R7) - ilustrowany w katalogu kolekcji; *banknot dużej rzadkości w pięknym stanie zachowania.* I 15.000,-

334
skala 75%

334. 1.000 złotych, 2.01.1965; seria KH, numeracja 1204395; próba kolorystyczna, papier bez znaków wodnych, w poddruku krzyż z napisem Virtuti Militari, wymiary 129 mm x 63 mm; Lucow 1641a (R7) - ilustrowany w katalogu kolekcji; *zagniotka na lewym górnym rogu, delikatnie odświeżany papier, egzemplarz dużej rzadkości w pięknym stanie zachowania.* I/I- 17.500,-

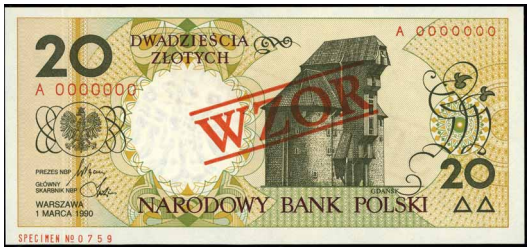

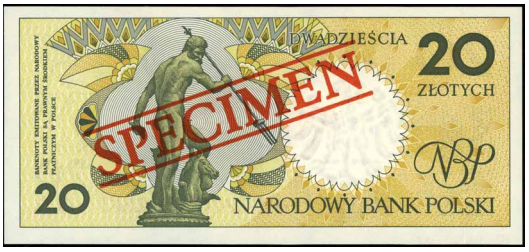

335

335. 20 złotych, 1.03.1990; seria A, numeracja 0000000, ukośne nadruki WZÓR na stronie głównej / SPECIMEN na stronie odwrotnej, dodatkowa numeracja wzoru 0759; Lucow 1653 (R3) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak 183Wa, Pick 168s; *pięknie zachowany banknot w opakowaniu* ***PMG*** *1917978-040 z oceną* ***65 EPQ***. I 600,-

336
skala 75%

336. 50 złotych, 11.11.2008; projekty Andrzeja Heidricha obu stron niewprowadzonego do obiegu banknotu z okazji 90. rocznicy odzyskania niepodległości, strony głównej z portretem Józefa Piłsudskiego, seria KH, numeracja 5421495 i strony odwrotnej z portretem Ignacego Paderewskiego bez oznaczenia serii i numeracji, oba z sygnaturą Andrzeja Heidricha na dolnym marginesie, wymiary 165 x 210 mm; Lucow 1671 i 1671a - oba banknoty ilustrowane w katalogu kolekcji; *łącznie dwa piękne egzemplarze*. I 20.000,-

337

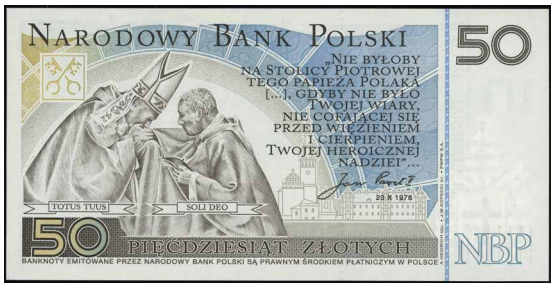

337. 50 złotych, 16.10.2006; Jan Paweł II; seria JP, numeracja 0999905; Lucow 1686 (R1), Miłczak KL1, Pick 178; *piękny banknot w kartonowym etui NBP.* I 200,-

338

338. 10 złotych, 1.06.2008; Józef Piłsudski – 90. rocznica odzyskania przez Polskę niepodległości, seria ON, numeracja 0059743; Lucow 1690 (R2) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Miłczak KL2, Parchimowicz KOL 2, Pick 179; *piękny banknot w kartonowym etui NBP.* I 400,-

339

339. 20 złotych, 20.04.2011; Maria Skłodowska-Curie – 100. rocznica przyznania Nagrody Nobla w dziedzinie chemii, seria MS, niska numeracja 0000799; Lucow 1696 (R3), Miłczak KL5, Parchimowicz KOL 5, Pick 182; *piękny banknot w kartonowym etui NBP.* I 400,-

340

340. druk reklamowy 90-lecie PWPW S.A., 25.01.2009; Ignacy Jan Paderewski; seria XC, numeracja 0038394; Lucow 1704 (R2) - ilustrowany w katalogu kolekcji, Parchimowicz 11; *mała zagniotka na dolnym marginesie, ale banknot w pięknym stanie zachowania.* I 400,-